

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN DE

VERENIGING

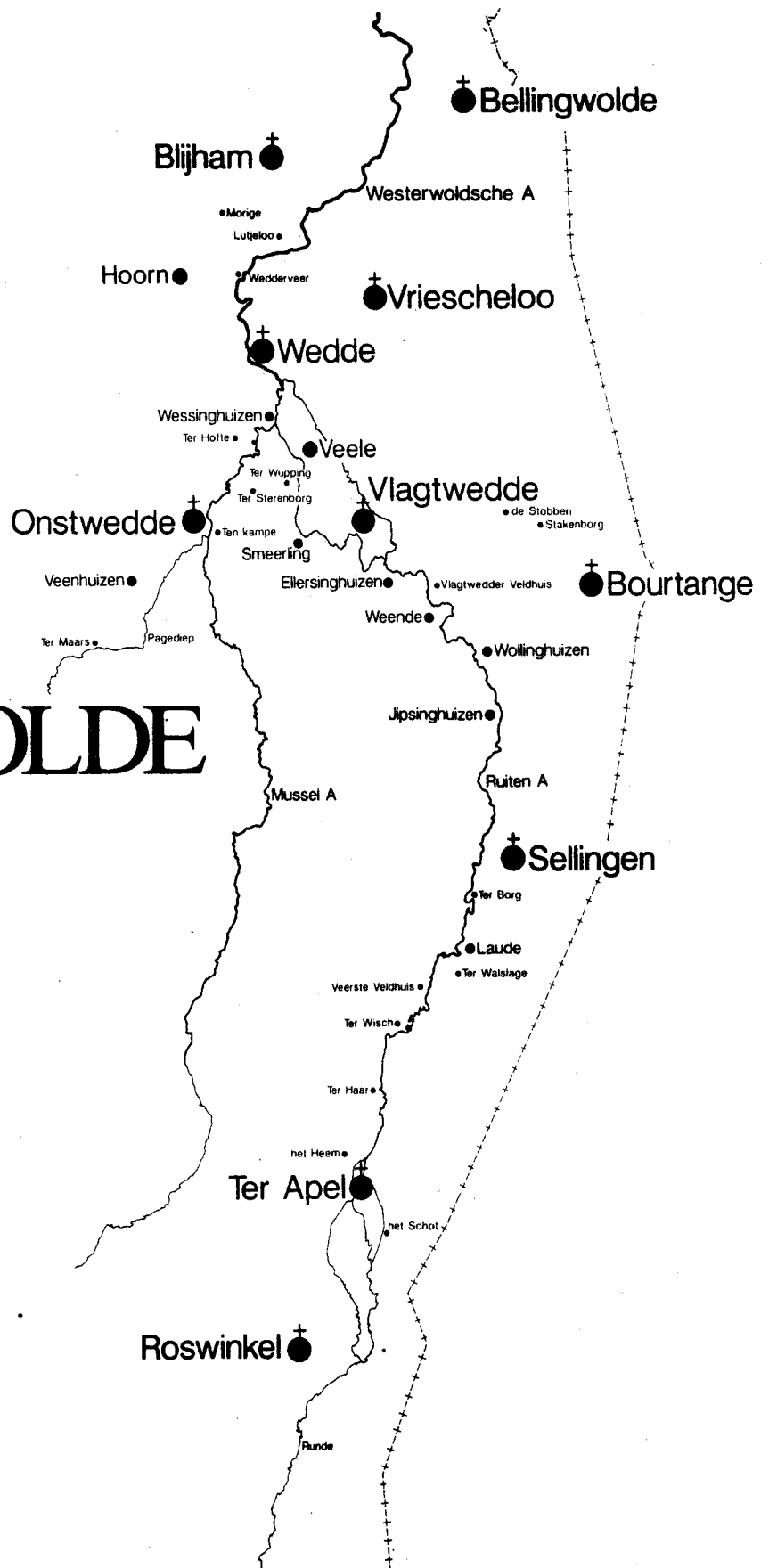
VOOR

GENEALOGIE

EN

HISTORIE

WESTERWOLDE

Jaargang 15 no. 1,
maart 1994.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE VERENIGING VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE

WESTERWOLDE

JAARGANG 15 No. 1 , MAART 1994

REDACTIE:

S. H. ACHTEROP
ds. W. HORLINGS
J. S. A. HUIZING
E. G. SCHRAGE
JAN JOHAN KUIPER, eindredacteur
Dijksterweg 10,
9978 TB Hornhuizen,
tel. 05958-1630/1289.

SECRETARIAAT:

- * lidmaatschap
- ± abonnementen
- * administratie
- * *archief*

Mevr. G. P. I. HILSKES-KNIGGE,
M. Hardenbergstraat 3,
9643 LD Wieldervank.
tel. 05987-13095.

PENNINGMEESTER:

G. KAMIES,
Postkade 51,
9503 AJ Stadskanaal.
tel. 05990-17272.

* postgironummer van de vereniging: 4222401.

BANK:

RABO-bank Stadskanaal

- * rek.no. 3586.06.063 t.n.v. Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde;
- * postgironummer van de bank: 810818.

LIDMAATSCHAP:

- * contributie f. 40,- per jaar (inclusief tijdschrift, uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten of toegezonden per post);
- * donateurschap f. 35,- per jaar (inclusief tijdschrift, toegezonden per post), alleen voor verenigingen en stichtingen.

INHOUD:

Jan Johan Kui per,	DE KWARTIEREN VAN RENSKE ELZES BRUGGERS	bl z. 1.
E. G. Schrage,	GRENSGESCHILLEN IN EN ROND WESTERWOLDE	bl z. 8.
E. G. Schrage,	TIENDLAND BIJ ONSTWEDDE	bl z. 10.
E. G. Schrage,	ENIGE OPMERKINGEN BETREFFENDE de geschiedenis van Westerwolde, deel 3	bl z. 11.
F. Post/A. C. v. Oirschot,	REACTIE OP DE OPMERKINGEN BETREFFENDE de geschiedenis van Westerwolde, deel 3	bl z. 14.
W. Horlings,	DE TAAL VAN WESTERWOLDE, samenvatting van de inleiding van dr. Fokke Veldman op 18-12-1993	bl z. 17.
L. Kui per,	HET KRUIDENHOFJE	bl z. 18.
E. G. Schrage,	ONTBINDING VAN HET HUWELIJK	bl z. 19.
S. H. Achterop,	BOMMEN BEREND	bl z. 20.
	BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN	bl z. 22.
Jan Johan Kui per,	AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN	bl z. 24.

DE KWARTIEREN VAN RENSKÉ ELZES BRUGGERS

door Jan Johan Kuiper

- 1 RENSKÉ ELZES BRUGGERS, geboren 14.7.1788 te Vriescheloo, overleden 7.7.1829 aldaar.
(Zij is getrouwd 20.10.1805 (h.c.) te Vriescheloo (1) met Pieter Louwerts Dinkla, geboren 18.12.1780 te Bunderneuland, Ostfriesland, gedoopt 24.12.1780 te Nieuweschans, overleden 29.12.1819 te Vriescheloo. Zij is getrouwd 9.5.1822 te Bellingwolde (2) met Albert Geerts Huizing, geboren 26.3.1795 te Wedde, gedoopt 5.4.1795 aldaar, overleden 28.2.1873 te Vriescheloo.)

-- II --

- 2 ELZE OCKES BRUGGERS, geboren 4.4.1750 te Vriescheloo, overleden 11.7.1816 aldaar.
Hij is getrouwd 24.8.1787 (h.c.) te Vriescheloo met
3 GEERTJE STOFFERS, geboren 4.4.1760 te Bellingwolde, overleden 26.1.1829 te Vriescheloo.

-- III --

- 4 OCKE ELSEES BRUGGERS, geboren 1711 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd 15.5.1750 (h.c.) te Vriescheloo met
5 RENSKÉ BERENTS KLEEN, geboren ±1715 te Vriescheloo, overleden 7.12.1804 te Bellingwolde.
6 STOFFER (LUBBERTS) DOEDENS, gedoopt 27.1.1715 te Bellingwolde.
Hij is getrouwd na 1749 met
7 RENSKÉ HENSUMS EGGENS, gedoopt 21.4.1724 te Bellingwolde.

IV --

- 8 ELSE ENGELS BRUGGERS, geboren ca. 1675 te Vriescheloo, overleden 1742 aldaar.
Hij is getrouwd 21.9.1707 (h.c.) te Blijham met
9 TETTIE OCKES, gedoopt 20.6.1686 te Blijham.
10 BERENT BERENTS KLEEN, geboren ±1687 te Vriescheloo, overleden na 30.5.1744 en voor 15.5.1750.
Hij is getrouwd 17.4.1712 te Bellingwolde (h.c. 11.3.1712) met
11 AELTIEN HILWERS, geboren ±1690 te Vriescheloo, overleden na 15.5.1750 en voor 14.10.1767.
12 LUBBERT STOFFERS, geboren voor 1693 te Bellingwolde.
Hij is getrouwd 14.4.1714 te Bellingwolde met
13 METTJE DIETERTS, gedoopt 23.7.1693, te Bellingwolde.
14 HENSUM EGGENS, geboren ±1678 te Vriescheloo, overleden 25.11.1756 aldaar.
Hij is getrouwd 15.3.1722 te Bellingwolde met
15 LAMME BERENTS, geboren ±1695 te Bellingwolde.

- 16 ENGEL ALBERTS, geboren 11645 te Bellingwolde.
Hij is getrouwd ±1665 met
- 17 GEERTIEN ELZES BRUGGERS, geboren ±1650 te Vriescheloo.
- 18 OCKE BOELES, geboren ±1640 te Blijham, overleden na 29.3.1710.
Hij is getrouwd 18.1.1685 te Vlagtwedde (h.c. 19.12.1684 Blijham) met
- 19 ALBERTIEN ENGELS, geboren ±1640 te Blijham.
- 20 BERENT HARMS KLEENE, geboren ±1650 te Lutjeloo, Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1695 te Vriescheloo met
- 21 RENSKÉ GEERTS, geboren ±1650 te Vriescheloo.
- 22 HILWERT ENGELKENS, geboren ±1660 te Vriescheloo, overleden na
15.9.1714 te Den Ham.
Hij is getrouwd ±1688 te Vriescheloo met
- 23 EPPIEN, geboren ±1665.
- 24 STOFFER DOEDENS, geboren ±1665, overleden voor 1695 te Bellingwolde.
Hij is getrouwd ±1690 te Bellingwolde ? met
- 25 ELTJE LUBBERTS, geboren 1668/1669, overleden 20.5.1745 te Bellingwolde
- 26 DIETERT ROELFS, geboren ±1665.
Hij is getrouwd ±1692 te Bellingwolde ? met
- 27 ZWAANTJE HARMS, geboren ±1670 te Bellingwolde.
- 28 EGGE PIETERS, geboren ±1640 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1670 te Vriescheloo met
- 29 GRIETIEN ELZES BRUGGERS, geboren ±1650 te Vriescheloo.
- 32 ALBERT HARBERTS, geboren ±1625 te Bellingwolde, overleden na 10.10.
1694 aldaar.
Hij was gehuwd met
- 33 RENSKÉ ?
- 34 ELSO BRUGGERS, geboren ±1615 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1650 met
- 35 N. HANNES HUBBELINGH, geboren ±1630 te Onstwedde.
- 38 ENGEL WUBBES ABELS, geboren ±1608.
Hij is getrouwd ±1640 te Vlagtwedde met
- 39 HIDDE FRERIKS EEFSINCK, geboren ±1624 te Vlagtwedde.
- 42 GEERT HARMS KLEEN, geboren ±1620 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1655 met
- 43 DIJKE RENWERINGH, geboren ±1625.
- 44 HARMEN HILWERTS ENGELKENS, geboren ±1620 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1647 te Vriescheloo met
- 45 GEETRUIT HINDRIKS, geboren ± 1630.

56 PETER AIJLTS, geboren ±1600 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd voor 1627 te Vriescheloo met
57 RIXTE TIABBES, geboren ±1609 te Vriescheloo.

58 =34 (Els() Bruggers)
59 =35 (N. Hannes Hubbelingh)

VII

- 70 HANNO BOELMANS HUBBELINGH, geboren ±1607 te Onstwedde.
Hij is getrouwd ±1630 met
71 ANNEKE SCHUITEN, geboren ±1610 te Veenhuizen ?
- 76 WUBBE ABELS, geboren ±1575 te Vlagtwedde.
Hij is getrouwd ±1605 te Vlagtwedde met
77 JANTIEN JANS SCHUITEN, geboren ±1578 te Wedde.
- 78 FRERICK HARMS EEFSINCK, geboren ±1590 te Veelle, overleden 1673/1678
aldaar.
Hij is getrouwd ±24.5.1624 te Vlagtwedde met
79 N. GEERTS STROEDINGH, geboren ±1592.
- 84 HARM KLEENE, geboren ±1590 te Lutjeloo, Vriescheloo.
Hij was gehuwd met
85 N.N..
- 88 HILWERT HARNENS ENGELKENS, geboren ±1565 te Vriescheloo.
Hij is getrouwd ±1615 met
89 GEERTKEN ABELS, geboren ±1590, overleden vóór 3.6.1647 te Vriesche-
100.
- 114 TIABBO TIDDENS, geboren ±1575 te Vriescheloo, overleden 1652/1654
aldaar.
Hij is getrouwd ca. 1600 te Vriescheloo met
115 ANNA EGGENS, geboren ±1580 te Lutjeloo, Vriescheloo, overleden na
1622.
- 118 =70 (Hanno Boelmans Hubbelingh)
119 =71 (Anneke Schuiten)
- 140 BOELMAN HANNES HUBBELINGH, geboren ±1578 te Onstwedde.
Hij is getrouwd ±1606 met
141 N. GEERTS STROEDINGH, geboren ±1588 te Ellersinghuizen.
- 142 SCHULTE MEEMS, geboren ±1580 te Veenhuizen, Onstwedde.
Hij is getrouwd ±1630 te Onstwedde met
143 WUPKE, geboren ±1585.
- 152 ABEL GEERDTS, geboren ±1555 te Vlagtwedde..
Hij was gehuwd met
153 GEESKE EVERTS, geboren ±1555 te Wessinghuizen.

- 154 JOHAN (JAN) BERENTS SCHULTEN, geboren ±1545 te Wedde.
Hij was gehuwd met
155 RIXTE, geboren ±1550.
- 156 HARMEN BOELES EEFSINCK, geboren ±1560 te Veelle.
Hij is getrouwd ±1590 te Vlagtwedde met
157 HERMEKEN IMELS, geboren ±1560, overleden na 1632.
- 158 GEERT AICKES STROEDINGH, geboren ±1560 te Ellersinghuizen.
Hij is getrouwd ±1585 met
159 N. N. .
- 176 HARMEN ENGELKENS, geboren ±1530 te Vrieschelloo.
Hij was gehuwd met
177 TIJBE, geboren ±1535.
- 178 =152 (Abel Geerds)
179 =153 (Geeske Everts)
- 228 ws. TIDDE TIABBES, geboren ±1540 te Vrieschelloo. (zie art. Hartog en De Lange, Groninga 1990, 171.)
229 ws. N. LUIJTJENS ±1545 te Farmsum.
- 230 EGGO JOHANS, geboren ±1555 te Lutjeloo, Vrieschelloo, overleden ca.
1623 aldaar.
Hij is getrouwd ±1575 te Vrieschelloo met
231 RENSKE, geboren ±1560 te Vrieschelloo.
- 236 =140 (Boelman Hannes Hubbelingh)
237 =141 (N. Geerts Stroedingh)
- 238 =142 (Schulte Meeros)
239 =143 (Wupke)
- 280 HANNO BOELMANS HUBBELINCK, geboren ±1537 te Onstwedde, overleden 1599
aldaar.
Hij is getrouwd ±1575 met
281 GEERTKEN BROERS, geboren ±1552 te Veelle, overleden na 1633.
- 282 =158 (Geert Aickes Stroedingh)
283 =159 (N. N.)
- 284 N. SCHULTES MEEMS, geboren ±1550 te Veenhuizen, overleden voor 1589
te Veenhuizen.
Hij is getrouwd ±1600 met
285 RIXTE, geboren ±1555
- 304 WUBBE GEERDES, geboren ±1515 te Vlagtwedde.
Hij was gehuwd met
305 N. N. .
- 306 EVERT EVERTS, geboren ±1525 te Wessinghuizen.
Hij is getrouwd ±1555 met
307 RIXTE ?, geboren ±1530.

308 BERENT SCHUITEN, geboren ±1515 te Wedde.
Hij was gehuwd met
309 N. N.

312 BOELE EEFSINCK, geboren ±1530 te Veel e.
Hij is getrouwd ±1560 te Vlagtwedde met
313 WENDEL EEFSINCK, geboren ±1535 te Veel e.

314 IMEL WILTES, geboren ±1520, overleden na 1589 te Vlagtwedde.
Hij is getrouwd ±1550 met
315 SWANTKE WILTS, geboren ±1525, verbrand als heks 15.9.1589 te Wedde.

356 =304 (Wubbe Geerdes)
357 =305 (N. N.)

358 =306 (Evert Everts)
359 =307 (Rixte ?)

458 ws. LUIJTKEN HERENS te Farmsum
459 ws. AELKE

460 JOHAN AIKES, geboren ±1530, overleden te Lutjeloo, Vriescheloo.
Hij was gehuwd met
461 N. N. .

472 =280 (Hanno Boelmans Hubbelinck)
473 =281 (Geertken Broers)

474 =158 (Geert Aickes5troedingh)
475 =159 (N. N.)

476 =284 (N. Schultes Meems)
477 =285 (Rixte)

X--

560 BOELMAN HUBBELINCK, geboren ±1507 te Onstwedde.
Hij was gehuwd met
561 N. N. .

562 N. BROERS, geboren ±1520 te Veel e.
Hij is getrouwd ±1540 met
563 N. N. .

568 SCHULTE MEEMS, geboren ±1520 te Veenhuizen, overleden 1574/1589.
Hij is getrouwd ±1570 te Onstwedde met
569 N. N. .

944 =560 (Boelman Hubbelinck)
945 =561 (N. N.)

946 =562 (N. Broers)
947 =563 (N. N.)

952 =568 (Schulte Meems)
953 =569 (N. N.)

GRENSGESCHILLEN IN EN ROND WESTERWOLDE

I Ib : de Barkela/Barlage sloot of zwette.

Vervolg op "Westerwolde", jaargang 14, no. 4, december 1993.

door E.G. Schrage

Deze grens tussen de Hoornder en de Pekelder venen speelt een rol in het geding dat de doctor en scriba Harmannus Doedens voor de richter te Vlagtwedde voerde, in en na 1714.

Het ging daarbij om de erve "de Camp" te Hoorn.

Het begin ervan zien we in RA VI o 6, als op 10 januari 1714 Doedens Wilt Wilts en consorten aanspreekt om met hem "wegens de angekogte erve Landt "de Camp" op en af te swetten ter plaetse gij an hem sijt gegrenset en beswettet".

De eigendoms grenzen waren blijkbaar onduidelijk of onvolledig, en zo verschijnen Doedens en Wilts op 17 februari 1714 weer voor de richter. Nu eist impetrant Doedens, dat gedaagde Wilts "genoegsame reden sai geven, waarom hij soodaene groepen (greppels.) van de plaats "de Camp" heeft toegesmeten, bij faute van dien daerover als geweldenaer gedogen correctie".

Tot een uitspraak komt het dan nog niet, want gedaagde eist dat impetrants advocaat zijn procuratie moet tonen. (Een voorbeeld van de vele formaliteiten, waardoor zulke processen zeer lang konden duren).

Dan blijkt dat eigenaar Doedens "de Camp" verpacht had, en ook daarover kwam er ongenoegen :

Op 23 januari 1715 eist Doedens dat Hamen Jans, in Onstwedder Hofte, zal "graven de sloten en het huis "de Camp" weder in staat brengen zoals een zesjarige meyer gehouden is te doen". Blijkbaar heeft pachter Harmen Jans de zaak slecht onderhouden. Zijn schoonvader, Arent Harms, was eerder pachter. Hij had een "zesjarige inhuringe" gemaakt met des impetrants "voorsaet" Jarcko Harmens,. Hamen Jans heeft er nu - in 1715 - vier jaar gewoond en had nog met Jarcko Harmens een huurcerter gemaakt.

Hieruit moeten we concluderen dat Doedens voor minder dan vier jaar "de Camp" gekocht had van Jarcke Harmens, de "voorsaet" van Doedens, waarbij we "voorsaet" opvatten als "vorige eigenaar".

Enige tijd later, op 18 augustus 1718, heeft Doedens moeilijkheden met Schulte Jans, en consorten.

Doedens eist dan dat gedaagden "sig niet sullen onderstaen ofte verdriesten eenige boekweyte so op impetrants opstreckende veen van de plaats "de Camp" ten oosten of beneden de Barlage sloot door U is verbouwd te reppen, roeren ofte vervoeren".

Doedens fundeert deze eis op een verzegeld contract d.d. 7 februari 1650, volgens welk contract de ingezetenen van Hoorn aan Borgemeesteren ende Raedt in Groningen hebben afgestaen "alle de Peekelder Veenen die daer leggen over de Barlage sloot en hebben een ewig durende scheyding opgericht dat die van Hoorn haer veenee souden strecken tot an de Barlage sloot".

Impetrant Doedens "vermeynt dat syn plaetse, alsmede in en onder Hoorn gelegen (---) oock veenwaerts moet opstrecken tot an de Barlage sloot".

Het verslag van de zitting van de richter van 18 augustus 1718 vermeldt verder : "Gedaagde (Schulte Jans) verzocht cassatie van het mandaat (van Doedens) en toonde in loco contensioso (de plaats waar het geding over ging) wanneer door het E. Gerichte ter praesentie van wedersijdse partijen den ogenschijn wierde genomen een scheyd-of swetsloot, of tenminste een scheydgruppe, die de ingesetenen van Wersinghuizen met haer gedaegde, ingesetenen van Onstwedde hadden gemaakt".

Schulte Jans probeerde blijkbaar het geschil te verplaatsen, de aandacht af

te leiden van de grond van Doedens en voert enige getuigen aan :
Kilt Wiltz en Warmen Luiringh, beide van Wessinghuizen.

Van hen is genoteerd dat Wilt Wilts "bedaeft", want ouder dan 60 jaar is en dat Harmen Luiringh meent 35 jaar oud te zijn. Als op 24 september 1718 de behandeling voortgezet wordt, voeren gedaagden (Schulte Jans en cons.) attesten aan van Wilt Wilts, Berent Rensing en Meeuwes Tonnis, alle gedateerd 18 augustus 1718.

Doedens maakt bezwaar tegen getuigen, maar de richter verklaart ze "admissibel" (toelaatbaar).

De reden waarom Doedens dat bezwaar maakte, blijkt hier niet.

Hetgeschil komt in hoger beroep en op 10 maart 1719 (RA VI a 7) dient deze zaak voor de Drost, scriba Doedens als appellant. Nu voert hij aan als redenen waarom hij die getuigen niet admissibel oordeelt :

- De enen getuige Wilt Wiits, "selfs en consorten over gelijcke saeck over de Campinger veenen litigieus geweest (in een proces gewikkeld) met den impetrant/appellant (Doedens), soo eerst bij accoord is afgedaan den 29 october 1714, waerop voort het volgende jaer 1715 dese questie met de Onstwedders zijnde vervolght". Ook heeft "desen Wilt Wilts ten daegh van oculaire inspectie sikh onגעciteert (zonder oproep) bij de Onstwedders op de questieuse plaets laten verschijnen en sikh genoegh vóór de Onstwedders en partijdigh tegen den impetrant verklaert gelijck te sien uyt d'acte van 18.08.1718"

"Daerenboeven waer dese Wilt Wiits met verscheydene Erfgeseten en geinteresseerden aldaer in bloetverwantschap seer nae bestaande".

- Wat betreft Berent Rensinek : "is selfs Erfgeseten aldaer geweest en wel voor twee Eyghenerfde Plaetsen en noch aldaer woonachtig, dewelcke synde verkocht moet de coperen dienaengaende cavieren de evictione, dieswegen in desen genoeghsaem geinteresseert, daerenboven mede alsnoch in 't loegh verwantschap". (Doedens bedbelt hier waarschijnlijk dat Rensing als verkoper nog steeds moet instaan voor het verkochte en de kopers moet vrijwaren tegen bezwaren).

- Meeuwes Tonnis "is oock selfs mede wonende te Onstwedde en soo hij al niet in desen mocht geinteresseert syn so waer hij toch maer één getuige, et unus testis nullus testis" (één getuige is géén getuige).

Wat nu de inhoud van de door dit drietal afgelegde getuigenissen betreft : "Daerenboven rept of roert niet één van de bijgebrachte attestatien dit questieuse, maar syn geheel aljeen (vreemd) daarvan spreekende eenparigh van het opstreckende veen boven Jan Roelofs Kramer van de Onstwedders angekogte veen tegen het Grimmemeer westersyds. Daer ter contrarie het Campinghe en al de Hoornder veenen ten noorden syn leggende. Dewijl nu al de bijgebrachte attestatien sikh eenparigh refereeren tot den opstreek boven Jan Roelof Kramers gekochte veen te westen gelijck uyt de versegelde coopbrief van 3 may 1649 klaer is te sien".

Appellant Doedens stelt dus dat men langs elkaar heen praat.

De uitspraak van de Drost, 4 october 1720 (RA VI a 6) luidt : De sententie van de richter wordt gereformerd (gewijzigd), de getuigen niet admissibel verklaard.

De drost stelt vast : "dat dr. en scriba Doedens weghens syn angekochte plaets de Camp genaemt, nevens de ander Hooringer plaetsen syn opgestreck van beneden tot boven an de Barlaager sloot is toebehorende, ingevolge versegelde scheydebrief tusschen de Pekelder en Hoornster veenen van 7 Februari 1650 opgericht, als synde scriba Doedens zijn angekochte plaats "de Camp" genaemt onder de Hoornster plaetsen daerin mede gespecificeert".

Aangaande de in deze kwesties optredende personen :

- Wilt Wilts is op 18.08.1718 "bedaeght", want ouder dan 60 jaar. Hij zou dus circa 1658 geboren zijn. Hij was woonachtig te Wessinghuizen, zoals blijkt op 19.08.1699 (RA VI el). Hij verkoopt dan aan Harmen Berents te Onstwedde een akker bouwland, groot twee mudden, acht mollen breed, van de Wedderweg naar 't veen. Ook op 4.05.1715 (RA VI e 1) is hij erfgeseten te Wessinghuizen. Als zijn zoon wordt genoemd Wilcke Wilts.

- Harmen Luiringh, meent op 18.08.1718 35 jaar oud te zijn, dus geboren circa 1683. In 1718 woont ook hij te Wessinghuizen, maar op 14.05.1735 (RA VI e 3) woont hij te Veele. Hij trouwde voor 2.05.1713 (RA VI e 1) met Wubke Hannes, en woont dan te Wessinghuizen. Hij is waarschijnlijk dezelfde als Harm Berends Luring, geboren circa 1685, zoon van Berend Harms Luring en Grietien Berents, te Wessinghuizen. Grietien Berents hertrouwde 10.10.-1700 met Jarcke Harmens, zoon van Harm Geerts, van de Campingplaats". Deze Jarcke Harmens zou dus omstreeks 1711 het huis "de Camp" c.a. aan Doedens verkocht hebben. Jarcke Harmens, erfgeseten op de Camp, Wedde x Jacobjen Berents lenen 27.01.1717 (RA VI e 1) geld van ds. Cranenborgh.

- Berend Rensing blijkt op 6.10.1703 (RA VI e 1) te Onstwedde te wonen. Hij verkoopt dan aan Harmen Roelofs x Grietje Harrems, te Rooswinkel, een stuk bouwland, groot zes schepel zaad, genaamd de "Hooghe Haaren" te Onstwedde. Volgens RA VI w 5, d.d. 10.11.1715, was Berent Rensing gehuwd met Jantien Roelfs. Volgens het door Doedens ingebrachte bezwaar zou Berent Rensing "selfs erfgeseten aldaer geweest (zijn) en wel voor twee eyghenerfde plaetsen".

- Meeuwes Tonnis was waarschijnlijk smid te Onstwedde. Hij moet circa 1660 aldaar geboren zijn en is waarschijnlijk dezelfde als kwartier 32 in "De kwartieren van Hindrik Hansen Timmer" door Jan Johan Kuiper in "Westerwolde" jaargang 14, no. 3, september 1993. Hij was gehuwd met Geertje.

*****

TIENDLAND BIJ ONSTWEDDE. (vervolg).

door E.G.Schrage

In "Westerwolde" jaa
sneden. Het ging daar -1721- om land op de Onstwedder Holte en "de Esch nae
Veenhuisen".

Er was bij Onstwedde nog meer land belast met tienden, dit blijkt op 6 juni
1753 (RA VI e 5):

Wubbe Teinge te Onstwedde verkoopt dan aan Claas Haras, ook te Onstwedde ,
een akker bouwland, zes mollen breed, op de brinken te Onstwedde "sijnde
een Ole Wende" (?), voor 128 gulden.

Over het gekochte is genoteerd: "sijnde schatvrij, als dat de predikant
Molanus en Aijke Nannings daer uit genieten de viertijnde hok wegens de
tijnde , elk nae haer quota".

Uit dezze tekst begrijpen we dat het woord "tijnde" toen niet meer letter-
lijk werd genomen: het was niet meer elk tiende, maar elk veertiende hok
dat verschuldigd was.

Verder lijkt het erop dat ds.(Harbertus) Molanus en Aijke Nannings hier
niet in functie namens de kerk, maar als particuliere gerechtigden optra-
den.

ENIGE OPMERKINGEN BETREFFENDE

"De Geschiedenis van Westerwolde" deel 3 - "De Middelen van bestaan" door F. Post en A. C. van Oorschot.

door E. G. Schrage

De oppervlaktematen zijn wat onduidelijk gebleven. Zo lezen we op blz. 13, hoofdstuk 1.2 :

... in 1778 een "acker bouwlandt drie mudden (hectaren) groot" , "zes ackeren veen boven de Veeler vennen (..) ieder honderd en tien moellen lang".

Verder op blz. 27, hoofdstuk 2.1. :

"dat een fors bedrijf twintich mudden of zes hectare rogge verbouwd" enz

Dan: blz. 48 : "Er werd vaak veel zaad gebruikt : zo'n drie mudden per hectare".

Boven is sprake van "moellen" als lengtemaat. Hiermee is niet in overeenstemming een acte in RA VI e 3 : Ds. Harbertus Molanus en Aycke Nannings, erf-en woonachtig te Onstwedde, verkopen een stuk bouwland op Thesinge kamp, "synde schatvrij, groot elf mollen of ongeveer vijf back zaadsinval, voor 194 gulden". Hier is een "mol" duidelijk een oppervlaktemaat.

Het "Nieuw Groninger Woordenboek" van K. Ter Laan zegt :

" 'n bak laand (Westerwolds) = 1/4 mud = 1/8 daaimt"

En wat betekend een "mol" in "mollenwaar" ?

Blz. 24, hoofdstuk 1.4. : De naam van de "AVEBE" is voluit : "Cooperatieve Verkoop-en Productievereniging van aardappelmeel en derivaten "Avebe" B.A. te Veendam".

Op blz. 125 is de naam van de "Avebe" nog eens foutief vermeld als : "Coop. vereniging Cooperatief Aardappelmeel bureau".

Tussen 1904 en 1916 is rond Westerwolde een ring van aardappelmeel fabrieken gebouwd :

1904 - "Mosselkanaal en Omstreken", te Terapelkanaal.

1909 - Alteveer.

1913 - de tweede fabriek "M en O" te Terapelkanaal.

1914 - "Westerwolde" te Veelerveen.

1914 - "De Twee Provinciën te Stadskanaal.

1916 - "Ter Apel en Omstreken" te Ter Apel.

Niet juist is dus de zin op blz. 171, hoofdstuk 6.4. : "Dank zij de aanwezigheid van kanalen werd Westerwolde een goed vestigingsgebied voor de aardappelmeel -en strokartonindustrie".

Dit betrof dan de aardappelmeelindustrie. En hoe ging het met de verwerking van rogge-en tarwestro?

Keuning, in "De Groninger Veenkoloniën", blz. 248, vermeldt "Het verslag van de Commissie van Opbouw in Oostelijk Groningen (1930) adviseert de oprichting van een strocarterfabriek in Westerwolde, in verband met de toegenomen stro oogst".

Dit is niet gebeurd. Er was immers een concentratie van strocarterfabrieken

te Oude-Pekela : in 1914 negen fabrieken!
Verder waren er nog in de buurt :
Nieuwe Schans, "Dollerd", sinds 1888.
Midwolda, "Toekomst", sinds 1900.
Stadskanaal, "Ons Belang", sinds 1910.
Winschoten, "Reiderland", sinds 1914.

Blz. 25, hoofdstuk 1.4 : "Onder hen vinden we bankiers, die sedert het begin van deze eeuw behulpzaam zijn bij de investeringen in de landbouw". In de behoefte aan geldmiddelen werd in de 17e en 18e eeuw vaak voorzien door leningen te sluiten bij particulieren of bij de diaconiën in de kerkdorpen. De verzegelingsprotocollen van de Richter te Vlagtwedde (RA VI w) bevatten daarvan vele voorbeelden.

Aan het eind van de 19e eeuw ontstaan er in Nederland cooperatieve boerenleenbanken volgens de ideeën van de Duitser Raiffeisen. In Westerwolde werden die gesticht te

Ter Apel kanaal, 1906.
Mussel, 1911, fusie in 1991 met Onstwedde.
Wedde, 1912.
Vlagtwedde, 1912.
Bourtange, 1912, fusie in 1976 met Vlagtwedde.
Sellingen, 1918, fusie in 1980 met Ter Apel.
Onstwedde 1929.

De naam "Cooperatieve Boerenleenbank" werd later veranderd in "Cooperatieve Raiffeisenbank" en bij de fusie met de zuidelijke Boerenleenbanken ("Eindhoven") : "Rabobank".

In de beginjaren werden vele transacties in contanten uitgevoerd, maar het girale verkeer werd bekender en daardoor omvangrijker, door de geldzilvering in 1945.

Blz. 69 : In het overzicht van het boerenbeslag van een grote aardappelte-
ler te Bellingwolde ontbreken ploegen!

Blz. 127, hoofdstuk 5.1 :
De pachters van de diverse belastingen (accijnsen) konden deze functie maar gedurende een beperkte periode uitoefenen. Ze moesten dus daarnaast een ander beroep hebben, zoals we weten ten aanzien van b.v. Jacob Nesse, Lucas Naselhoff.

Jannes Ligtvoet, in 1710 "pagter- van alle speciën in dese forteresse" (Bourtange), zal dus een ander hoofdberoep gehad hebben en daarin moeilijkheden ontmoet hebben.

Zo treedt op 6 februari 1711 (RA VI a 7) Swaantje Slochteren, huisvrouw van Jannes Lichtvoet, als inhibente op tegen de executeur Geert Boelens, om te supercederen (stilstaan) met "verdere executori alen, inlaege van soldaten en verkopinge van inhibents goederen". Swaantje wilde dus haar goederen veilig stellen.

Dit echtpaar woonde in de forteresse Bourtange, waar op 19 september 1709 (RA VI a6) Nindrik Ter Veer "pagter van de speciën" was, vermoedelijk voorganger van Ligtvoet.

Na Ligtvoet vinden we op 22 september 1713 (RA VI a 7) Conraad Abel s als

"pagter van wijnen, bieren en brandewijnen en alle speciën" in Bourtange. Daarna, op 12 juni 1716, treffen we Jan EverWijns te Bourtange aan als "pagter der speciën"

Tenslotte noemen we nog Wilke Nesse, die op 27 november 1739 (RA VI a 10) genoemd is als "pagtenaar van alle speciën in de Forteresse Bourtange". Ook in de Langeackerschans vinden we "pagters van (alle) de speciën" : 1720 Lucas Haselhoff en in 1726 Otto Renken.

Buiten de schansen zijn er "pagters der clene waren", waarvan in 1695 als voorbeelden genoemd zijn : zout en zeep. Het lijkt erop dat "pagters van alle de speciën" alleen in de schansen voorkwamen.

Blz. 128, hoofdstuk 5.1 :

"Sommi gen bleven in Westerwolde om er zich te vestigen".

In "Gruoninga", 1987, blz. 164 e.v., publiceerde de heer O.J. Nienhuis een lijst van naturalisaties 1850-1940.

In Westerwolde en naaste omgeving zijn hier 16 genaturaliseerden vermeld.

Daarvan woonden er negen te Ter Apel e.o.

De geboorteplaatsen van deze zestien waren : in Oost-Friesland zeven, in Emsland zeven (veel al uit de Winding) en uit de Grafschaft Bentheim twee.

Blz. 143, onderschrift bij de foto : De voornaam van Engelkes was niet Jan, maar Jarke. De verslaggever heette Bruggers.

Blz. 150, hoofdstuk 5.2. - Het onderwijs.

"Het geven van onderwijs was voor 1800 een kerkelijke taak", Di entengevol wendden op 6 december 1645 (Resolutieboek van Borgemeesteren ende Raedt in Groningen) de kerkvoogden van Vlagtwedde zich met een request tot dat Stadsbestuur.

De kerkvoogden klagen dat "die van Veelle, wesende een buur- schap onder 't selve Caspel gehoirich, haer onderstaan hebben een schoolmeester te stellen (...) versoeckende dat die van Veelle verboden mach worden een schoolmeester te holden".

Die van Veelle verwijzen naar een apostille van 31 oktober 1644, waarbij zij toestemming gekregen hadden, om een schoolmeester te mogen houden: En daar bleef het bij.

In 1697 (28 november 1697, RA VI a 6) wordt Hindrik Ellinge, "geprivilegeerde schoolmeester" te Wedde genoemd. Hij heeft zich tot de Drost gewend om te bereiken dat Evert [immens, te Hoorn in de Moorrien, geen school zal houden tot nadeel van Ellinge. Blijkbaar ondervond Elling nadeel doordat Evert hem betalende leerlingen onttrok.

Blz. 152. Onderschrift foto : Niet de echtgenote van meester Heikens, maar de onderwijzeres juffrouw Klaasens, is afgebeeld.

Blz. 156 - Betreffende het landbouwonderwijs en de -voorlichting diene dat Westerwolde ressorteerde onder het ambtsgebied van de landbouwconsulent te Veendam.

Als eerste dergelijke organisatie in Nederland werd in 1928 de "Combinatie Westerwolde" opgericht met als doel : voorlichting aan de leden. Het aantal leden heeft de 1000 overschreden. Deze "Combinatie" stelde enige voorlichters aan, die later in Rijksdienst overgegaan zijn.

De "Lagere Landbouwschool" had vier leerjaren. De leerlingen gingen er twee dagen, dan wel één dag per week naar school en werkten de overige dagen in de praktijk. Na nieuwbouw in 1959 werd deze school te Vlagtwedde in 1972 opgeheven wegens gebrek aan voldoende leerlingen.

Circa 1952 stichtte de Veenkoloniale Boerenbond ("VBB") te Vlagtwedde een landbouwhuishoudschool, nadat eerder, al sinds de jaren dertig, cursussen waren gehouden.

Een aparte - nog bestaande - vereniging organiseerde te Vlagtwedde landbouwtentoonstellingen, in 1972 voor het laatst. (Zie "Onder de clockeslach van Vlagtwedde", blz. 113/120).

Was de Lagere Landbouwschool te Vlagtwedde "algemeen" van karakter, dergelijke scholen op christelijke grondslag werden in 1932 gesticht te Musselkanaal en te Tange-Alteveer en wel door de "Christelijke Veenkoloniale Landbouwbond".

*****

REACTIE OP DE OPMERKINGEN BETREFFENDE

"Geschiedenis van Westerwolde deel 3

door F. Post en A. C. van Oirschot

Net als bij "Geschiedenis van Westerwolde deel 2, de bevolking" reageren we nu ook weer graag op Uw commentaar, nu op deel 3, "Middelen van bestaan". Onze reactie hoeft nu minder uitvoerig te zijn dan bij het vorige deel. Het bestuur van Uw vereniging had reeds inzage in het manuscript en we ontvingen daarop reeds voor de druk commentaar, dat we verwerkt hebben in het boek. We zijn het bestuur daar erkentelijk voor; het heeft de kwaliteit van deel 3 nog verhoogd. Voor een ander deel ligt verschil van mening nu wellicht minder voor de hand dan bij de in deel 2 behandelde bevolkingsgeschiedenis. Dit is immers de specialiteit van de genealoog! Dat de vereniging ook geheel thuis is in de economische geschiedenis toont Uw commentaar weer eens aan.

Om te beginnen verwijs ik naar de bedoeling van het boek. Het moet een actueel handboek zijn als stimulans voor verdere studie. Bestaande gefragmenteerde literatuur moet met de nieuwste theoretische inzichten beschreven worden. Waar zij lacunes vertoonde was oriëntatie op onvoldoende aangeboorde bronnen nodig. We zijn dan ook zeker niet volledig geweest in het behandelen van primaire bronnen. Uw aanvullingen over het bankwezen, het onderwijs, de naturalisaties zijn bijzonder interessant en tonen aan, dat onze publicatie een stap is op weg naar steeds verder gaand onderzoek over Westerwolde.

Buitengewoon boeiend is ook de figuur van Jan Ligtvoet, pachter der speciën in Bourtange. Zo ziet men dat individuele personen licht kunnen werpen op een bepaald beroep in de achttiende eeuw. We zijn in onze studie ook zoveel mogelijk van individuele personen - mensen aan het werk - uitgegaan, dat voorkomt een droge theoretische verhandeling.

Een interessante kwestie is die van de molten en mollenwaren.

Een mollenwaar is een aandeel van het gebruiksrecht op de gemeenschappelijke gronden van een Westerwoldse dorpsgemeenschap. Het is een typisch Westerwoldse uitdrukking voor wat in Drenthe bij voorbeeld een waardeel

heet. In 1688 mocht een Onstwedder boer op 8 mollen waar 16 koeien, 16 guste beesten, 8 paarden en een aantal schapen en ganzen houden. H.O. Feith merkt hierbij op dat een molle waars volgens het Landrecht van Wedde en Westervoltingerland niet een voetmaat of een bepaalde grootte van land is, maar "eene uitgestrektheid lands, waarop 32 runderen en 8 paarden geweid en 20 mudden rogge verbouwd konden worden..". Het bezit van een mollewaar gaf recht op het weiden van 4, 3, of 2 runderen en één à twee paarden. De ter mollewaar is afgeleid van het angelsaksische "mol" = aarde, dan wel van "mal" = teken. De afleiding van (grens)teken zou zo gek niet zijn, als men denkt aan de term "marke" voor het grondgebied van de buurschap. Ook "marke" betekent grens.

En is ons woord "tuin" ook niet afgeleid van de omtuining van een gaarde ?

De afleiding van "mol", aarde brengt ons echter op de landmaat "mollesfoeten", aarde voeten. En een voet is een lengtemaat 1 (Feith, H.O. -Willekeuren van Westervolde. Vereeniging tot de uitgave van bronnen van het oude vaderlandsche recht, verslag en mededeelingen, tweede deel 1892, 419, 420).

In 1658 koopt Jan Harmens van 't Hillinghe te Sellingen " een acker bouwlandt op de Westercamp van ongeveer 4 mollen breed, bijna dre schepel groot". De mol is hier dus een lengtemaat. Van hoeveel ? M. van der Woude houdt het op zeven voeten, afgestapt met de "mollenstok" van die lengte. Een mollenstok, boom of rijk zou een meeteenheid voor een lengtemaat geweest zijn. Het landrecht van 1567 art. CCLXXV, is nog de duidelijkste verwijzing van deze lengtemaat: "Item, alle sijdt wendinge bij den Bouw landt sal vrij wesen einen Molen van saven Voeten" . "Molen" zou hier een verbastering van mollen zijn. (M. van der Woude, Oud Westervolde. Iets over mollen, mollenwaren en waren, 131-137) In dat geval hebben we de mol als lengtemaat. Een voet is ongeveer 30 centimeter lang, een mol zou derhalve ca. 210 centimeter lang zijn.

En de mollen als oppervlaktemaat ? Elf mollen groot, 5 bak zaadnival zou volgens berekening van K.ter Laans woordenboek 5 x 0,25 mud zijn, oftewel 1,25 mud. We komen er aanstonds op terug.

Goed inzicht in de landmaten biedt J. Bielman en P. Brood "Zeventiende eeuwse Drentse landmaten en hun gebruik". (Geografisch tijdschrift, 1980 nr. 2, 112-119.)

De grootte van bezaaide bouwlanden drukte men uit in "mudden" en "schepels" of "schatten" en "spinten". Het waren oppervlaktematen die afgeleid werden van de hoeveelheid benodigd zaai zaad. Vandaar dus dat men ook wel een mud zaad gebruikte.

De basiseenheid is de roede, 14 of 16 voeten lang.

De mudde is gelijk aan 160 vierkante roeden.

Er werden in Drenthe twee maten gehanteerd, de Groninger en de Steenwijker maat.

Om kort te gaan enkele cijfers:

1 mud Groninger maat = 0,2710 ha.

1 schepel Groninger maat = 0,0678 ha.

1 spint Groninger maat = 0,0169 ha.

1 mud Steenwijker maat = 0,3614 ha.
1 schepel Steenw. maat = 0,0903 ha.
1 spint Steenwijker maat = 0,0225 ha.

Terug naar ons probleem van de mol als oppervlakte-eenheid .
Daarin was 11 mol = 5 bak = 5 x 0,25 mud = 1,25 mud.
Stel Groninger maat dan 11 mol = 1,25 x 0,2710 ha. = 0,33875 ha.
1 mol = 0,33875 ha. : 11 = 0,0307954 ha. = 307,954 m².

Is nu deze mol een vierkante mol, afgeleid van de möllienstok zoals we die kennen (een möllienstok was 7 voet lang, dus ca. 210 cm.)?
Nee, want een vierkante mol zou 2,10 x 2,10 = 4,41 m² zijn. We hebben het probleem van de oppervlaktemaat dus nog niet opgelost. Hij blijft dus om met Uw woorden te spreken onduidelijk. Gaan wij hier van de verkeerde veronderstellingen uit ?

De genoemde Jan Harmens bezat een akker van drie schepel, zeg 3 x 0,678 ha. = 0,2034 ha. of 2034 m² groot. Bij een breedte van 4 möllen of 8,4 meter was dit een zeer langwerpige kavel van maar liefst 242 meter diep. Onderschatten we de mol als lengtemaat of is de voorgestelde kavel vorm op de Westerkamp de juiste ?

Langwerpige kavels waren in die tijd geen zeldzaamheid. Albert Buttens kocht in het zelfde jaar een "seeckere lijnacker gelegen op d' Olde Hoff waeraen Ede Harmens ten Westen en Hensum Hensums ten Oosten beswet, van voer möllen breedt nabuir gelijk uitstreckende". Het betrof hier blijkbaar ook een opstreckende kavel.

Over andere opmerkingen van Uw zijde kunnen we kort zijn.
De meeste opmerkingen zijn zeer nuttige aanvullingen.

De onderschriften van foto's zijn afkomstig uit het Rijksarchief. We raden U aan Uw opmerkingen daar te plaatsen. We kunnen ons heel goed voorstellen dat er in de loop der tijden diverse foute noteringen zijn ingeslopen.

Uw opmerkingen over de aardappelmeel fabrieken rond Westerwolde en de strokartonfabrieken, betreffende hoofdstuk 6 van de hand van onze collega J. van der Heide: Over de grenzen van Westerwolde is veel gecorrespondeerd, maar volgens onze definitie valt de aardappelmeel fabriek "Westerwolde" en die te Ter Apel wel degelijk binnen die grenzen.

Dankzij de kanalen in Westerwolde konden tarwestro en aardappelen gemakkelijker uit deze streek naar de fabrieken gevoerd worden. Dat zal de auteur bedoeld hebben. Uit Veelerveen kon het meel bovendien gemakkelijk naar afzetgebieden worden afgevoerd.

Met vriendelijke groet,

F. Post
A. C. van Oirschot

*****

DE TAAL VAN WESTERWOLDE

Korte samenvatting van de inleiding van dr. Fokko Veldman,, over de taal van Westerwolde, in de vergadering van 18 december 1993.

door W.Horlings

Dr. Fokko Veldman begon met het verschil tussen een standaardtaal en een streektaal of dialect uit te leggen.

Het verschil tussen een standaardtaal en een streektaal is voornamelijk gelegen in gebruikssfeer en status.

De status van een taal wordt bepaald door politieke en sociale factoren. Een taal met het hoogste politieke en sociale prestige van een gebied fungeert als standaardtaal. Een streektaal of dialect is doorgaans lokaal beperkt.

De taal van Westerwolde is in de meeste opzichten een dialect. Hoewel de herkomst van de oorspronkelijke bevolking niet duidelijk is, behoorde in ieder geval vanaf de Volksverhuizingen tijd van ongeveer 400-500 na Christus tot de Saksische cultuur (en niet bijv. tot de Friese), wat zeden en gewoonten, sociale organisatie, rechtsspraak en boerderijbouw aangaat.

Tot aan het begin van de 20e eeuw bleven de Westerwoldse dorpen vrij gesloten agrarische gemeenschappen, die zich ook tegen elkaar afzetten. De loop van de 19e eeuw groeide het aantal inwoners, niet alleen door natuurlijke oorzaken, maar ook door immigratie.

Een dergelijke bevolkingsflux had natuurlijk invloed op het dialect van de streek. De verbetering van de infrastructuur van Westerwolde, die de instroom mogelijk maakte, verbeterde ook de communicatie met de andere delen van Groningen.

De typische kenmerken van het Westerwoldse Gronings werden in het dialect van veel mensen vervangen door meer algemeen Groningse. Maar omdat die ontsluiting plaats vond in onze eeuw, was het mogelijk, om de taal van Westerwolde die ontsluiting nog te achterhalen.

Dr. Fokko Veldman zei: Ik heb nog weinig gezegd over de taal van Westerwolde. Ik heb dat heel bewust gedaan, omdat we de eigen positie van het Westerwolds alleen kunnen begrijpen, tegen de achtergrond van de geschiedenis van de streek. Zoals het IJslands vanwege de moeilijk toegankelijk ligging van IJsland meer lijkt op het 13e eeuwse Oudnoors van de Edda, het moderne Noors dat nu in Noorwegen wordt gesproken, zo is ook het Westerwolds te gebruiken als een illustratie van een vroeger taalstadium in ons gebied.

Wat is er nu zo speciaal aan het Westerwolds ? Waarin wijkt het af van andere dialecten of streektalen ? De karakteristieke eigenschappen van het Westerwolds liggen op verschillende gebieden : die van klankkleur, vorm en woordenschat. Een hoop van deze eigenschappen van het Westerwolds vinden we vermeld in de schoolmeestersrapporten uit 1828. Een groot gedeelte van wat het Westerwolds het Westerwolds maakt, is onherroepelijk verdwenen. De ene kant is dat jammer. Maar tegelijk is het ook onvermijdelijk. Een taal is geen museumstuk : taal is levend, taal is communicatie. Al dode talen veranderen niet.

HET KRUIDENHOFJE

door L. Kuiper, Winterswijk

Dit onderwerp is bij mijn weten, nooit ter sprake gekomen terwijl er niemand aan twijfelt, dat dit eeuwenlang door vrijwel ieder gezin zorgdig werd verzorgd en onderhouden. Onze voorouders wisten ook toen al om men voor smakelijke spijzen en medicamenten over een aantal kruiden mo kunnen beschikken. Deze werden dan ook met de meeste zorg gekweekt en hadden een bijzondere plaats in de moestuin. Evenals nu, hadden onze voorouders ook allerlei ernstige en minder ernstige kwalen en kwaaltje

Elk gezin had wel iemand, die zich in deze kruidenmaterie had verdiept kon zonder moeite een aftreksel, smeersel of compres bereiden.

De variëteit van al deze planten liep sterk uiteen, al naar gelang van waardebeoordeling van de eigenaar. Na enige studie en informatie kwam tot een twintigtal kruidensoorten, die men in kruidentuinen kon vinden wil hiervan een tiental soorten noemen, die veruit favoriet waren.

Peterselie,

het middel tegen nierklachten, bedplassen, waterzucht, ontstoken tandvl oog en huidklachten.

Als keukenkruid werd het aan de soep toegevoegd.

Selderij,.

Naast keukenkruid een goed middel tegen blaas- en nierstenen, zenuwzwa chronische hoest, reuma en jicht en urineafdrijvend.

Lavas. Maggiplant.

Schrijver deses herinnert zich nog goed hoe zijn moeder regelmatig het met de stengel verwerkte in de soep. Als extract was het een goed midde tegen blaas- en nierkwalen, reuma, jicht en zware hoofdpijnen. Zij hee ongetwijfeld nooit geweten dat het ook potentie verhogend werkt.

Kamille,

Een zeer goed middel door zijn ontsmettende werking en verzachting van pijnen bij zweren, steenpuisten, aambeien, oorpijn en kramp. Het werkt kalmerend en was als matrasvulling uitstekend tegen reumatiek en vloed In de linnenkast was het mottenwerend.

Selve. Tuinsalie.

Keukenkruid bij zuurkool en bonen. Extract met honing vermengd voor v kinderen, zieken en bejaarden. Het regelde de secretie bij zogende moe

Dille.

Naast het gebruik in de keuken, werd het bij ramen en deuren gezaaid, in de zomer regelmatig openstonden. Een probaat middel om vliegen en insekten op afstand te houden.

Alsem.

Tegen lint- en spoelwormen. Ook werd boerenwormkruid hiervoor gebruikt, alleen had dit kruid schadelijke bijwerkingen.

Lavendel.

Gedroogd in de linnenkast en als extract kalmerend op het centrale zer

stelsel. Tegen diarree, ongemakken in het hoofd, beroerte, slaap- en geelzucht. Lavendel in wijn werkte uitstekend tegen tandpijn.

Lieve vrouwenbedstro.

Dit cumarine bevattend plantje zorgde voor een goede nachtrust en werd in kleine linnen zakjes op of onder het hoofdkussen gelegd. Zeer geliefd bij mensen met slaapproblemen en depressies.

Motten en vliegen waren er wég van.

Werd het kruidenhofje tot een hof geformeerd, dan vond men daarin ook planten zoals : bieslook, zuring, bonenkruid, kervel, hyssop, tijm, brunel, wijnruit, bernagie en koriander. Langs de slootkant werd calmuswortel, mierikswortel en grote engelwortel e.d. uit de grond gehaald voor het maken van compressen. Wittekool bladeren en aardappelschillen werden door hun geneeskrachtige werking ook zeer gewaardeerd.

"ONTBINDING VAN HET HUWELIJK!"

E. G. Schrage

In de franse tijd is de burgerlijke stand ingevoerd en werd het burgerlijk huwelijk de norm. In de eeuwen daarvoor was het kerkelijk huwelijk regel, al of niet gepaard gaand met het sluiten van een huwelijkscontract (waar we in Westerwolde geluk mee hebben als genealoog, omdat er zoveel overgелеverd zijn).

Maar hoe zat het toen met het eventueel ontbinden van een huwelijk, anders dan door het overlijden van één der partners? Hierover vonden we een acte in RA VI a 7, het protocol van de drost van Wedde, gedateerd 28 april 1713.

De tekst hiervan luidt als volgt :

"Hindrik Jans, Moorrhyn onder de klokslag van Wedde, per edictum ad valvas gedenuntieert en bij publijcke anslagh ingeeschet synde desselfs huisvrouw Antje Engberts, van Wymeergeboortig, soo hem voor ongeveer twaalf jaren maliteus hadde verlaten, ingevolge gemelte publicatie en anslagh op de daer in gevolgde drie rechtdagen van veertien tot veertien daeghen beginnende van 17 maert jongst, benevens noch twe in superabondantie vervolgens des en alles niet tegenstaende gemelte gedenuntieerde contumax is gebleven en sig niet verantwoord, wordt op desselfs versoek geroerte Houwelijck, gemelt ingepligtete contumax synde en blijvende, gedi ssolveert

Antje Engberts had haar echtgenoot Hindrik Jans voor ongeveer twaalf jaar kwaadwillig ("malitieuus") verlaten, reden waarom Hindrik nu een procedure tot echtscheiding had aangevangen. Hij heeft Maar laten oproepen "per edictum ad valvas en bij publijcke anslagh", dit is door aanplakking van de oproep aan de deur (van het gerechtsgebouw?).

De opgeroepene heeft van 17 maart tot 28 april gelegenheid gehad om op de rechtdag te verschijnen (die elke 14 dagen gehouden werd). Ondanks het feit dat nog twee rechtdagen extra ("insuperabondantie") op haar komst is gewacht, is ze "contumax" gebleven. Derhalve wordt het verzoek van Hindrik ingewilligd en het huwelijk ontbonden ("gedi ssolveert").

Blijkbaar behoorde dus het ontbinden van huwelijken tot de competentie van de drost. Andere voorbeelden hiervan hebben we tot dusver niet aangetroffen

(Overigens : Hindrik Jans woonde te "Moorrhyn, onder de klokslag van Wedde". Was dit de Moorryge/Morige ?)

BOMMEN BEREND

HISTORIE EN FOLKLORE

S.H.Achterop

Ieder jaar vieren de stad-Groningers weer hun "achtntwintegsten", het feest ter herdenking van hun ontzet in 1672. Maar niet alleen uit de stad, ook uit de provincie trekken velen op, om hiermee als het ware te kennen te geven dat de gebeurtenissen van het rampjaar voor Stad en Lande beide van belang waren. Vooral ook Westerwolde kan dunkt ons, met recht dit beamen, omdat immers een der hoofdpersonen van het beleg en ontzet, de bisschop van Munster, Christoph Bernhard van Galen, bijgenaamd Bommen Berend was.

Bommenberend, naar een gravure van C.Hagen.

Bommen Berend immers had enige jaren eerder Westerwolde onveilig gemaakt, zeer ten ongerieve van de bewoners van dat landschap. Maar daar bekreunde de bisschop zich minder om ! Welke toch zijn de redenen waarom Berend van

Galen, de bisschop-krijgsman een inval deed in het land van Westerwolde ?

Dat hij geen gemakkelijk heer was blijkt wel hier uit, dat hij met zijn onderdanen telkens overhoop lag en zelfs in 1661 zijn eigen hoofdstad Munster moest belegeren.

Het was dan ook volstrekt niet te verwonderen dat hij motieven had om de genoemde invasie te rechtvaardigen. Zijn krijgszuchtige natuur zou die beslist wel vinden.

Allereerst dan, wist hij blijkbaar nog dat in voorgaande eeuwen het bisdom Munster enige macht had uitgeoefend. Verder speelde bij hem de bekende en belangrijke Dielerschans een grote rol.

De Dielerschans lag aan de zijde van de Eens, ongeveer midden tussen Rhede en Weener, op de zelfde breedte als Bellingwolde. Het schijnt dat deze schans al veel vroeger een rol heeft gespeeld, liggende op de grenzen van Friezen en Saksen.

Maar in het midden van de 17e eeuw heeft de schans speciaal voor de Nederlanden zeer grote waarde gehad. Dat bleek reeds in het jaar 1663 toen Bernhard van Galen in verband met een kwestie, gerezen tussen hem en Oost-Friesland, de schans bezette, zeer tot ongenoegen van de Staten Generaal van onze republiek. En dit was geen wonder, daar immers de Dielerschans belangrijk was voor de verdediging van de enige weg van het Munsterland naar Groningen, de weg door Bourtange.

De Staten deden dan ook alle moeite om de schans op de bisschop te heroveren, wat in juni 1664 gelukte.

Maar de bisschop had een reden te meer om zijn aanval op Westerwolde straks te rechtvaardigen. Vroeg in het voorjaar van 1665 gingen er al reeds geruchten van oorlogsplannen van de bisschop van Munster. Het was op zich dan ook geen wonder dat de oostelijke provincies ongerust werden en militaire voorzieningen troffen. Zowel Munster als de republiek zochten en vonden bondgenoten.

En zo begon de bisschop zijn aanval, niet alleen in het noorden van het land, maar ook in Overijssel en Gelderland, waar hij ook al aanspraken op meende te hebben.

De tachtigjarige oorlog had ook Westerwolde veel ellende gebracht en het land grotendeels ontvolkt. Al bracht dan de vrede van Munster in 1648 eindelijk de rust, toen de bisschop ongeveer 16 jaar later zijn invasie deed was het landschap nog niet voldoende hersteld van de getroffen ellende. Nieuwe beproevingen zouden komen.

De aanval van Bernhard van Galen begon in het laatst van september 1665 bij Ter Apel.

Een paar dagen te voren vertoonden zich reeds een aantal ruiters voor Bourtange, maar deze komst was meer een schijnvertoning om de tegenstander te misleiden. De bisschop begreep immers wel dat een aanval op de Bourtanger vesting weinig succes op zou leveren.

Ook het legertje dat over het moeras naar Ter Apel was gekomen was niet het hoofdbestanddeel van het leger van de bisschop van Munster.

Het hoofdleger lag nog aan de overkant van het Bourtanger moeras om een gunstige gelegenheid af te wachten. De bisschop had zijn aanval wel goed in elkaar gezet.

NIEUWE BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN IN ONZE BIBLIOTHEEK

Tijdschriften en bolvan kronen na telefonische afspraak korden in p a l m bi man secretaresse,
mevr. Naska-Knig a, te kdl nk. In ggip geval werden tijdschriften en h a l m uitgeleend.

HÄUSER UND HÖFEREGISTER IN DEN KIRCHSPIELEN LATHEN UND STEINBILD IM GERICHTE DOTHE IM DREISZIGJÄHRIGEN KRIEG, bearbeitet von Reinhard Cloppenburg.

In "Westerwolders en hun woningbezit van 1568 tot 1829, het kerspel Sellingen" door C.J.Wegman is op blz. 241 vermeld:

"Circa 1612 -Engel(bert), huwt ca. 1642 Langen met N., noemt zich Meijeringh"

Engel(bert) was de zoon van Else Nannes ter Walslage en Sicke Johans Weerdigh/ter Walslage. Gegevens over hem zijn gevonden in RA VI w 2, 23-5-1673, Engelbert Meijeringhe ter Walslage te Langen verkoopt aan Lambert Lamberts die goederen uit de executie van 't Hillingh te Sellingen, gekocht door Jan Bruggers, broer van Engelbert.

RA VI w 2, 13-10-1675, Engelbert ter Walslage te Neerlangen, karspel Lathen versettet als pacht voor negen jaren aan Roelof Luickens, Sellingen de helft van 't Bruggers te Sellingen voor 1000 daler. Ondertekening: Enbert Meijerinck ter Walslage.

Wegman, aangehaald werk, blz. 43 citeert een stuk uit het familiearchief van de familie Bruggers te Havelte:

7-10-1680, Engbert Meijerinck te Langen, stift Munster en vrouw Greete verklaren ontvangen te hebben 100 daler kooppenningen betreffende het halve erve Bruggers te Sellingen.

Engelbert trouwde dus naar Neerlangen, dat deel uitmaakte van de parochie Lathen, waar dit huwelijk wel gesloten zal zijn.

In wat voor een milieu is Engelbert ingetrouwd?

Daarover is iets te vinden in het boek Hhser und Häfereregister in den Kirchspielen Lathen und Steinbild etc. (titel zie boven).

In het hoofdstuk "HSfe und Menschen im Gericht Duthe", 1640, vinden we in de Bauerschaft Niederlangen:

Johan Meijerinck - ein geheel Erbe-

-In die Kirche zu Meppen gehoerich, gibt in die Kirche zu Meppen pfacht 9 malt roggen,

-Thuet dem Landtsfursten den wagendienst,

-hatt ahn bouwlandt 13 tonne saets zehentfrei,

-hoijlandt 4 taghwerck,

-gibt Kerspelschatzung 2 R,

-Contributionsschatz 1 R 42 str.,

-Herbstschatzung 10 schill.

-Pferde 3 davon 1 alt,

-Koihe 6 und ein ungesundt,

-Schaeffe 10

-Schweine 1 mutte

-Sein 1200 thaller schulde uff sein erbe

Daarnaast komt voor Wolter Meijerinck. Ein Kotter:

-thuet den fueszdienst,

-hatt ahn landereie 2 tonne saett,

-zehentbar ahn Westerholt und der Frauenie Behell,

-von Hermann Ophoff ein halbe tonne saets gekauft, zehentfrei,

-von Johan Cordes ein halb vierdhop saets gekauft,

-zehentbar ahn Juncker Moniel und Wissweiler,

-gibt in Kerspelschatzung 15 str.,

-Contributionsschatz 30 str.,

-Meijschatzung 3 str.,

-Herbstschatzung 5 str.,

-Koihe 2. und einen seinen sohn zugehoerig,

-Pferdt 1.

Wolter Meijeringh had dus een zoon. We nemen daarom aan dat Engelbert ter Walslage getrouwd is met Greete, de dochter van Johan Meijeringh, die erfdochter was.

Johan Meijeringh zat op een "geheel Erbe", dat eigendom was van de kerk te Meppen en dat omvatte "13 tonne saets" en "4 taghwerck hoijlandt".

Volgens de toelichting over maten en gewichten in het boek was een "taghwerck" ongeveer een halve hectare. Een "tonne saets" was gelijk aan vier vierup, à 70 pond rogge.

Wolter Meijeringh was een Kotter (keuter), had dan ook maar 1 paard. Voor zijn land moesten tienden betaald worden, maar de door hem aangekochte "halbe tonne saets" was vrij van tienden. Daarentegen was de "halb vierup sats", gekocht van Johan Cordes "zehentbar", daar moesten dus wel tienden van geheven worden.

Johan Meijeringh had op zijn erve een schuld van 1200 thaller, hij was daarmee geen uitzondering, bij vele erven vinden we aantekeningen over schulden. De tijd van de Dertigjarige oorlog is een moeilijke tijd geweest voor de boeren in het Eemsland. Ook hadden sommigen zich uit "horigheid" vrijgekocht en daartoe schulden gemaakt.
De beide Meijeringhs waren "persoonlijk vrij".

Evenals Engelbert ter Walslage trouwde Gerdt Johans Vriese uit Roswinkel naar het Eemsland, volgens het Hesse-archief, inventaris no.1 voor 20 juni 1648. Met zijn vrouw Engeltjen vestigde hij zich op het erve Wilmes te Oostereessen, bij Alt-Haren. Uit de registers van de parochie Wesuwe bleek dat Engeltjen voluit heette: Anglia Wilholte. Waarschijnlijk stamde ze uit Overlangen, kerspel Lathen. In 1640 zijn er te Overlangen 2 naamdragers Wilholte, Herman en Coneke Wilholte, beide met een "geheel freij Erbe". Merkwaardig is dat Coneke voor 2 1/2 tonne saets tienden schuldig was aan Jungker Maniell, aan Westerholdt en aan "Ihm selbst". Verder is voor hem genoteerd: "Empfangt 7 1/2 tonne Zehnten, traggt dieselbe zu lehn van H. Bisschoffe zu Osnabrugh". Coneke Wilholte was dus een leenman van de bisschop van Osnabrück. Vermoedelijk zal deze leenverhouding terug te vinden zijn in de "Lehnbücher" van de bisschop in het Staatsarchiv in Osnabrück.
Het register vermeldt in 1640 zeker vijf personen die aan Wilholte "zehntbar" waren, die dus tienden aan Wilholte schuldig waren.

"GENS NOSTRA", NOVEMBER 1993.

- A.van Gelder-van den Donker,
"GESNEUP IN FRIESE BRONNEN NAAR AANLEIDING VAN EEN DOORGEKRASTE ACTE"
Uitvoerig verslag over een uitgebreide speurtocht in de Friese rechterlijke archieven.
- B.de Keiser,
"DE WAARDE VAN DE KAREL DE GROTE-NUMMERS"
In 1968, 1990 en 1991 verschenen in "Gens Nostra" een aantal reeksen, uitgaande van Karel de Grote. Het gaat hier om een gedachtenwisseling tussen de heer De Keiser, mede-redacteur van de uitgave kwartierstatenboeken van de genealogische vereniging "Prometheus" en de redactie van "Gens Nostra"
- Mr. H.G.Mos,
"EEN GELDERS BESLACHT MOS", AANVULLING

"QUELLEN UND FORSCHUNGEN".

- Dr. Hermann Freese,
"DIE LETZTEN RUHESTÄTTEN DER CIRKSENA"
Het mausoleum van de familie Cirksena op de begraafplaats te Aurich.
- Isa Ramm,
"DIE OSTFRIESISCHEN HAUPTLINDE UND DAS LEHNWESEN".
De hoofdelingentijd in Ostfriesland eindigde in 1464 toen Ulrich Cirksena verheven werd tot graaf van Ostfriesland. Hoofdelingen kwamen voort uit een oude allodiale leidende groep, in juridische zin waren zij geen adel. Dit kwam omdat het leenstelsel zich in het Friese kustland niet kon vestigen.
- Joachim Dette,
Erich Huurman,
Hans Friesland,
"FAMILIENGRUFEN DER GRAFEN VON WEDEL IN OLDENBURG UND LEER".
"STAMMTAFEL BORDEAUX".
"KOPFSCHATZUNGSREGISTER 1719, OSTEEL".

"ONS WAARDEEL" 93 / 6.

- L.J.Broeksma,
W.Houtman,
W.Nijlunsingh,
"HERINNERINGEN VAN EN AAN ZUSTER TEELKEN, WIKVERPLEEGSTER IN ANLOO (1926-1951).
"DE POSITIE VAN DE EERSTE BURGEMEESTERS EN SECRETARISSEN".
"EVERT NIJLUNSINGH/LUNSINGH VAN MEPPEN"
Boer en verzetsman tegen de franse overheersing en 40 jaar lid of assessor in de gemeenteraad van Zweeloo.
- F.G.van der Veen,
"GENEALOGIE VAN DER VEEN".
Afstammelingen van Folkert Wilts (midden 18e eeuw) te Donkerbroek.

"GENS NOSTRA", DECEMBER 1993.

- A.J.van den Heuvel-van Weerlee,
"ATTESTATIES VAN DE DOOPSBEZINDE GEMEENTE TE LEIDEN", 1673-1855.
- Ir.J.A.van der Giessen en P.Verdonk,
"STAMMREKES NAAKTGEBOREN".
Geslacht stammend uit 's Gravendeel.
- Ir.J.A.van der Giessen en P.Verdonk,
"STAMMREKES SMAAL".
Geslacht stammend uit Numansdorp, vermoedelijk van Zeeuwse of Vlaamse afkomst.

"GENS NOSTRA", JANUARI 1994.

- A.Wagener Sleeswijk, "DE GRAVEUR W.A., EEN SPEURTOECHT".
Waarschijnlijk Willem van den Cruce, goudsmid en graveur te Brugge, 2e helft 15e eeuw.
- A.W.Slager, "HET SPIEGELRETOURSCHIP BATAVIA"
Vertrok 1628 naar Oost-Indië, verging voor de kust van West-Australië in 1629. Een replica van dit schip is in Lelystad in aanbouw en zal vermoedelijk in 1995 gereed zijn. Tot de opvarenden van de "Batavia" behoorde: Wiebe Haijes uit Winschoten, bevorderd tot sergeant en vaandragers.
- F.H.Lippe, "DE GESLACHTSNAAM POTJEMIJT".
Klaas Harms, zoon van Harm Jans, vermoedelijk in Oost-Groningen, gebruikte in 1754 voor het eerst de naam "Pottje Wijt" onder een acte.
- A.J.van de Heuvel-van Weerlee,
"ATTESTATIES VAN DE DOOPSBEZINDE GEMEENTE TE LEIDEN, 1673-1855. (VERVOLG)

AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN

Jan Johan Kuiper

Enige aanvullingen en verbeteringen bij de Parenteel van Geert Nannes te Sellingen, Westerwolde, jaargang 14, no. 4, december 1993, blz. 95-113.

Rixte Jans Brouwer/ Twiest, VII-n, trouwt met Harm Berents Trenning. De heer Benninga te Zeist maakte ons er op attent dat er twee broers Harm Berents Trenning waren. Onder VII-n is inderdaad de verkeerde broer opgevoerd, Rixte trouwde met de halfbroer van de opgevoerde persoon, zij trouwde met Harm Berents (Trenning) die een zoon was van Berent Bruines Trenning en Lijsabeth Harms Witkop. Na de dood van Rixte hertrouwt Harm Berents (Trenning) (2) op 6-8-1775 te Nieuwe Pekela met Anna Velt. Na de dood van Anna trouwt hij (3) te N. Pekela op 13-5-1779 met Geesje Geerts.

In mei 1772 ondertekent bovenstaande Harm Berents het huwelijkscontract van zijn broer Harm en Swaantien Jans ter Walslage als halfbroer.

De heer Luth te Heiloo deelde ons mee dat Johan Geerts Nannes, II, blz. 96, een dochter had genaamd **Aycke**. Aycke Johans sloot op 12-8-1633 een huwelijkscontract met **Jacob Jans** uit Bellingwolde. De bruid brengt in 212 Car. gld. plus een bedde met toebehoren en kleding volgens haar stand. Naar getuigen zijn: **Johan Nannes**-bruidsvader, **Geert Nannes**-bruidsvader, verder tekenen Detmer Harwerinck, Tonnis Hillinck, Johan Hindriks en ene Tolo Berents. Aan bruidegomskant tekenen Jan Jacobs, bruidegomsvader en Toebe Eddes uit Vriescheloo.

Dit uit het Gemeentearchief Groningen, Register Feith 1633, nr. 7.

Ook van de heer Luth : Derck Tholes VI-a, blz. 100 trouwt een tweede keer en wel met Willemke Hindricks Ellingh, huwelijkscontract 5-8-1733 (RAG

RA VI aa., zie ook Wegman, Westervolders en hun woningbezit, Het kerspel Sellingen, blz 79.).

Verder was Jan Wilts, VI-c van 1784-1786 ouderling te Sellingen, normaal duurde zo'n periode 4 à 5 jaar, hij zal dus omstreeks 1786 zijn overleden.

VII-q **Tiebe Jans Twiest** en **Harm Freerks Sterenborg** hadden nog een zoon **Freerk Harms Sterenborg**, gedoopt 23-9-1787 te Sellingen (gehuwd op 23-7-1812 te Wedde met Frieske Elzes Hazelhoff).

VI-i **Tiebe Harms Twiest** huwde Jan Jans Meenderingh, die eerder, ca. 1748 gehuwd was met Janna Jans Wessels, moet zijn : die eerder gehuwd was voor 21-3-1745, op die datum wordt er een kind gedoopt van Jan en Janna.

Tijdens de bewerking zijn er een paar tweede voornamen weg gevallen: VII-r-3 en 4, Derk = Derk Hendriks VII-s-2, Arnoldus = Arnoldus Willem, VII-s-3, Cornelis = Cornelis Derk, VII-s-6, Geertruida = Geertruida Helena, VII-s-7, Helena = Helena Geertruida, VII-u-3, Jakob = Jakob Kornelis.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN DE

VERENIGING

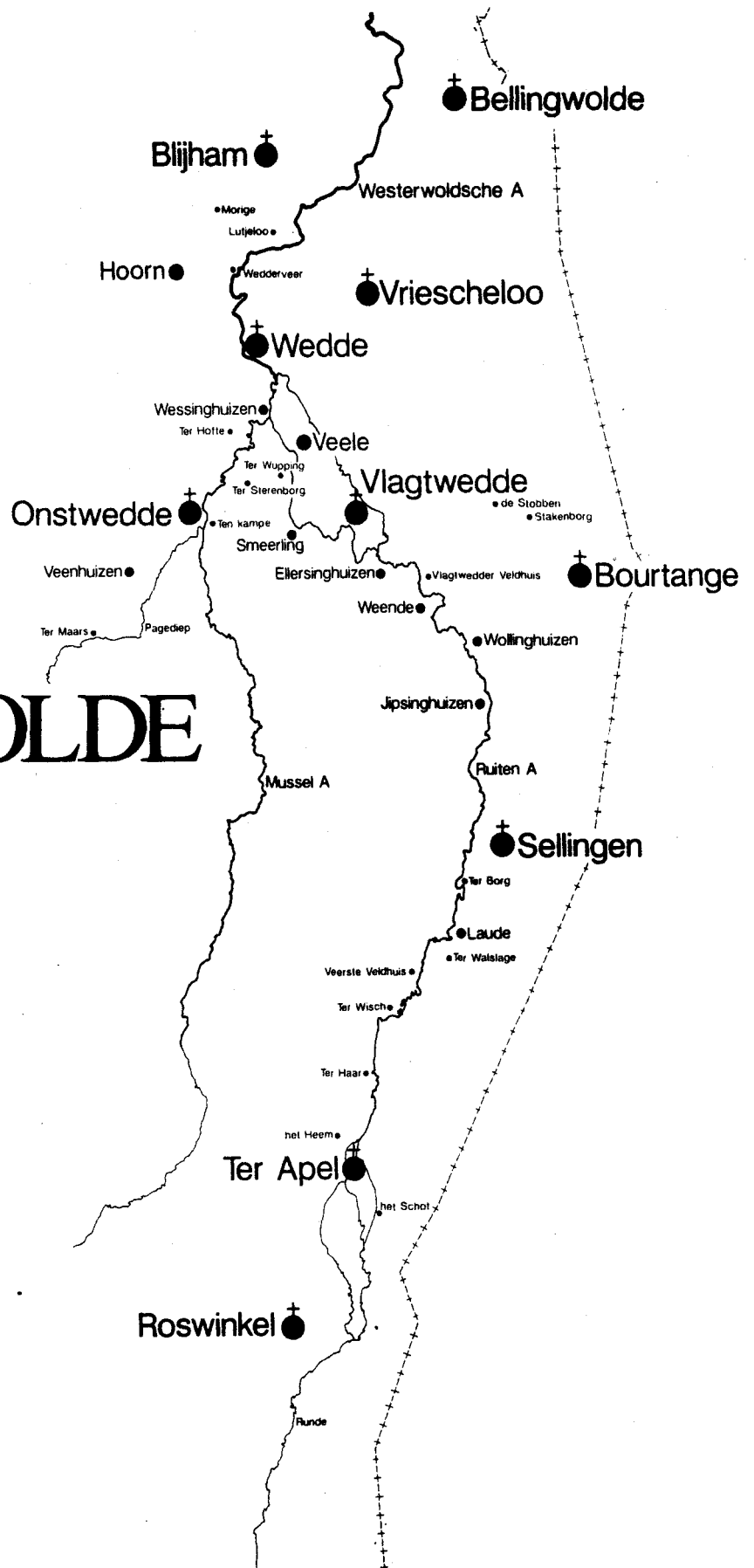
VOOR

GENEALOGIE

EN

HISTORIE

WESTERWOLDE

Jaargang 15 no. 2,
juni 1994.

**DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE
VERENIGING VOOR
GENEALOGIE EN HISTORIE**

WESTERWOLDE

JAARGANG 15 No. 2,

JUNI 1994

REDACTIE:

S.H. ACHTEROP
ds. W. HORLINGS
J.S.A. HUIZING
E.G. SCHRAGE
JAN JOHAN KUIPER, eindredacteur
Dijksterweg 10,
9978 TB Hornhuizen,
tel. 05958-1289/1630.

SECRETARIAAT:

* lidmaatschap
* abonnementen
* administratie
* archief

Mevr. G.P.I. HISKES-KNIGGE,
M. Hardenbergstraat 3,
9648 LD Wildervank.
tel. 05987-13095.

PENNINGMEESTER:

G. KAMIES,
Postkade 51,
9503 AJ Stadskanaal.
tel. 05990-17272.
* postgironummer van de vereniging: 4222401.

BANK:

RABO-bank Stadskanaal
* rek.no. 3586.06.063 t.n.v. Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde;
* postgironummer van de bank: 810818.

LIDMAATSCHAP:

- * contributie f. 40,- per jaar (inclusief tijdschrift, uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten of toegezonden per post);
- * donateurschap f. 35,- per jaar (inclusief tijdschrift, toegezonden per post), alleen voor verenigingen en stichtingen.

Dit nummer van het tijdschrift "Westerwolde" is samengesteld uit artikelen met als gemeenschappelijk thema "De Lauder goederen", drie boerderijen te Laude onder Sellingen, die samen van 1590 tot 1680 steeds deel uit maakten van bezit in dezelfde hand. De oudste generatie, genoemd in de bijbehorende genealogie Memes/Edes treffen we in Laude aan, de volgende generaties huisden voornamelijk in Wedde en Blijham.

I N H O U D :

	MEMORIALE DEDUCTIE (originele vorm)	bl z.	27.
Jan Johan Kuiper,	MEMORIALE DEDUCTIE (transcriptie)	bl z.	28.
Mr. A. E. Noordhuis,	OVER DE LAUDER GOEDEREN	bl z.	31.
Jan Johan Kuiper,	DE VERONDERSTELDE AFSTAMMING VAN HARMKE MEMES	bl z.	35.
Jan Johan Kuiper,	"CUM LAUDE", HET NAGESLACHT VAN ALBERT MEMES (en Engelse Sickness?)	bl z.	36.
W. Horlings,	SAMENVATTING van de inleiding van de ledenvergadering op 19 maart 1994.	bl z.	56.
	EXPOSITIE LANDKAARTEN	bl z.	57.
	VERSCHEENEN BOEKEN,	bl z.	57.
	TIJDSCHRIFTEN,	bl z.	58.

MEDEDELING VAN HET BESTUUR:

Nu de situatie van de drukkerij van de stichting "Zuidoost-Groningen" te Sellingen vrijwel is genormaliseerd, heeft het bestuur van de vereniging besloten om het drukwerk daar weer te laten verzorgen. Voortaan zal ons tijdschrift dan ook weer in de oude vertrouwde uitvoering verschijnen.

De voorzitter: L. H. de Boer.

VAN DE REDACTIE:

De redactie van "Westerwolde" is de stichting "Zuidoost-Groningen", met name de heer T. Bos te Sellingen erkentelijk dat "Westerwolde" nu weer in de vertrouwde handzame vorm kan verschijnen.

De redactie.

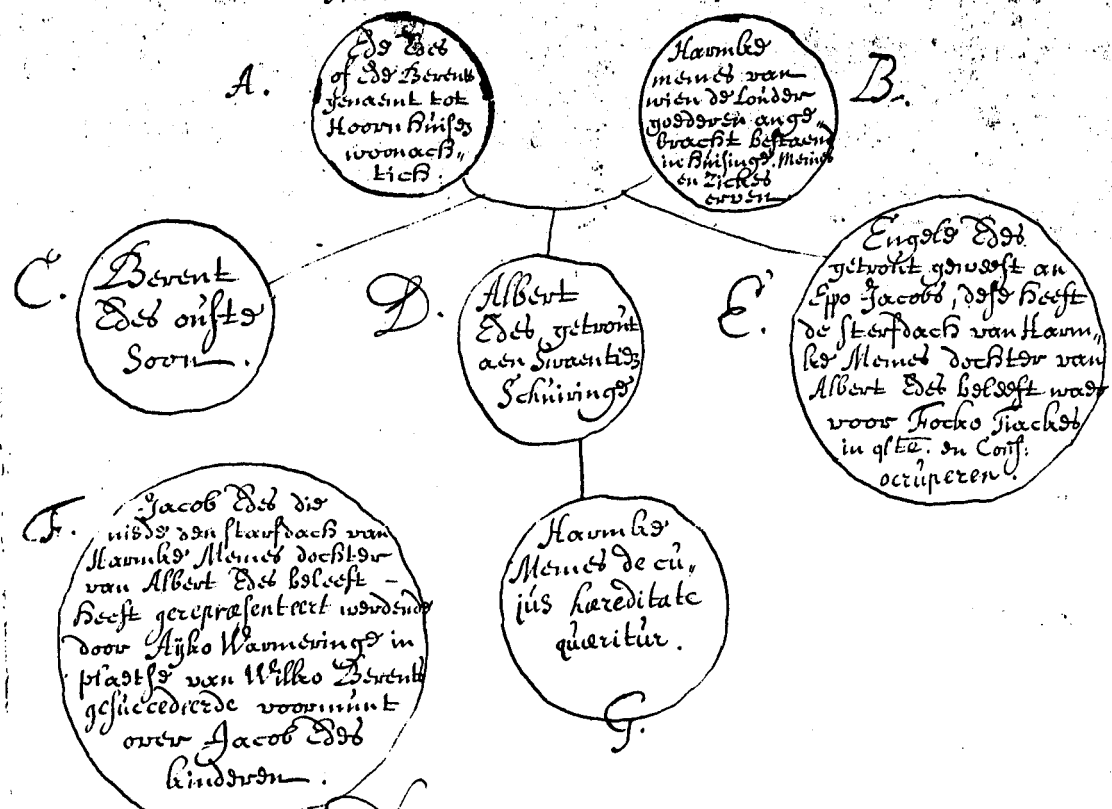
Memoriale Deductie *WJK*

2/1.1
221
WJK

in factum
Aijko Warmerinck in quere
Appellant contra
Jocho Siachds met Conj. in qte.
Appellaten.

Maritius

uxor.

Daer op is in facto waerachtigh.

A. ende B. verstorven zijnde heeft C. de godderen van zijn
vader A. tot Hooft voor sich behouden, ende soe door D.
blwen als verordnede tutoren, uti ex sequentibus patet, sijn Broder
D. met sijn Modder B. Landts godderen, te weten Dte Monck,
Hoijfinge ende Siches crust, ende sijn zuster E. met sijn kon-
dret ende vijftich Enden qe. af gesont, sulce gelyckende
T. uit de Bonwlijce voorwaarden van C. dicterende quo ad clau-
sulam concernentem: Heut den 26. Novembr. anno 1616. doe seunt
ick Matthias Fabricius Diener an hilliger Godtlicher Worte zu
lust wedde, wo dat daer is beredet ein vrecht metige unte Christliche
hijliches dedinge twisshen den Erfame Berent Edes tho Hooft
und de brüutigem de bräut auf land angenommen halt in sodanige
güter

Voorblad van de Memoriale
Deductie, betreffende de erfenis-
kwestie rond de Lauder Goederen,
het centrale thema in dit nummer
van Westerwolde

Rijksarchief Groningen: Archieven Hoge Justitie Kamer, inv. nr. 2286

MEMORIALE DEDUCTIE

insaecken

AIJKO WARNERINCK in qlte
appellant

contra

FOCKO TIACKES met CONS. in qlte
appellaten

<p>A</p> <p>Maritus</p> <p>Ede Edes of Ede Berents genaent, tot Hoorn huis- en woonachtich</p>	<p>B</p> <p>Uxor</p> <p>Harmke Meines van wien de Lauder goederen angebracht bestaen in Huisings, Meines en Sickes erven</p>	
<p>C</p> <p>Berent Edes ouste soon</p>	<p>D</p> <p>Albert Edes getrout aen Swaentien</p>	<p>E</p> <p>Engele Edes getrout geweest an Eppo Jacobs, dese heeft Schuiringe de starfdach van Ha Meines, dochter van Albert Edes, beleeft waer voor Focko Tiackes in qlte. en cons. occuperen</p>
<p><u>J</u></p>		
<p>F</p> <p>Jacob Edes die wisde den starfdh van Ranke Meines d van Albert Edes beleeft heeft gerepraesenteert wordende door Aijko Warmeringe in plaetse van Wilcko Berents gesuccedeerde voormunt over Jacob Edes kinderen</p>	<p>G</p> <p>Harmke Melles de cu jus heriditate queritur</p>	

Daer op is in facto waerachtigh:

A ende B verstorven zijnde, heeft C de goederen van sijn vader A tot Hoorn voor sich behouden, ende soo door hen selven als verordnete tutoeren, uti ex sequentibus patebit, sijn broeder D net sijn moeders B Laudere goederen, te weten het Meines, Hoijsinge ende Sickes erve, ende sijn suster E met sestijn hondert ende vijftich Enbder gld afgesoent, sulcx geblijckende

51. uit de houwlijcx voorwaerden van C dicterende quo ad clausulam concernenten: Neut den 26. Noverbr *anno* 1616 doe *kunt* ick Matthias Fabricius Diener an hilliger Godtlicker Worte zu Unstwedde, wo dat daer is beredet ein rechtmetige unte Christlicke hijlckes dedinge twischen den Ersare Berent Edes tho Hoorn und de bruitiger de braut auf und *angenomren* hatt in sodanige guter als ere van seinen seligen Vader seint angeervet, jedoch met sodanen condition und beschede dat de verordneten tutoeren sullen fullen komen de macht hebben des brautigames bruder und 10 suster aff thoe soenen.

2. uit de quitance van Eppo Jacobs ehenan van E in dato den 18 Maij 1625 voor Drost Rengers belijdt, dicterende

als volgt: Edzard Renghers ten Post etc: Drost deses huises ende heerlijkheit Wedde; Doe kont ende certificere met desen versegelde guitams brieve, dat voor rij in persone gecompareert is Eppe Jacobs tho Blijham, caverende de rato voor Engel Edens sijn huisvrouw, die welcke sachte en becante, dat sijn swager NB Berent Edes ende Geert
15 Johans, Harren Jolingh sampt consorten Voorwonderen en voogden over Albert Edens, voorschreven Berent sijn broeder uit de mande goederen noch onverschieden zijnde hem sijn vrouwen belovede Bruitschat vermoge hijlicx-contracten, so van Engel Edens NB salige vaders als moeders arfenisse toe Hoorn, laude, Blijham ofte elders gelegen, ter summe 1650 Embder gld in goeden gelde ten vollen en toe dancke betaelt ende erlecht hadde. Alles sonder list: aldus beleiht tot Wedde den 18 Naij 1625.

20

Dese voorschreven Lauder goederen un van D die welcke deselve, uti ex prioribus constat, door afsoeninge van sijn broeder C ende de verordnete tutoren an sich heeft bekomen, op sijn dochter G zijnde gedevelopeert, die welcke G sonder descendentes is aflijvich geworden, is de vraege nu wie naest tot des selfs Lauder naegelatene goederen is gerechtigd of F zijnde den soone van C ende dese wederom de ouste van A B, dan E zijnde ten opsichte
25 van vader- ende zoederlijcke erffenisse, gelijkje in voorige gedezonstreert, een afgesoende dochter van A B, ende Moije tot de verstorvene G haer broeders D dochter?

F sustineert daertoe naest gerechtigd te zijn net exclusie van E, ende dat uit kracht van het Westerwoltse Lantrecht, te wieten het 35, 36 articul, relativ tot het 24. art. als basis et fundanentum in desen: (ibi in
30 specie het woordt beholdens den oldesten soone; etc: het welcke woordt behoudens immers cum effectu reserverende vivo parente dominium absque ulla ipsius dispositione moet worden verstaen):

Van welcke 35 de woorden luiden als volgt, of ein erve versterve dat tho bodel gegeven were, dat sal weder incoren daer dat uit gegeven is, des sullen alle boedel doen, in assumpto zijn des verstorvene G Lauder goederen van C tot D door afsoeninge gekozen gelijk in voorige klaerlijck is getoont, niet 't waren uit Hoorn gelijk ten
35 dage dienende door F abusif is voorgegeven, als kan gebljcken uit de sententie bij de H. Heeren Luitenant en Hoofmannen in prima instantia ergaen, waervan de woorden quo ad clausulam hanc concernenten aldus spreekken waertegen Engel Edens, zijnde alhijr F ter contrarie sustineert, tot desen boedel (te weten van G) naest gerechtigd te zijn, vermits dese Lauder goederen door Harmcke Meines ende Ede Berents, zijnde in desen A B, angebracht ende op Albert Edes, zijnde alhijr D, vererft noeiht in het Edes NB tot Hoorn waeren geweest ofte daer
40 uitgegeven, maer ter contrarie in het Meines, Sickes ende Hoijsinge, weshalve dese questieuse Lauder goederen origine heergekomen uit het geseide Meines, Sickes ende Hoijsinge niet konnen inkomen tot C sijn suster E, want het imzere perzentis conceptu^p niet en kan over een gebracht worden dat E ten opsichte beide van vader- en moederlijcke erffenisse door C ende de verordnete tutoren, gelijk. in vorigen angewesen is, afgesoent, evenswel nochtans tot G sine nagelatene Lauder goederen, van B oorspronckelijck heergekomen, soude kennen toeganck hebben
45 net exclusie van F zijnde een soone van C die welcke dese afsoeninge mede heeft gedaen, zoeten derhalven noodtsaeckelijck wederom inkomen tot F, de sone van C, van wien naer de doodt van A B die selve uit het meergeseide Meines, Sickes ende Hoijsinge door afsoeningevan zeergezelte C tot D zijn gekozen, ende wederom van D aflivigh geworden zijnde, tot G de cu jus heriditate Lauderana impraesentiarum quaeritur. Verders wort het gesustineerde recht van F zede geadstrueert uit 27. art, seggende "Den lateren kinderen sal ,n helpen nae
50 vermogen des huises" , 't welcke oock de oudste soone C ten opsichte van de later ofte jongere kinderen D E door de voor naetoogene afsoeninge tot haer volle benoegen heeft gepraesteert; tot welcke voorschreven questieuse Lauder goederen F te neer sustineert gerechtigd te wesen, alsoo wel expris in pactis antenuptialibus tussen G Hamke Mees ende Boelman ter Haar van den 26. Januari 1658 is gestipuleert, dat in cas van versterff de goederen sullen worden vererft nae Westerwolts Lantrecht want dieselve in verbis luidén: "Endlijck bent
55 hijlicxvoorwoorden, indien van de jonge eheluiden de ene voor den ander quame te overliden sonder lives erfgenamen overblivende (qui casus exstitit) te wieten Boelman voor Hamke, ofte Hamke voor Boelman, soo sullen de ingebrachte boelpeningen ende goederen met sijn annex wederom devolveren ende vallen an den heerdte en plaetsen van Albert Edes, zijnde in desen D, ende Swaentien eheluiden, ende haren erfgenamen daer van dieselve bent heergeko •n nae NB landtrecht van Westerwolde", in assumpto zijn dese Lauder goederen van D Albert Edes
60 heergekozen van C Berent Edes door ,sijn gedaene afsoeninge, moeten deswegez noodtsaeckelijck kracht geseide voorwaerden oock wederom tot C inkomen, ingevolge van welcke dan F, soone van C, die Lauder goederen van G dochter van D nae rechte komt te praetendeeren, hoe wel E partije adverse van de onbeschaemtheit is geweest van te durven allegeren ende sijn vermeint recht daer in te funderen, als dat in de vooraengetogene voorwaerden tusschen Boelman ter Haar ende G Hamke Meines waer bedongen, te wieten dat in cas van versterff sonder kinderen
65 geen retour, maer successie NB voor het naeste bloedt was bedongen, gelijk te desien uit de boven aengetogde sententie, seggende te meer (te wieten sustineert E tot de nalatenschap van G gerechtigd te zijn) also Jacob

Edes zijnde F, des partijen vader mede hadde belijet de houlijcx contracten van de verstorvene (te wieten G in desen) ende Boelman ter Haar, waerbij geen retour, maer successie voor het naeste bloedt was bedongen; waer tegens niet en kan ingebracht worden dat F dese voorwaerden niet wederom op nieuws in dese instantie kan
70 gebruicken, alsoo hij dieselve in voorige instantie, in welke hij succumbent is geweest, wieder gebruickt heeft doordien Haer Edl. Mog.n volgens apostille van den 27. December 1678, F, ofte desselfe kinderen voormont Aicke Warmerinck zijn recht bij andre wege hebben voorbehouden; want Haer Edl. Mog.n. hem Aicke Warmerinck hebben geweigert in appel tegens voorgem.te sententie te admitteren, waerom danck, vermeint dat hij nu bij andere wege in dese instantie agerende meergeseide voorwaerden tot adstructie van zijn goethebbent recht tegens E mach
75 gebruicken: desen allen niettegenstaende hebben evenswel Haer Edl. Mog.n door neervoorgem.te sententie de Lauder goederen van G, hem F afgekent ende E daerentegen toegekent, buiten twijvel reguard genomen hebbende (want het recht anders notorie uti in prioribus demonstratum voor F is) op de crisis, denominatie ende significatie der woorden in het Edes tot Hoorn geweest, ofte daer uit gekomen in geseide sententie strictissimo bij Haer Edl. Mog.n genomen, welke woorden oock al in het voorheergaende van dese schriftuire, doch wat klaerder ende
80 wijtloopiger, waer toe sich F refereert, ge-exprimeert, soo dat derhalven F niet soo Beer heeft gesuccunbeert door manquement van goet recht, als om dat sijn goet recht in gevalle gemelts crisis, denominatie ende significatie der woorden "in het Edes ten Hoorn geweest, ofte daer uit gekomen" strictissimo genomen werde ge-insisteert an den abusif factum alsdan is geapplianceert, want het waer ende waerachtig is, dat dese Lauder goederen van G origine van B dewelcke deselve met houwlijck heeft angebracht, uit het Memes, Hoijsinge ende
85 Sickes zijn heergekomen.

Tegens dese sententie heeft Aijke Warminck als voormont van F sijne nagelatene kinderen versacht in appel geadmittleert te mogen worden, hetwelcke Haer Edl. Mog.n omdat het een Westerwoldtse saeke waer, hebben geweigert, voorbehouden nochtans den remonstrant sijn recht bij andere wege, waer op hij ex instrumentis noviter repertios wederom conclusie voor de Richter wegens Focko Tiackens in glte en cons. heeft genomen, luidende ten eijnde sijn
90 sullen moeten gedoogen dat propter instrumenta noviter rem parta hem de nagelatene goederen van wilen Harmke Memel tot Laude gelegen, voor so veele gedoocert sall worden, geadjudiceert worden, waer op de Richter den 3den December 1681 heeft verklaert dat d'impetrant sijn mandaet naerder sal hebben te funderen, welcks sententie bij de Drost den 17de Martij 1682 is geconfirmieert, waervan d'impetrant aen U Edl. Mog.n. hebbende geappelleert, sustineert deselve behoorde te worden gereformieert, stellende tot dien einde in facto waerachtigh te zijn het
95 gene in principio van dese schriftuire is ter neder gesett, waer toe sich de deducent refereert. De versochte reformatie dan is gefundeert:

1o in de vooraengetogene articulen van het Westerwoldtse Landtrecht, waer toe sich de deducent, om geene rediten te maecken, remitteert,

lto in de houwlijcx'voorwaerden tusschen C Berent Edes ende sijn huisvrouw Toben Wibbes, welck instrument
100 eerst in secunda instantia voor de Richter is gebruickt, waer uit sal koesteren van de afsoeninge van D et E bij C ende de verordnete tutoren gedaen gelijk in voorigen, waertoe de deducent sich mede remitteert, brieven te ersien,

3tio in de versegelde quitance van Eppo Jacobs, eheman van E, waer uit in specie geblijckt dat E wegens haere vader- en moederlijcke erffenisse tot Hoorn, Laude, Blijham ofte elders gelegen door C ende de
105 voorstanderen over D ten vollen is gecontesteerd, welke quitance te vooren in dese schriftuire mede is sich geallegeert, waertoe de deducent sich insgelijcks remitteert, ende is dit instrument oock niet eerder als in dese tweede instantie voor 't Gerichte gebruickt,

4to in pactis antenuptialibus van G Harmke Memes ende Boelman ter Haar van den 26. Janrij 1658 bij welke bedongen dat ingevalle bruidegom ofte bruidt sonder kinderen nae te laten gumt te versterven, alsdan een jeders goedt soude worden vererft nae Westerwoldtse Landtrecht,
kracht welke derhalven F sustineert tegens E potius jus te hebben gelijk in voorige abunde is gedemonstreert, waertoe sich dan insgelijcx Deducent bij desen is refererende ende daerenboven noch vermeinende, dat de Heer Drost's sententie nootsaekelick propter defectum forma (: sonder op de materie van saecken eens te reguarderen:) staet te reformere als hebbende in deselve laten influeren hetgene in de conclusie ter sententie van de Heern,
115 Richter angetogen, niet en is te vinden, want deselve aldaer luidt: Teneinde sijn sullen moeten gedogen, dat propter instrumenta noviter reperta hem de naegelaten goederen van wijlen Harmke Memel tot Laude gelegen, NB voorsover gedoocert sal worden, geadjudiceert worden, daer in de sententie van d'Heer Drost bijgevoegt staen de woorden voorsoveele gedoocert soude worden NB in Edes boedel geweest, en wijlen Albert Edes toegestaen te zijn.

120 Versoectt derselven deducent concludendo reformatie van der Heeren Richters in Drost's sententie, con sequenter adjudicatie van de Lauder goederen bij G naegelaten.

Over de Lauder Goederen

Mr. A.E.Noordhuis

De regelnummers verwijzen naar de transcriptie van de "Memoriale Deductie" uit de archieven van de Hoge Justitie Kamer die elders in dit nummer is afgedrukt.

Omstreeks 1592 woonde op het "Edes" te Hoorn onder Wedde de huwbare boerenzoon Ede Berents, ook wel Ede Edes genoemd.(cirkel A). Hij kwam voort uit een welgesteld gezin. Naast het genoemde erf was er ook nog grond te Blijham in zijn bezit (r. 17). Het is waarschijnlijk dat hij enig kind was.

In Laude onder het kerspel Sellingen woonde te zelfder tijd de huwbare boerendochter Harmke Alberts op het erf Meeros (cirkel B); zij zal ook enig kind zijn geweest. Immers bij haar huwelijk bracht zij drie erven aan, alle drie in Laude gelegen (r. 84). Zij moet dus welhaast de enig overgebleven nazaat zijn geweest, zowel in vaderlijke als in moederlijke familie.

Het zal niet toevallig zijn geweest dat Ede en Harmke elkaar ontmoetten. Het kwam in ieder geval tot een huwelijk en daaruit kwamen drie kinderen voort die de volwassen leeftijd bereikten. Uit het huwelijkscontract in 1616 van Berent, de oudste zoon, blijkt dat het hele bezit dat zijn ouders minstens twintig jaar eerder ten huwelijk aanbrachten, nog intact is. Berent is dan al eigenaar van al het onroerend goed, aangezien zijn vader reeds is overleden (r. 8), doch de voogden zijn ten volle gemachtigd om de beide andere kinderen af te boedelen (r. 9).

Uit de beschrijving van de afboedeling blijkt de van enorme omvang van het familievermogen en van de geschatte waarde. Berent behoudt het vaderlijk onroerend goed te Hoorn en Blijham, Albert wordt afgeboedeld met de moederlijke "Lauder goederen" en Engeltje wordt afgeboedeld met een bedrag van 1650 Embder guldens, uit te keren deels door Berent, deels ten laste van Albert door diens voogden.

Al in 1625 geeft Eppo Jacobs, echtgenoot van Engeltje Edes, kwijting wegens volledige ontvangst van de afboedelingsschuld van 1650 Embder guldens. De kwitantie wordt niet ten overstaan van de predikant of de richter verzegeld, maar door de Drost van Westerwolde, Edzard Rengers ten Post, zelf; kennelijk in verband met het voor die tijd ongekend hoge bedrag dat in de kwitantie is vermeld (r.12). Een goede verstandhouding met de drost kon tenslotte geen kwaad.

1 Embder gulden = 22 1/2 Brabantse stuivers. Vergelijk 1 Carolus gld. = 20 Brabantse stuivers.

Onder de kleinkinderen van Ede en Harmke wordt 50 jaar later hevig geprocedeerd. Inzet is de eigendom van de "Lauder goederen", nadat de tak van zoon Albert is uitgestorven door het overlijden van Harmke Alberts Meems, zijn enige dochter, die wel gehuwd, maar kinderloos overlijdt omstreeks 1665, in elk geval voor 29 okt 1668 (RA VI.w). De "Lauder goederen" waren bij Harmke geconcentreerd, nadat haar broer Ede haar voor was gegaan in de dood, ook zonder kinderen na te laten. Harmke moet dan ook de inbreng van Swaantje Claassen in dier huwelijk met Ede terugbetalen aan Swaantje c.q. aan haar familie, doch overlijdt voor de schuld is betaald.

Jacob Edes, die de sterfdag van Harmke Meems nog meemaakte (cirkel F), kon zich er niet in vinden dat hij Harmkes erfenis misliep. Toen hij even later

overleed, claimden de voogden van zijn kinderen de rechten op de Lauder Goederen, waarvan de meijers de huur inmiddels aan Engeltje betaalden. Jacobs broer Wilcke Berents uit Winschoten treedt aanvankelijk als voogd op; later wordt hij opgevolgd door Jacobs schoonzoon, Aicko Warmeringh, die eigenerfde te Laude is.

Het uitvoerige stuk "De Memoriale Deductie" is geschreven namens Aicko Warmeringh, aangehuwde achterkleinzoon van Ede en Harmke, door diens advocaat. Het moet zijn standpunt voor de Hoge Justitiekamer te Groningen toelichten. De door de Hoge Justitiekamer te beantwoorden vraag is te vinden in r. 21-26. Het stuk moet gedateerd worden op medio 1682.

In 1668, als Harmke overleden is, leeft oom Berent Edes niet meer, maar tante Engeltje Edes nog wel (cirkel E). Zij leefde op 4 juni 1678 nog en bereikte dus een hoge leeftijd, ongeveer 80 jaar. Volgens het Westerwolds Landrecht dat destijds gold, scheelt de verwantschap tussen Harmke en tante Engeltje een graad ten opzichte van de verwantschap tussen Harmke en de zoons van Berent Edes, en dat is voldoende om tante Engeltje enig erfgenaam te doen zijn van de "Lauder goederen".

Het Westerwolds Landrecht geeft dus een andere uitkomst dan ons huidige recht. Nu zouden volgens art 4:892 BW, als er nog een levende oom of tante tot de erven behoort, ook de kinderen van overleden ooms en tantes mede-erfgenaam zijn.

De kinderen van Jacob Edes voeren daarop twee reeksen procedures. In de eerste reeks wordt betoogd dat Albert in 1616 is afgeboedeld met de "Lauder goederen" die "in het Edes tot Hoorn zijn geweest ofte daer uit gekomen". Nu zijn dochter Harmke Alberts Memes in haar eigen huwelijkscontract met Boelman ter Haar heeft vastgelegd dat bij kinderloos overlijden de goederen terugkeren naar de boedel waaruit zij zijn gekomen, behoren de goederen tot het Edes, en heeft Jacob Edes de eigendomsrechten. Uit het stuk blijkt dat Jacobs nazaten deze procedure hebben gevoerd voor de rechter, daarna voor de Drost en tenslotte in appèl voor de Hoge Justitiekamer te Groningen. Kennelijk verliezen zij alle procedures. Aicke Warmeringh vraagt dan revisie van de sententie van de HJK, maar dat wordt niet toegelaten bij apostille van 27 dec 1678 (r. 71), waarin hem te verstaan wordt gegeven dat, indien hij nog volstrekt nieuwe argumenten heeft, hij zich daarmee tot de plaatselijke rechter kan wenden.

Blijkbaar heeft hij een Stad-Groningse advocaat, die niet met het Westerwoldse procesrecht op de hoogte is, want het appèl (=de revisie) wordt geweigerd "omdat het een Westerwoldse saeke waer" (r.87). Westerwolde is immers een generaliteitsland. Ofschoon de heerlijkheid eigendom van de Stad Groningen is, kunnen de inwoners geen aanspraak maken op revisie bij de Hoge Justitiekamer resp. appèl bij Burgemeesteren en Raad van de Stad Groningen, noch bij de Staten van Stad en Lande. Het recht op appèl bij de Hoge Justitiekamer wordt uitsluitend ontleend aan de overeenkomst tot onderwerping aan Karel van Gelre, welke clause later door Karel V is overgenomen in de privilegebrief van 12 augustus 1538 toen hij Westerwolde onder zijn heerschappij kreeg. Dit privilege wordt herhaald in de afspraak tussen de ingezetenen, van Westerwolde en hun Drost op 17 oktober 1538. (zie Prof. Jhr. Dr. P.J. van Winter, "Westerwolde, Generaliteitsland" Assen, 1948, blz. o.a. 12, 51, 52).

Nederig, maar knarsetandend, dankt (de advocaat van) Aicke Warmeringh de Edele Mogendheden van de Hoge Justitiekamer ervoor dat hij niet is toegela-

ten in zijn appèl-verzoek (met appèl zal in dit verband revisie zijn bedoeld); reden waarom het geschil op dat moment geen gesloten boek werd (r.73). Integendeel, hij heeft nu de mogelijkheid nog eens van voren af aan te beginnen met procederen.

Aicko Warmeringh is kennelijk van mening dat de "Lauder goederen" dat waard zijn.

In de tweede reeks procedures vermeld Aicke Warmeringh dat hij "abusif" had aangevoerd, dat de "Lauder goederen" uit het Edes te Hoorn afkomstig waren, doch dat hij nu met het "instrumentum noviter" (nieuwe argument) komt dat afgezoende broers en zusters geen recht hebben op de "Lauder goederen", omdat het onroerend goed nimmer aan een afgeboedelde zijlinie ten goede kan komen. Hij brengt vervolgens als nieuwigheden het huwelijkscontract van Berent Edes en Toebe Wibbes uit 1616 en de kwitantie van Eppo Jacobs uit 1625 in het geding. Het heeft hem niet geholpen: de richter van Westerwolde wijst zijn vordering op 3 december 1681 af, verklarende dat Aicke met betere argumenten moet komen (r. 92). De Drost bevestigt deze sententie op 17 maart 1682 (r. 93). Dat de Hoge Justitiekamer de vordering in appèl ook heeft afgewezen blijkt niet uit de stukken, maar wel uit het vervolg.

Op 11 jan. 1680 zijn inmiddels de "Lauder goederen" al verdeeld onder de erfgenamen van Engeltje Edes, dat zijn haar kinderen en plaatsvervullende kleinkinderen (zie R.A. VI w). Deze verdeling blijft intact na de tweede procedurereeks.

Vanaf ongeveer 1590 tot aan 1680 hebben de Lauder goederen tot het zelfde vermogen behoord. Zij vererfden wel een aantal malen, maar bleven steeds bij elkaar. Dit gold uiteraard slechts voor de eigendom van de drie erven. Het gebruik was overgelaten aan diverse meijers. Harmke Meees en haar man, wonende te Hoorn zullen vanaf hun huwelijk steeds drie meijers gehad hebben. Toen hun zoon Albert in 1629 meerderjarig werd verklaard, zal hij zich op het Meems te Laude hebben gevestigd; hij noemt zich dan Albert Meems. Zijn zoon Ede bewoonde dezelfde boerderij eveneens, doch diens zuster en erfgenaam woonde met haar man Boelman ter Haar te Ter Haar, zodat er wederom behoefte was aan drie meijers.

Ondanks het grote bezit en de inkomsten uit pacht zijn er ook financiële zorgen.

Engeltje Edes wordt onder druk gezet tot afgifte van de Lauder goederen aan Wilcke Berents, voormond van Jacob Edes' kinderen, doordat Wilcke beslag legt op de huurpenningen, die de meijers Engeltje schuldig zijn. Omtrent dit beslag wordt geprocedeerd voor de richter van Westerwolde op 10 maart en 18 mei 1668; de afloop is een permissie tot beslaglegging. Vervolgens is er een uitspraak waarin negatief wordt beslist over de opheffing van het beslag door de richter ('t Nedergerichte) op 5 mei 1670, die wordt bevestigd door de Drost ('t Middelgerichte) op 17 juni 1670 en door de Hoge Justitiekamer bij "Camerate Acte" van 2 juli 1670 (R.A. VI o. 4 juni 1678). Binnen twee maanden worden er drie instanties doorlopen. Kom daar nu nog eens om!

Uit de beslaglegging mag wel blijken dat het niet een tevoren uitgemaakte zaak was, dat de vordering van de nazaten van Berent Edes afgewezen zou worden, anders zou immers het verzet tegen het verlot tot beslag wel zijn geslaagd.

Engeltje Edes leent dan op 29 okt 1668 f 1112 (R.A. VI w.) **van** Jan Claassen, de erfgenaam van wijlen zijn zuster Swaantje Claassen, die met wijlen Ede Alberts Meems getrouwd was geweest. Ede en Swaantje waren de opvolgers van Albert Edes Memes (persoon in cirkel D). Het is de inbreng van Swaantje Claassen in haar huwelijk met Ede Alberts Meems, die nog terug betaald moet worden, omdat deze schuld nog niet door Edes zuster en erfgenaam Harmke is voldaan. Tante Engeltje beschikt niet over contant geld en haar vorderingen uit huur zijn beslagen. De economische drooglegging overleefde zij desondanks zonder kleerscheuren.

Op 4 juni 1678 (R.A. VI o.), als de eerste reeks procedures rondom de "Lauder goederen" niet tot gewijzigde verhoudingen heeft geleid, wordt het beslag door de richter van Westerwolde opgeheven en kan de nog levende Engeltje Edes weer over haar huurpenningen beschikken.

Engel Edes was inmiddels met haar pachters Feije Arents, gehuwd met Jantien Nannes, op 2 juli 1675 (R.A. VI w.) voor de richter een lening groot f 400 overeengekomen "tot aflossinge en betalinge van wijlen Memes tot Louwde sterfhuisen lasten", aan welke lening het beslag kennelijk niet in de weg stond. Het vele geleende geld en de "sterfhuisen lasten" zullen ook te maken hebben gehad met de kosten van de talrijke procedures, welke kosten ons niet zijn overgeleverd.

De hele geschiedenis heeft niet verhinderd dat Arent Feijes, de zoon van Feije Arents, Engeltjes huurder op het Hoijsingh, trouwde met Teube Aickes Warmeringh, dochter van Aicko Warmeringh.

De "Memoriale Deductie" levert niet alleen een waardevolle bijdrage aan de genealogie, maar evenzeer wordt het procesrecht van Westerwolde belicht. Ook worden we gewaar dat het mogelijk was een **omvangrijk** vermogen te vergaren en dat gedurende lange tijd bij elkaar te houden.

*****

Schema 1, behorend bij het verhaal op bladzijde 35,
de veronderstelde afstamming **van Harmke Memes**.

	4	5	6	7
	MEME HOIJSINCK		HARMEN SICKES	
	* t 1505 Laude +		* t 1510 Laude +	
	X		X	
	2		3	
	ALBERT MEMES		ENGELE SICKES	
	* t 1535 Laude +		* t 1540 Laude +	
	X			
			1	
			HARMKE ALBERTS MEMES	
			* t 1565 Laude +	
GEN I				

In het archief der Hoofdmannenkamer, ook wel Hoge Justitiekamer, hierna te noemen H.J.K. bevindt zich onder inventarisnr. 2286 het stuk, verband houdend met het beroep op deze kamer inzake "de Lauder goederen". Uit dit stuk blijkt dat Harmke Memes de Lauder goederen, "Memes, Hoijsingh en Sickes" al bezat bij haar huwelijk met Ede Berents, alias Ede Edes te Hoorn bij Wedde. Harmkes zoon Albert Edes, ook genaamd Albert Memes erft in eerste instantie voornoemde Lauder goederen. Hij zal genoemd zijn naar Albert Memes die in de hoendergeldregisters van Westerwolde, zich bevindend in het Gemeentearchief te Groningen, te Laude genoemd wordt van 1589 t/m 1592 en die de vader van Harmke geweest moet zijn. Omdat Harmke de goederen al bezat en niet lang na 1592 getrouwd zal zijn (haar zoon trouwt al in 1616) zal haar vader niet lang na 1592 overleden zijn. Albert Memes, Harmkes vader betaalt zijn hoendergeld voor hetzelfde huis als daarvoor in de jaren 1568 t/m 1574 (van 1574 tot 1589 zijn geen registers bewaard gebleven) Meme Hoijsinck. Meme Hoijsinck zal waarschijnlijk de vader van Albert Memes zijn. In de jaren 1568 t/m 1574 zijn er twee boerderijen (of twee delen) Hoijsingh, waarvan er één verhuurd was, blijkens de aantekening in 1569 "meijer Berent Hoijsingh" In andere jaren wordt het verschil tussen meijers en eigenerfden niet aangegeven. Het "Memes", erf van Meme (Hoijsingh), waar Albert Memes op zat, is waarschijnlijk zo genoemd om de beide Hoijsingh-boerderijen te onderscheiden. In ieder geval waren beide Hoijsingh-boerderijen bij Harmkes huwelijk in één hand. Van vaderskant kreeg Harmke dus met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid "het Memes" en "het Hoijsingh" mee. In de hoendergeldregisters wordt van 1568 t/m 1574 te Laude Harmen Sickes genoemd, in 1589 op zijn plaats Johan Sickes en in 1590 Engele Sickes, daarna verdwijnt het Sickes eerst uit de registers. Voor de hand liggend zou zijn om te denken, 1568-1575 Harmen de grootvader, 1589 Johan de vader en 1590 Engele diens dochter. Mijns inziens kan dit niet omdat Engele uiterlijk ca. 1545 geboren moet zijn en waarschijnlijk eerder (aangenomen dat Harmke haar dochter is). Haar grootvader zou dan zeker voor 1500 geboren zijn. Harmen bestuurde in ieder geval tot 1575 het "Sickes", misschien wel langer, het is onwaarschijnlijk dat hij Engeles grootvader was. Ik neem op grond van de latere naamgeving in de familie Memes niet aan dat Engele Sickes de weduwe van Johan was. Albert Memes (volgens mij gehuwd met Engele Sickes) heeft een dochter Harmke die weer kinderen Engele en Albert heeft. Meer voor de hand liggend is dat Harmen de vader van Engele of misschien zelfs haar moeder was, vrouwen werden wel meer met mansnamen aangeduid en Engeles dochter heet Harmke) en dat Johan de broer van Engele was, van wie zij in 1590 erfde, of dat hij de meijer van de familie was. (Johan wordt op 27 maart 1590 nog veroordeeld wegens echtbreuk, GAG, Heerlijkheid Westerwolde, rekeningen van de drost.) Feit uit HJK 2286 is dat Harmke Memes ook het "Sickes" bij haar huwelijk in bezit heeft. Harmkes enige dochter heet Engele. Mijns inziens is het niet vergezocht te veronderstellen dat Engele Sickes de moeder van Harmke Memes was. Harmke zou dan het "Sickes" van moeders kant meegekregen hebben. Engele Sickes was dan gehuwd met Albert Memes. Engele zou het "Sickes" dan pas ca. 1590 geërfd moeten hebben, in ieder geval na haar huwelijk, anders had haar man waarschijnlijk het beheer eerder overgenomen, misschien is dat alsnog gebeurd, Engele wordt alleen in 1590 vermeld, zij kan vlak daarna overleden zijn of haar man heeft het beheer overgenomen. Het Sickes verdwijnt na 1590 uit de registers en bij haar huwelijk bezit Harmke Memes het. Het blijft raden en er zijn uit de tijd voor 1600 maar erg weinig gegevens beschikbaar, in ieder geval te weinig om tot een overtuigend bewijs van bovenstaande veronderstellingen te komen. Zie schema 1. op blz. 34.

C U M L A U D E

HET NAGESLACHT VAN ALBERT MEMES (en Engèle Sickes?)

of

De familie Edes te Hoorn (Wedde)

door Jan Johan Kuiper

- I ALBERT MEMES, waarschijnlijk zoon van Meme Hoijsinck, geboren rond 1535 te Laude, overleden te Laude, in of niet lang na 1592. Erfgezetene te Laude.

Eigenerfde te Laude onder Sellingen. Albert Memes betaalt hoedergeld van 1589 t/m 1592¹ op de plaats van Meme Hoijsinck (1568 t/m 1574, de tussenliggende jaren zijn niet bewaard gebleven), zijn dochter erft zowel Memes, Sickes als Hoijsinck.

Hij was waarschijnlijk gehuwd met ENGELE SICKES, vermeld 1590², waarschijnlijk dochter van Harmen Sickes, geb. ca. 1540 te Laude, overleden waarschijnlijk omstreeks 1590, zeker niet lang na 1592. Uit dit huwelijk:

- 1 HARMKE, geboren rond 1565 te Laude, volgt onder II.

- II HARMKE ALBERTS MEMES, dochter van Albert Memes (I) en waarschijnlijk Engèle Sickes, geboren rond 1565 te Laude.

Harmke bezat te Laude drie erven, te weten het Hoijsings, het Memes en het Sickes'. Zie het artikel over de Lauder goederen in dit blad.

Zij is getrouwd rond 1593 met EDE BERENTS EDES, zoon van Berent Edes, geboren rond 1560 te Hoorn onder Wedde, erfgezetene te Hoorn.

Ede Berents, alias Ede Edes was eigenerfde te Hoorn onder Wedde. Ede Berents wordt genoemd in H. J. K. 2286³, hieruit blijkt ook dat hij gehuwd was met Harmke Meeros en dat Harmke drie boerderijen onder Laude inbracht. Ede Berents komt als hoedergeld-plichtige voor in de registers van 1589 t/m 1592. De registers van de jaren vlak daarvoor en daarna zijn niet bewaard gebleven.

Uit dit huwelijk:

- 1 BERENT, geboren rond 1594 te Hoorn, volgt onder III-a.
- 2 ENGELE, geboren rond 1596 te Hoorn, volgt onder III-b.
- 3 ALBERT, geboren op 25 juli 1604 te Hoorn, volgt onder III-c.

- III-a BERENT EDES EDES, zoon van Ede Berents Edes en Harmke Alberts Memes (II), geboren rond 1594 te Hoorn. Erfgezetene te Hoorn.

Hij is getrouwd op 26 november 1616³ te Onstwedde met TOEBE WUBBES EELSINGH, dochter van Wubbe Willems Eelsingh en Harmke Willems Heijes, geboren rond 1592 te Eilersinghuizen onder Onstwedde.

Voor Eelsingh zie Westerwolde 7e jaargang no. 4. (Teube komt in dit artikel niet voor, maar ze behoort wel tot deze familie.) Dat Teube een Eelsingh is blijkt o.a. uit het huwelijkscontract van haar dochter Harmke, dit contract wordt ondertekent door Boelman Eelsingh (zoon van Willem Wubbbs Eelsingh) en Eedo Kojlers (zoon van Naencke Wubbbs Eelsingh) als vedders. Verder ondertekent Berent Edes acten die met de familie Eelsingh hebben te maken. Hij ondertekent onder andere als derde aan bruidskant het huwelijkscontract te Vlagtwedde op 23 januari 1657⁴ van Hindrik Meinders en Harmke Renweringh, dochter van Wilt Renweringh en Willemke Wubbbs Eelsingh.

1 Albert Memes betaalt in 1692 nog hoedergeldbetslating (Gemeentearchief Groningen (hierna GAG), Hoedergelisters Westerwolde) zijn dochter brengt als eigenaresse al haar ouderlijke bezittingen in naar huwelijk in volgens de archieven van de Hoge Justitiële Kamer (hierna te noemen nv. nr. 2200 in het Rijksarchief Groningen (hierna RA)). Harmke, de dochter zal niet lang na 1692 genoodd zijn omdat naar zoon al weer trouwt in 1696. Zie ook voorgaand artikel in dit blad.

2 GAG. Hoedergel registers Weaterwolde

3 RAG. HJK 2266.

4 RAG. R. A. VI z. 23 Jan. 1667.

Uit dit huwelijk:

- 1 JACOB, geboren rond 1620 te Hoorn, volgt onder IV-a.
- 2 EDE, geboren rond 1620 te Hoorn, volgt onder IV-b.
- 3 WILKO, geboren rond 1625 te Hoorn, volgt onder IV-c.
- 4 WILLEM, geboren rond 1630 te Hoorn, overleden na 14 oktober 1657.

Willem komt voor als broeder aan de bruidszijde in het h.c. op 14 oktober 1657 te Laude van Harmke Berents Edes en Aicke Warmeringh.

- 5 HARMKE, geboren rond 1632 te Hoorn, volgt onder IV-d.

III-b ENGELE EDES EDES, dochter van Ede Berents Edes en Harmke Alberts Memes (II), geboren rond 1598 te Hoorn onder Wedde, overleden in februari 1679 te Blijham.

Engel e Edes wordt genoemd in H.J.K. 2286, Uit dit stuk blijkt ook dat zij bij aanvang van de onenigheden nog leefde. Op het moment dat de zaak door de Hoofdmannenkamer ('HJK) behandeld wordt is Engel e al overleden. Engel es schoonzoon Focke Tjackens wordt op 4 maart 1679 aangeslagen voor een bedrag van 8 gld wegens zijn schoonmoeders groeve.

Op 11 januari 1680 wordt de nalatenschap van Engel e Edes verdeeld:

"Gecompareerd: Focko Tjackes noie uxoris; Hindrick Hemmens Camminge in qlte voermont over Eppo Luppes, benevens Eppo Geerts als voormont, Wigbolt Willems ende Berent Harmens respectieve voogden over wijl: Luppo Eppes minderjarige kinderen bij Jantien Nitters; ende Gerrit Sticker, Aeldert Pieters Pott noie uxoris, mede caverende voor haeren respectieve broeder ende swager Harmen Sticker, Eppo Sticker ende Hindrick Sticker, respectieve erfgenamen van wijl: haeren comparanten respectieve moeder en bestemoeder Engel Eedes. Dewelcke hebben besloten tot scheidinge van al sodane behuisingen ende landerijen met alle derselven gerechtigheden als tot Loude onder Sellingen sijn staende en gelegen ende op haer comparanten als mede in qlte van wijl: Engel Eedes opgemaakt gedevolveert ende sulcx in manieren ende conditien als volgt: "

De voorstanderen van wijlen Luppo Eppens kinderen krijgen voor die kinderen het "Hoijs singe behuisinge ende arve met deselve gerechtigheden" om dat "erfflick te besitten".

"d' Erb. Focco Tjackes noie uxoris" krijgt "Memes behuisinge ende arve".

De erfgenamen van wijlen Nantko Sticker krijgen het "Sickes arve ende behuisinge".

Om tot een eerlijke verdeling te komen zal er bij ieder van de drie boerderijen een derde deel van de bouwlanden, meedlanden, weidelanden en "gerechtigheden" gevoegd worden. Zes mudden land worden van het Hoijs singe afgehaald en verdeeld over de twee andere boerderijen "om gelijcke grootheit te bekennen".

Bij het Sickes wordt gevoegd: " 4 schepel op de Vierkamp tussen Berent Trenningh ende Harmen Schuiring, 6 schepel op de Middelpamp, op d' eene zijde an Aicko Warmeringh beswett, 3 schepel op d' Oostercamp an Harm Schuiringh beswett; 1/2 mude an Jan Walsters beswett". Bij het Memes komt: "6 schepel op de Korte Akkers; 6 schepel op d' Oostercamp; 1/2 mude op de Schoort".

Verder wordt er "geaccordeert" dat de erfgenamen van Nantko Sticker, die het Sickes kregen daarbij nog 360 Car. gld. krijgen "wegens minder waardije van bomen ende behuisinge op 't Sickes", van deze 360 Car. gld. moet 210 Car. gld. opgebracht worden door de erfgenamen van het Hoijs singh en 150 Car. gld. door de erfgenamen van het Memes.

Zij is getrouwd rond 1620 te Blijham (1) met Eppo JACOBS, geboren rond 1590 te Blijham, landbouwer te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 HARMKE, geboren rond 1620 te Blijham, volgt onder IV-e.
- 2 LUPPE, geboren rond 1622 te Blijham, volgt onder IV-f.
- 3 JACOB, gedoopt op 22 februari 1624 te Blijham.

Zij (Engel e) is getrouwd voor 1640 (2) met JARCKE WUBBES, geboren rond 1590, overleden tussen 7 december 1664 en 29 oktober 1668 te Blijham, landbouwer te Blijham.

Jarcke Wubbes overleed tussen 7 december 1664 en 29 oktober 1668, op eerstgenoemde datum ondertekent hij als oom het huwelijkscontract van Wilke Berents en Griete Phebes te

5 Huwelijkscontract 1n particulier bezit, tekst volgt bij IV-d.

6 GAG, Breukonreglater Gericht van Belligwolde.

7 RAG. R. A. VI. w, 11 dan. 1680.

8 RAG. R. A. V dd. 7 dec. 1664.

Winschoten (zie IV-c, op laatsgenoemde datum wordt zijn vrouw weduwe genoemd).

Uit dit huwelijk:

4 GRIETIEN, geboren te Blijham op 26 september 1641 aldaar, volgt onder IV-g.

III-c ALBERT EDES EDES/MEEMS, zoon van Ede Berents Edes en Harmke Alberts Memes (II), geboren op 25 juli 1604 te Hoorn, overleden in 1664 te Laude, breuk betaald bij begraven op 7 januari 1665¹⁰, ei generfde te Laude.

Albert Edes gaat volgens getuigen op St. Jacobi 1629 zijn 26e jaar in en is dan dus 25 jaar en meerderjarig". Albert wordt afwisselend Edes en Memes genoemd.

Wegens schenken op zijn vaders (Alberts) begrafenis werd Ede Memes tot betaling van een breuk van 10-0-0 veroordeeld op 7 januari 1665¹⁰.

Nanne Meemes te Laude is mejer van Albert Edes¹².

Hij is getrouwd rond 1625 te Sellingen met SWAENTIEN GEERTS SCHUIRINCK, geboren rond 1605 te Laude, breuk voor schenken bij haar begrafenis op 19 december 1660¹³, dochter van Geert Schuirinck.

Albert Edes wordt de swager van Jan/Johan Schuiringh genoemd op 15 mei 1633". Jan Schuirinck werd beboet voor het schenken van bier op de begrafenis van zijn vader Geert Schuirinck op 3 juni 1647¹⁵. Swaentien Schuringh, vrouw van Albert Edes/Meems zal dus de zuster van Jan en de dochter van Geert zijn.

Uit dit huwelijk:

1 EDO, geboren rond 1630 te Laude, overleden voor 29 oktober 1668¹⁶ te Laude.

Hij is getrouwd, h.c. op 17 december 1657", te Vlagtwedde met SWAENCKE CLAESSEN, dochter van Claes Jans Smit en Frerick en Boelmans ter Haar, geboren rond 1635 te Vlagtwedde, overleden voor 29 oktober 1668 te Laude¹⁶.

29 oktober 1668" Engelcke Eedes, weduwe van Jarcke Wubbes en erfgename van Eede Alberts, leent 1121 Car.gld van Jan Claesen als erfgenaam van zijn zal: zuster Swaencke Claessen, heerkomende van opgem. Swaencke Claesen ingebrachte boedel in Memes arve en behuisinge tot Laude.

Dit echtpaar overleed kinderloos.

2 HARMKE, geboren rond 1632 te Laude, overleden voor 29 oktober 1668 aldaar, maar na haar broer, van wie zij eerst erft".

Harmke Alberts Meems overlijdt kinderloos. Om haar erfenis is een reeks rechtszaken aangespannen. De inzet is wie erfgenamen zijn van de Lauder goederen zijn, dat wil zeggen van drie erven te Laude, die Harmke als enig erfgenaam van haar vader had geërfd, nadat haar broer voor haar kinderloos was overleden.

Zij is getrouwd, h.c. 26 januari 1658 met BOELMAN ALBERTS TER HAAR, zoon van Albert Boelmans ter Haar en Rixte Jarckes Colters, geboren rond 1625 te Ter Haar.

In HJK inv. nr. 2286 wordt terloops de datum van het huwelijkscontract van Boelman ter Haar en Harmke Alberts Meems vermeld.

(Hij is later getrouwd rond 1665 te Sellingen met Wendele

⁹RAG. R.A. VI W, 29 okt. 1668.

¹⁰GAG. Heerlijkheid Wedde, rekeningen van de drost, 7 dan. 1665.

¹¹RAG R.A.VI.o. 16 nov. 1629.

¹²RAG R.A.VI.o. 15 mol 1633.

¹³GAG. Heerlijkheid Wedde, rekeningen van de drost, 19 dec. 1660.

¹⁴RAG R.A.VI.o. 16 mol 1633.

¹⁵GAG. Heerlijkheid Wedde, rekeningen van de drost. 3 Juni 1647.

¹⁶RAG R.A. VI. W, 29 oktober 1668.

¹⁷RAG. R.A. VI Z. 17 dec. 1657.

¹⁸RAG. HJK 2286.

Dethmers ter Wisch, dochter van Dethmer Boeles ter Wisch en Hille Hindriks Binders, geboren rond 1640 te Ter Wisch. (Zij was weduwe van Roel f Binders, geboren rond 1630 te Roswinkel, overleden voor 12 november 1666.)

IV-a JACOB BERENTS EDES, zoon van Berent Edes Edes (III-a) en Toebe Wubbes Eelsingh, geboren rond 1618 te Hoorn.

Jacob is waarschijnlijk de oudst in leven gebleven zoon omdat hij het erf van zijn ouders erft. Zijn tak van de familie beroept zich in de zaak voor de Hoge Justitiekamer op het Westerwolds Landrecht, waarin voorkomt dat een erf in eerste instantie in onverdeelde staat overgaat op een oudste zoon.

Hij is getrouwd rond 1660 met HAICKE EVERTS, dochter van Evert Geerts Everts en Sijpke Jans, geboren rond 1640 te Blijham. (Haicke is later getrouwd rond 1680 te Wedde met Wubbe Edes, landbouwer op "het Edes" te Hoorn, zeer waarschijnlijk zoon van Ede Aickes Rensinck en Albertien Wubbes Eelsingh, geboren rond 1635 te Wessinghuizen onder Onstwedde).

Uit dit huwelijk:

- 1 BEREND, geboren rond 1660 te Hoorn, volgt onder V-a.
- 2 SIJPKE, geboren rond 1662 te Hoorn.
- 3 TOEBE, geboren te Hoorn, gedoopt op 9 december 1666 te Blijham, volgt onder V-b.
- 4 EVERT, geboren rond 1668 te Hoorn, volgt onder V-c.
- 5 misschien GEERT ?, geboren rond 1670 te Hoorn ?.

Uit het trouwboek Bellingwolde:

Op 12 mei 1700 trouwt te Vriescheloo een Geert Edes tot Vriescheloo met een Engel Berents in Bellingwolde. (beide van Bellingwolde)

IV-b EDE BERENTS EDES/MULDER, zoon van Berent Edes Edes (III-a) en Toebe Wubbes Eelsingh, geboren rond 1620 te Hoorn, Wedde.

Bij zijn huwelijksaantekening te Winschoten is vermeld: Ede Berendts van Hoorn, molenaar, op 24 september 1657 wordt de volgende verzegeling opgemaakt: "De deugetsame Wije Alberts weduwe van den overledenen Berent Berents backer, Jurjen Hector des verstorvenen susters Sara ehman, bekende ende beliede voor haer en erfgenaemen, dat sij op het instantelick versoeck van Ede Berendts, delinquant door tusschenspreken van sijn vader en schoonvader Berent Edes end Jan Hovingh als ooc oohm Jarfco Wibbes sic niet alleen tot versoenlicheit hebben laten bewegen, maer dat sij ooc sonder sinistre persuasie met rijpen rade ende voorbedachtsaemen gemoede een lieflick vredelick en bestendig accoord hebben ingegaen en opgericht tot versoeninge over wijlen Berent Berendts van Ede Berents Mulder in December des jaers 1656 door ontstekinghe sijns gemoets end door een deerlick val omgecomen. Invoegen dat de anwesende vrienden van den overledene verclaeren en betuigen geen viantschap in haer herte te willen behouden, noch wrake oeffenen 't sij int publicq oft int bijzonder; noch int gerichte de delinquant betreckende straffe des vergotenen bloedes van de politijcke overheid eischen. Betuigende vredelijck te sijn dat geroerde delinquant voor so veel haer angaet macht sal hebben in Westerwolde of elders waer 't hem sal te passe comen te meugen wonen ende sijn handlieringe drijven. Edoch sal sulcx int Old-Ampt niet moegen geschieden, waertoe sij hem wenschen Godts segen end een oprechte waere bekeringe en saligheid, gelijk dan ooc dese misdaed of ongelijck hem Edo Berendts van sal: Berent Berents int wterste seer christelick end sachtsinnig op vermaninge van pastoir versigelen vergeven is. Verclaeren allo d' anwesende vrienden door dit opgerichtede Accoord ten eeuwigen dage vredelick te willen sijn met vaste verbintnisse geen actie noch immediatelick door haer selfs noch mediatelijck door andere op Edo Berents of diens vrienden namaels te intenderen ofte behouden^m."

Hij is getrouwd op 14 mei 1649 te Winschoten met EETJE JANS HOOVINGH, dochter van Jan Hoovingh en Sijben Jacobs, geboren rond

¹⁹Uit dit tweede huwelijk van -lek* Everts met Wubbe Ede. In ieder geval drie kinderen: 1. Albertien, die op 20 april 1711 (n.c. v.d. 24 apr.) te Winschoten trouwt met Geert Wilkes, 2. ede, getrouwd met Aicke Jans te Wedde, 3. Jacob, die op 24 april 1718 (n.c. v.d. 1 apr.) te Winschoten trouwt met Jastren Hindriks en Aster nog eens op 6 april 1720 (zei rae bron) met Aaltje Keinders.
²⁰RAG. R.A.V dd. 24 sept. 1667.

1625 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

1 WUBBE, gedoopt op 22 oktober 1654 te Winschoten.

IV-c WILKO BERENTS EDES, zoon van Berent Edes Edes (III-a) en Toebe

Wubbes Eelsingh, geboren rond 1625 te Hoorn.

Hij is getrouwd op 7 december 1664 te Winschoten, h.c. 23 nov. 1664, met GRIETE PHEBENS, dochter van Phebo Reints en Harmke, geboren rond 1630 te Winschoten.

Huwelijkscontract te Winschoten op 23 november 1664 van Wijlcke Berents en Grete Febes. Aan bruidegomszijde tekenen: Berent Edes en Toebe, vader en moeder, Jakop Berens en Haeijcke broeder en schoonzuster, Aijcke Warmerijnck swager, Jarfcko Wibbes oohm, Luppo Eppens neve. Aan bruidzijde: Phebo Reins en Harmke vader en moeder, Reindt Phebes broeder, Cornelis Febes broeder.²¹

De afkoop van de erfgenamen van Grietes eerste man vond plaats op 14 augustus 1665.²² (Zij is eerder getrouwd in 1654 te Winschoten met Jan Harmens, geboren rond 1625 te Winschoten.)

Uit dit huwelijk:

1 TEUPKE, geboren rond 1665 te Winschoten, volgt onder V-d.

2 FEBO, gedoopt op 24 mei 1668 te Winschoten.

IV-d HARMKE BERENTS EDES, dochter van Berent Edes Edes (III-a) en Toebe

Wubbes Eelsingh, geboren rond 1632 te Hoorn, overleden na 1688 te Laude.

Zij is getrouwd, h.c. op 14 oktober 1657 te Laude met AICKE ALBERTS WARMERINGH, zoon van Albert Reints Suimeringh en Wubbe Geerts Warmeringh, geboren rond 1625 te Laude, overleden tussen 20 september 1683²³ en 24 februari 1686²⁴ aldaar, Eigenerfd Landbouwer te Laude.

Huwelijkscontract van Aijcke Warmeringh en Harmcke Berents Edes op 14 oktober 1657 te Laude:

In Godes name Amen Condt ende te wieten sij hiermede Idermennichlick dat op heeden ondergeschreven, een Christlich houwlick (door beidersits ouderen ende Vrendenraedt is beraemet) ende besloten tusschen den Erb: Aijken Warmeringe, eenige Soone ende arffgename van den Erb: Alberdt Warmeringe ende Wijbben Warmeringe eheluiden tot Louwde in den Carspell Zellingen arffachtich ende woonachtich, als bruijdegam ter eene: Ende tusschen de doegent-saemme Harmeke Berendts eenige dochter van den oek Erb: Berendt Eedes ende Tábe Wibbes beijde Eheluiden tot Horn onder den Klockenslach Wedde arffachtich ende woonachtich als bruijdt ter ander zijde, in maneere als volget.

Erstlick bent hillixvoorwoorden, dat Alberdt Warmeringe ende Wibbe eheluiden vors. nemen haeren Sohn Aiken ende Harmeken Berendts, als eenige arffgenamen in haer huijs, arve ende goederen, replick ende onreplick levende ende tilbare goederen, met alle sijne annex ende gerechtigheeden in Louwede ende Louwder marck ende Zellingen geleegeen niet daarvan uijtbescheiden, omme deselve eewich ende arfflick te possideren ende besitzten, gelick sie deselve tegenwoordich gebruicken off laten gebruicken, mitsz dat se Alberdt ende Wijbbe eheluiden meergemelt hoffden ende regeerders daarvan sullen sijn den tijdt haeres levens. Niertegens beloven Berendt Eedes ende Tábe Wijbbes eheluiden haere dochter Harmeke tot boele ende bruijtschatte meede te geven de somma tot twalffte halff hondert Caroli guldens, (is niet twalff en een half, maar 1200 minus een half hondert = 1150 gld, JJK.) den gulden tot 20 stuver brabb: gerekent, Een Kijste, Een bedde met sijn toebehoor, ende ehelicke kleedi nge nae Westerwoldische maneere. Ende noch hi rboven beloven eheluiden vors. een sijlveren gordell met een dobbelde Kette, tot soven ende vijffftich loet swaer, welcke Harmeke de dochter sal ontfengen ter tijdt, als het haer moder Táben Wijbbes sal gelieven. Wat angaet de belovede boelpenningen bent op gewise termine veraccordeert als dat Berendt Eedes ende Tábe Eheluiden beloven te geven op Meij Anno 1659 het eerste termijn te weten driehondert Caroli guldens, den volgenden Meij 1660 hondert dalers, den daler tot 30 stu: brabb. ende so

²¹ RAG, R. A. V dd, 23 nov. 1664.

²² RAG, R. A. V dd, 14 aug. 1665.

²³ GAG, Heerlijkheid Wedde, rekeningen van de drost. 20 sept. 1683.

²⁴ RAG, R. A. VI. o, 24 februari 1686.

volgens alle naevolgende jaeren op Meij dergelicke hondert dalers, so lange ende ter tijdt de belovede boelpenningen der twalfste half hondert Caroli guldens, deesen ende all affbetaelt bennen. Wijders bent hillixvoorwoerden wanner vande Junge eheluiden, den eene voor den anderen quaeme te versterven sonder lives arffgenamen overblijvende te wieten Harmeke voor Aijken off Aijke voor Harmeke, so sall het ingebrachte boedell met sijn annex wederom devolveren end vallen anden heerdt ende an Eedes platse darvan hetselve hergekoemen in sulcken gradt ende voegen als het uijtgegeven is, nae maneere van Landtrechte. Ende hiermeede is Haarmeke Berendts ten eenenmahle affgesoenet ende affgeboelet van alle vaders ende modern arfflanden ende goederen, als oek angekoffte goederen in den Carspell Wedde ende Blijham ende anders geleegen, geene ansprake meer daran hebbende, het wehre saeke, dat haer Godt ende de dodt schirmorgen wederom daran arven ende ansterven muchte. Ende hiermeede is deese hillixcontract besloten. Dedingesluijden brut hijrbij meede an ende overgeweren, ende het erste project met handen ondergeteijkent, An bruijdegams zijde de Erb: Albert Warmeringe vader, Aijke Warmeringe Sohn (is de bruidegom zelf, JJK.), Berendt Ranstrup, Lammert Suemeringe, Johan Harmens, Roeloeff Boekens swagers, Geerdt Nannes, Alberdt Bonnikes, Caspar Potter vedders, Alberdt ter Haar, Jurijen ter Borch, Geerdt Trenninge ende Everdt Wiltinge. An bruijdes zijde de Erb: Berendt Eedes vader, Eede Berents, Willem, Jacob ende Willeke Berents broders, Alberdt Eedes Ohem, Jarke Wibbes ende Wilt Rbnneringe swagers, (laatste beiden moet zijn ooms, Jarke Wibbes is een zwager van bruids vader, Wilt Renweringh is een zwager van bruids moeder, JJK) Eedo Kojlers ende Boelman Eelsinge vedders. In oirkonde der warheit ende meerder vestenis van deesen, hebbe ick ondergeschreven Pastoor tot Zellingen op begerendt van beijden parten diesen Hillixcontract geschreven, ende hierna twee over eens beijdende op Francin geschreven, ende ijderen part eens verzegelt ende onderschreven overgelvert. Actum Louwde den 14 Octobris Anno 1657.

Adolphus Molanus Ecclesiae Selingae Pastor"

Uit dit huwelijk:

- 1 ALBERT, geboren rond 1660 te Laude, volgt onder V-e.
- 2 JACOB, geboren rond 1663 te Laude, volgt onder V-f.
- 3 HARMKE, geboren rond 1666 te Laude, volgt onder V-g.
- 4 TEUBE, geboren rond 1669 te Laude, volgt onder V-h.
- 5 zeer waarschijnlijk BERENT, geboren rond 1675 te Laude.

Het bestaan van deze Berent is (nog) niet bewezen, er zijn van Sellingen maar weinig gegevens bewaard gebleven, deze Berent zou naar grootvader Berent Edes genoemd kunnen zijn. Hij zou een zoon Aike gehad kunnen hebben, genoemd naar de vader van deze veronderstelde Berent. In het lidmatenregister van Sellingen komt voor op 11 maart 1737: "Aike Berents Warringh (Warringh en Warmeringh is hetzelfde), attestatie gegeven naar Ouderkerk op den IJssel. Volgens het trouwboek van Ouderkerk a/d IJssel (Z.H.) zijn op 14 april 1737 aldaar getrouwd: Arie Barents Warring uit Westerwoldingerland en Petronella van Duijvendijk van Ouderkerk op den IJssel.

IV-e HARMKE EPPES, dochter van Eppo Jacobs en Engèle Edes Edes (III-b), geboren rond 1620 te Blijham.

Zij is getrouwd, h.c. op 26 februari 1640²⁵ te Blijham met NANTKO GERRITS STIKKER, zoon van Gerrit Hendriks en Hermeke, geboren rond 1615 te Zuidbroek, overleden voor 1680 te Wildervank.

Huwelijkscontract te Blijham, d.d. 26 feb. 1640, van Nantko Gerrits en Harmke Eppes. Gerrit Hendriks, de vader van de bruidegom geeft zijn zoon mee: 1200 Car. gld. Harmke brengt in wat zij van haar vader heeft geerfd. Getuigen aan bruidegomskant: Gerrit Hendriks en Harmke, vader en moeder. Getuigen aan bruidszijde: Engel Edes, moeder, Jarcko Wubbes, stiefvader, Geert Jacobs, Herman Jans en Broer Harmannus, voorstanderen, Berend Edes en Albert Edes, ooms.

Nantko Gerrits Stikker en Harmke Eppes woonden van 1640 tot 1656 in Blijham, daarna "in die Wildervangh", bij Veendam.

18 december 1668²⁷:

Overdracht "van seeckere tuin met de boomen daerin staende, geleegen in Veendam aan de westzijde van de Heerewegh" door Naanicke Sticker aan zijn dochter Hermeke Stickers gehuwd met Aert Pieters Pott.

²⁵ Huwelijkscontract in particulier bezit.

²⁶ RAG. R. A. VZ A. 26 feb. 1640.

²⁷ RAG. R. A. V 11. 18 dec. 1668.

Uit dit huwelijk:

- 1 EPPE JACOBS, gedoopt op 16 januari 1641 te Blijham, volgt onder V-i.
- 2 GERRIT, gedoopt op 21 augustus 1642 te Blijham, volgt onder V-j.
- 3 HERMEKE, geboren rond 1645 te Blijham, volgt onder V-k.
- 4 EDO, geboren rond 1647 te Blijham.

Ten tijde van zijn eerste huwelijk was Ede Sticker van Blijham soldaet onder Capit. Celles²⁸.

Hij (Edo) is getrouwd op 20 januari 1674 te Groningen (1) met HINDRIKKIEN BRANTS, geboren rond 1650 te Zweeloo.

Hij is getrouwd op 2 december 1676 te Groningen (2) met ELSIEN BERENTS WESSELINCK, geboren rond 1650.

- 5 HINDRIK, geboren rond 1655 te Blijham, volgt onder V-1.
- 6 HARMEN, gedoopt op 10 mei 1663 te Veendam.

IV-f LUPPE EPPES, zoon van Eppo Jacobs en Engèle Edes Edes (III-b), geboren rond 1622 te Blijham, overleden voor 1680²⁹ aldaar, landbouwer te Blijham.

Hij is getrouwd voor 1657 te Blijham (1) met RENSKÉ HEMMES, dochter van Hemmo Luijrdts en Tialda Gerrijs Sticker, geboren rond 1635 te Zuidbroek.

Uit dit huwelijk:

- 1 EPPE, gedoopt op 4 januari 1657 te Blijham, volgt onder V-m.
- 2 TIALDE, gedoopt op 4 januari 1657 te Blijham, overleden voor 1680 aldaar.

Hij is getrouwd, h.c. op 6 december 1667³⁰ te Blijham (2) met JANTIEN NITTERS, geboren rond 1635.

(Zij is later getrouwd, h.c. op 12 december 1677³¹ te Blijham met Ham Tjackens.)

Uit dit huwelijk:

- 3 RENSKÉ, gedoopt op 28 februari 1669 te Blijham, volgt onder V-n.
- 4 NITTERT, geboren in 1671 te Blijham.
- 5 ENGELTJE, gedoopt op 13 september 1674 te Blijham.
- 6 FRAUWKE, gedoopt op 12 november 1676 te Blijham.

Op 11-1-1680, Eppo Geerts als voormont, Wigbolt Willems en Berend Harmens respectievelijk voogden over wijf: Luppó Eppes minderjarige kinderen bij Jantien Nitters°.

IV-g GRIETIEN JARCKENS, dochter van Jarcke Wubbes en Engèle Edes Edes (III-b), geboren te Blijham, gedoopt op 26 september 1641 aldaar, overleden na 1689 aldaar.

Zij is getrouwd voor december 1667 te Blijham (1) met HARMEN BERENTS, zoon van Berent Roelfs, geboren rond 1635 te Blijham, overleden in 1672 aldaar, eigenerfde te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 BERENT ROELFS, gedoopt op 19 december 1667 te Blijham, volgt onder V-o.

²⁸ GAG, Huwel i Jkai nachr1Jv i ng Co Groni ngen

²⁹ RAG R. A. VI . . . 11 Jen. 1680.

³⁰ RAG, R. A. VI A, 6 decembber 1667.

³¹ RAG. R. A. VI A. 12 december 1677.

- 2 JARFKE, geboren te Blijham, gedoopt op 28 maart 1669 aldaar, volgt onder V-p.
 3 ENGEL, geboren in 1670 te Blijham, gedoopt in 1670 aldaar.
 4 ZIJNTJE, geboren in 1670 te Blijham, gedoopt in 1670 aldaar.
 5 HARMEN, (na vaders dood) gedoopt op 13 oktober 1672 te Blijham.
 Zij is getrouwd, h.c. op 10 september 1675 te Blijham, (2) met FOCKE TJACKENS DOORNBOSCH, geboren rond 1640, overleden voor 29 maart 1686 te Blijham, landbouwer te Blijham.

29 maart 1686², Ins. de weduwe van Focko Tjaeckes enz.

10 jan. 1688⁹, Insaken de weduwe van Focke Tjackes, impte, verdaeght hebbende Berent Memes ged. (Berent Memes was de meijer op het Memes).

Uit dit huwelijk:

- 6 HILLE, gedoopt op 21 juni 1676 te Blijham.
 7 HARMKE, gedoopt in juni 1677 te Blijham.

V-a BEREND JACOBS EDES, zoon van Jacob Berents Edes (IV-a) en Haicke Everts, geboren rond 1660 te Hoorn onder Wedde.
 Hij is getrouwd rond 1690 te Wedde met FREERKJEN JACOBS TER BORG, dochter van Jacob Jurjens ter Borg en Geertien Hindriks Swiers, geboren rond 1668 te Ter Borg onder Sellingen.

Berend Jacobs Edes was eigenrfd landbouwer te Hoorn.

Huwelijkscontract van Geert Jans Huges en Elske Jacobs ter Borg op 22 oktober 1706 te Onstwedde², aan bruidszijde tekent Berent Edes als zwager.

Uit dit huwelijk:

- 1 JACOB, geboren rond 1695 te Hoorn, Wedde, volgt onder VI -a.
 2 GEERTIEN, geboren rond 1698 te Hoorn, volgt onder VI -b.
 3 HARMPIE, gedoopt op 25 december 1701 te Wedde.
 4 HEIKE, gedoopt op 19 oktober 1704 te Wedde, volgt onder VI -c.

V-b TOEBE JACOBS EDES, dochter van Jacob Berents Edes (IV-a) en Haicke Everts, geboren te Hoorn, Wedde, gedoopt op 9 december 1666 te Blijham.

Zij is getrouwd, h.c. op 2 augustus 1696 te Blijham, met UCKO JANS, zoon van Jan Geerts Condeman en Barbara Uckes, geboren rond 1660 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN, geboren rond 1697 te Blijham.
 Jan Ukes wordt als neef aan de bruidegoms kant genoemd in het huwelijkscontract van Jacob Everts en Grietje Harms op 15 juli 1740² te Oude Pekela.
 2 HARMKE, geboren rond 1698 te Blijham, volgt onder VI -d.
 3 BARBER, geboren te Blijham, gedoopt op 12 mei 1701 aldaar, volgt onder VI -e.
 4 JACOB, gedoopt op 15 september 1709 te Blijham.

V-c EVERT JACOBS EDES, zoon van Jacob Berents Edes (IV-a) en Haicke Everts, geboren rond 1668 te Hoorn, Wedde, overleden tussen 1717 en 1721 te Oude Pekela, brouwer te Oude Pekela.
 Hij is getrouwd op 28 juni 1696 te Pekela, (h.c. 29 mei") met

³² RAG R.A.VI.o, 29 maart 1686.

³³ RAG R.A.VI.o, 10 jan. 1686.

³⁴ RAG. R.A. VI 1j, 22 okt. 1706.

³⁵ RAG, R.A. VI A, 2 aug. 1696.

³⁶ RAG. R.A. VI D. 16 juli 1740.

³⁷ RAG. R.A. VI D. 29 mei 1696, voor de nakomelingen van Evert Ede. en Frouwke Kiera zie ook "De nakomelingen van Edo Jens te Westar tee", Frouwke is IV.B, door Dr. P. Bos in Groninga 1987/1990.

FROUWKE KIERS, dochter van Kier Jans en Trijntien Willems, gedoopt op 11 maart 1677 te Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 KIER, gedoopt op 6 juni 1697 te Pekela, volgt onder VI-f.
- 2 TRIJNTJE, gedoopt op 13 januari 1704 te Oude Pekela, volgt onder VI-g.
- 3 JACOB, gedoopt op 17 mei 1708 te Oude Pekela, volgt onder VI-h.
- 4 JAN, gedoopt op 28 september 1710 te Oude Pekela, volgt onder VI-i.
- 5 REMKE, gedoopt op 23 april 1713 te Oude Pekela.
- 6 HAIJKE, gedoopt op 3 november 1715 te Oude Pekela.
- 7 WILLEM, gedoopt op 10 december 1717 te Oude Pekela.

V-d TEUPKE WILKES, dochter van Wilko Berents Edes (IV-c) en Griete Phebens, geboren rond 1665 te Winschoten.
Zij is getrouwd op 21 oktober 1683 te Winschoten, (h.c. 18 okt.) met PIETER OTTES, zoon van fittre Frederiks en Gepke Luikens, geboren rond 1660 te Winschoten.

Huwelijkscontract van Pieter Ottes en Teupke Wilkes te Winschoten, 18 oktober 1683²

Getuigen bruidegom: Otto Frederiks vader, Gepcke Lui ckens moeder, Jan Frederiks oom, Jan Gerrits en Trijntje Frederiks oom en moeije, Jan Pieters, oude oom.

Getuigen bruid: Reint Tonnis, voormont, Aicko Warmrinck en Harmke Berents oom en sibbevoogt en moeij, Jan Egberts, vreemde voogt, getuigen: Jan Harmens, Feicko Luppes.

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETJE, gedoopt op 5 september 1684 te Winschoten, volgt onder VI-j.
- 2 WILKO, gedoopt op 24 september 1686 te Winschoten.

V-e ALBERT AIKES WARMERINGH/WARRINGH, zoon van Aicke Alberts Warmeringh en Harmke Berents Edes (IV-d), geboren rond 1660 te Laude, overleden na 1736 aldaar.

Albert Warmeringh was eigenerfde te Laude

Hij is getrouwd rond 1690 te Sellingen met HEBEL ROELFS³⁹, dochter van Roelf N. en Griete Jans Hoijtingh, geboren rond 1670, overleden na 1736 te Laude.

Uit dit huwelijk:

- 1 ROELF, geboren rond 1690 te Laude, overleden tussen 1741 en 1752⁴⁰ aldaar, ongehuwd.
- 2 AICKE, geboren rond 1692 te Laude, volgt onder VI-k.
- 3 HARM, geboren rond 1698 te Laude, volgt onder VI-l.
- 4 HINDERTIEN, geboren rond 1705 te Laude, volgt onder VI-m.
- 5 GRIETE, geboren rond 1709 te Laude, volgt onder VI-n.

V-f JACOB AIKES WARMERINGH/WARRINGH, zoon van Aicke Alberts Warmeringh en Harmke Berents Edes (IV-d), geboren rond 1663 te Laude.
Hij is getrouwd op 20 november 1698 met HARMTIEN WUBBES RENWERINGH, dochter van Wubbe Wilts Renweringh en Swaene Jans Broers, geboren rond 1675 te Veele, overleden op 6 september 1720 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 HARMKE, gedoopt in april 1699 te Vlagtwedde.

³⁰ RAG, R. A. V dd, 16 okt. 1683.

³⁹ Het echtpaar Albert Warringh en -bol Roelfs wordt genoemd in het lidmatenreysi•ier von Sellingen en in huwelijkscontracten von hun kinderen.

⁴⁰ zie "Westerwolders en hun wonlnybezi t, Sellingen". door C. J. Wegoen.

- 2 WUBBE, gedoopt op 12 mei 1700 te Vlagtwedde.
- 3 HARMEKEN, gedoopt op 4 februari 1703 te Vlagtwedde.
- 4 AIKE, gedoopt op 17 augustus 1704 te Vlagtwedde, volgt onder VI-o.
- 5 HARMTIEN, gedoopt op 3 april 1707 te Vlagtwedde.
- 6 JAN, gedoopt op 26 oktober 1710 te Vlagtwedde.
- 7 WILLEM, gedoopt op 12 februari 1712 te Vlagtwedde.
- 8 BERENT, gedoopt op 30 mei 1715 te Vlagtwedde, volgt onder VI-p
- 9 JAN, gedoopt op 8 april 1718 te Vlagtwedde.

V-g HARMKE AIKES WARMERINGH/WARRINGH, dochter van Aicke Alberts Warmeringh en Harmke Berents Edes (IV-d), geboren rond 1666 te Laude. Zij was gehuwd met JAN BOELES TER WISCH, zoon van Boele Dethmers ter Wisch en N. Jans Meenderingh?⁴¹, geboren rond 1660 te Ter Wisch, overleden rond 1665.

(Hij is eerder getrouwd rond 1690 te Sellingen met Janna.)

Uit dit huwelijk:

- 1 BOELE, geboren rond 1692 te Ter Wisch, volgt onder VI-q.
- 2 NAANKE, geboren rond 1698 te Ter Wisch.
Zij is getrouwd op 26 september 1722 te Blijham (1) met TJARKE LÜPPES, geboren rond 1690 te Blijham.
Zij is getrouwd op 2 maart 1731 te Sellingen (2) met CLAAS ERNESTUS TER HAAR, geboren rond 1695 te Ter Haar.
- 3 JANTIEN, geboren rond 1703.

Zij is getrouwd rond 1728 te Sellingen met HARM ALBERTS WARRINGH, zoon van V-e, geboren rond 1698 te Laude, volgt onder VI-1.

V-h TEUBE AIKES WARMERINGH/WARRINGH, dochter van Aicke Alberts Warmeringh en Harmke Berents Edes (IV-d), geboren rond 1669 te Laude. Zij is getrouwd rond 1697 met ARENT FEIJES, zoon van Feije Arents op 't Hojssingh en Jantien Nannes, geboren rond 1665 te Laude.

Lidmatenregister Vlagtwedde: 2 sept 1698 : Aangenomen als lidmaten Arent Feijes en Teube Aickes van Sellingen⁴².

Uit dit huwelijk:

- 1 FEIJE, geboren rond 1696 te Sellingen, overleden na 1732 te Groningen.

29 mei 1717: Feije Arents vertrekt naar Westerbroek.¹²

Vrijwel zeker is Feije Hoising, ingeschreven in het Groot Borgerboek van Groningen in 1732⁴³, dezelfde persoon. Vrijwel de hele familie noemt zich later Hoising.

- 2 JANTIEN, geboren rond 1697 te Laude.

Jantien werd op 7 juni 1715 aangenomen als lidmaat te Vlagtwedde, zij vertrekt op 6 februari 1719 naar Groningen.

- 3 NAANKE, gedoopt op 23 oktober 1698 te Vlagtwedde.

Naanke vertrekt op 28 aug. 1724 naar Haren⁴⁴, trouwt als Naanke Hoising.

Zij is getrouwd op 4 augustus 1746 te Groningen in de Noorderkerk met ADRIAAN ANDRIES' RUPSINA⁴⁵, zoon van Andries Adriaans Rupsina en Wichertien Jacobs, gedoopt op 17 januari 1697 te Hoogezand, overleden in januari 1774 te Groningen.

(Hij is eerder getrouwd op 22 juni 1718 te Groningen, A-Kerk met Annigjen Eijtes, dochter van Eijte Ockens en Asseltjen Jurjens,

⁴¹Volgans ••Westswol dsra en hun woningbezi t, Sell i ngen•', door C. J. Wegman.

⁴²RAG, I I dmatsnprotocol Vlagtwedde.

⁴³GAG. Groot Borgerboek.

⁴⁴Voor "Rupsine" • zie artikel in Mansen ven Vroeger 1977' •. door mevr. P. J. C. El sma.

geboren rond 1698 te Winschoten, overleden voor 28 juli 1729 te Groningen. Hij is eerder getrouwd op 6 september 1729 te Groningen, ondertr. met Antje Elles, gedoopt op 31 december 1693 te Visvliet, overleden tussen 1744 en 1746 te Groningen.)

- 4 HILLECHIEN, gedoopt op 2 oktober 1701 te Vlagtwedde.
- 5 ALBERTIEN, gedoopt op 11 november 1703 te Vlagtwedde.
- 6 ANTIE, gedoopt op 29 augustus 1706 te Vlagtwedde.

V-i EPPE JACOBS NANTKES STIKKER, zoon van Nantko Gerri ts Stikker en Harmke Eppes (IV-e), gedoopt op 16 januari 1641 te Blijham, overleden tussen 11 januari 1707⁴⁵ en 8 december 1719⁴⁶ te Laude, Eppe Sticker was landbouwer te Laude, woonde eerst te Veendam.

⁴⁵ 3 juni 1666: Afkondiging van het voorgenomen huwelijk van Eppo Sticker, jongeman van Blijham, soldaat in Bourtange, en Fennigje Hendricx, weduwe van Jan Gerri ts van Meeden.

Hij is getrouwd op 3 juni 1666 te Veendam, procl. (1) met FENNI GJE HENDRICX, geboren rond 1640 te Meeden, weduwe van Jan Gerri ts. Hij is getrouwd rond 1675 (2) met HENDRIKJE LAMBERTS WALLINGH, geboren rond 1650.

⁴⁶ Hendrikje komt waarschijnlijk van Roswinkel. Eppo Nanties Sticker en Hinderckien Wallingh Ienen 66 Car. gld. van Eppo Luppes op 21 juni 1686⁴⁷.

Uit dit huwelijk:

- 1 NANTJE, gedoopt op 7 december 1674 te Veendam, volgt onder VI -r.
- 2 ALBERT IDES, gedoopt op 21 januari 1677 te Veendam, volgt onder VI -s.
- 3 HARM, geboren rond 1680 te Laude, volgt onder VI -t.

V-j GERRIT NANTKES STIKKER, zoon van Nantko Gerri ts Stikker en Harmke Eppes (IV-e), gedoopt op 21 augustus 1642 te Blijham.

Hij is getrouwd op 27 januari 1667 te Veendam met METJE JANSEN, geboren rond 1645, weduwe van Hendrick Jansen te Midwolda (Old.).

Uit dit huwelijk:

- 1 HARMKE, gedoopt op 25 oktober 1668 te Midwolda (Old.).
- 2 NANTKO, gedoopt op 28 augustus 1670 te Midwolda (Old.), volgt onder VI -u.

V-k HERMEKE NANTKES STIKKER, dochter van Nantko Gerri ts Stikker en Harmke Eppes (IV-e), geboren rond 1645 te Blijham.

Zij is getrouwd op 20 maart 1667 te Veendam met AALDERT PIETERS POTT, geboren rond 1640 te Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 ENGELTJEN, gedoopt op 23 januari 1670 te Veendam.
- 2 NANTKE, gedoopt op 29 oktober 1671 te Veendam.

V-1 HINDRIK NANTKES STIKKER, zoon van Nantko Gerri ts Stikker en Harmke Eppes (IV-e), geboren rond 1655 te Blijham.

Hij is getrouwd rond 1686 te Blijham met GRIETJE LOUWERTS, geboren rond 1660.

Uit dit huwelijk:

- 1 YCKE, gedoopt op 9 oktober 1687 te Blijham, volgt onder VI -v.

⁴⁵RAG. R.A.VI.o. 11 Jan. 1707.

⁴⁶RAG. R.A.VI.w. 8 ds.. 1719.

⁴⁷RAG. ~ e l 1jkaprotocol Vssndsm.

⁴⁸RAG. R.A.VI..... 21 Juni 1686.

- 2 HARMKE, geboren rond 1689 te Blijham, volgt onder VI-w.
- 3 ANNA, geboren rond 1691 te Blijham.
Zij is getrouwd op 29 mei 1729 te Bellingwolde met EPP0
HINDRIKS, geboren rond 1690.
- 4 NANTKE, geboren rond 1693 te Blijham.
Hij is getrouwd, h.c. op 16 juli 1723⁴⁹ te Bellingwolde, met
ANNA ENGELS BRUGGERS, dochter van Engel Alberts en Geertien
Elzes Bruggers en weduwe van Ude Folkerts, geboren rond 1678 te
Vriescheeloo.

V-m EPPE LUPPES, zoon van Luppe Eppes (IV-f) en Renske Hemmes, gedoopt
op 4 januari 1657 te Blijham.

11 jan. 1680, Bij scheiding Laufer goederen is Hindrik Hemmens Camminge in ql te ql te
"voermont" over Eppo Luppes⁵⁰.

Hij is getrouwd, h.c. op 15 februari 1684⁵¹ te Blijham, met ANNE
LUIKENS, dochter van Luikens Meinerts en Grietje Roelfs, gedoopt op
10 juli 1659 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 LUPPO, gedoopt op 27 januari 1686 te Blijham.
Hij huwde op 26 december 1713 te Blijham REMKE EPPES, afkomstig
van Lutjeloo.

Door reorganisatie en nieuwe inventarisatie van o.a. de archieven van Blijham
(VI A) op het Rijksarchief te Groningen heb ik het huwelijk van deze Lupp0 Eppes met
deze Remke Eppes niet kunnen verifiëren met behulp van acten en huwelijkscontracten.

- 2 GRIETJE, gedoopt op 2 december 1687 te Blijham.
- 3 LUIKEN, waarschijnlijk (naam van het kind is onleesbaar)
gedoopt op 29 april 1694, te Blijham, volgt onder VI-x.

V-n RENSKE LUPPES, dochter van Luppe Eppes (IV-f) en Jantien Nitters,
gedoopt op 28 februari 1669 te Blijham.

Zij is getrouwd op 23 maart 1688 te Blijham met HARM PHEBENS,
geboren rond 1660.

Huwelijkscontract te Blijham op 23 maart 1688⁵² van Harmen Phebens en Renske

Luppes:

Dedigslieden aan bruidegomszijde: Berent Phebes, broeder en Jan Harms
Luijringhe, swager.

Dedigslieden aan bruids zijde: Eppo Luppens, halfbroeder en voermont, Harm
Tiackes, stiefvader en Berent Harms als vreemde voogt.

Uit dit huwelijk:

- 1 PIETER, gedoopt op 23 september 1694 te Blijham.
- 2 BONNO, gedoopt op 23 februari 1696 te Blijham.
- 3 JANTIEN, geboren rond 1698 te Blijham.
Zij is getrouwd, h.c. op 3 december 1729⁵³ te Oude Pekela, met
KIER EVERTS, zoon van V-c, gedoopt op 6 juni 1697 te Pekela,
volgt onder VI-f.
- 4 JACOB, gedoopt op 29 januari 1702 te Blijham.
- 5 TIARCK, gedoopt op 5 december 1703 te Blijham.
- 6 GEERT, gedoopt op 26 juni 1707 te Blijham.
- 7 ABEL, gedoopt op 4 januari 1711 te Blijham.

⁴⁹RAG, R.A. VI 2z. 16 pull 1723.

⁵⁰RAG, R.A.VI.,V, 11 dan. 1680.

⁵¹RAG, R.A. VI A, 16 februari 1684.

⁵²RAG, R.A. VI A, 23 maart 1688.

⁵³RAG, R.A. VI 0, 3 date. 1729.

V-o BERENT ROELFS, zoon van Harmen Berents en Grietien Jarckens (IV-g), gedoopt op 19 december 1667 te Blijham.

Hij is getrouwd op 2 november 1688⁵⁴, h.c. te Nieuw Beerta, met GRIETIEN JANS, dochter van Jan Hindricks, geboren rond 1660.

Uit dit huwelijk:

1 HARMEN, geboren rond 1689 te Blijham, volgt onder VI-y.

2 LIJSABETH, gedoopt op 15 januari 1693 te Blijham, volgt onder VI-z.

V-p JARFKE HERMENS, zoon van Harmen Berents en Grietien Jarckens (IV-g), geboren te Blijham, gedoopt op 28 maart 1669 aldaar.

Hij is getrouwd op 12 februari 1693 te Blijham met ANTJE LUBBERTS, gedoopt op 1 oktober 1673 te Winschoten, dochter van Lubbert Thomas, brouwer te Winschoten en Aaltjen Hansen.

Uit dit huwelijk:

1 GRIETIEN, gedoopt op 17 oktober 1693 te Winschoten, volgt onder VI-aa.

2 THOMAS SENNES, gedoopt op 7 juli 1695 te Winschoten, volgt onder VI-ab.

3 TRIJNTJE, gedoopt op 31 januari 1697 te Winschoten.

4 LUBBERT, geboren te Winschoten, gedoopt op 23 december 1703 aldaar, volgt onder VI-ac.

VI-a JACOB BERENDS EDES, zoon van Berend Jacobs Edes (V-a) en Freerkjen Jacobs ter Borg, geboren rond 1695 te Hoorn onder Wedde.

Jacob Edes en Foske Geerts trouwden volgens het trouwboek van Bellingwolde in Wedde.

Hij is getrouwd, te proclamatie op 19 april 1722 te Bellingwolde en vervolgens gecopuleert te Wedde⁵⁵, (1) met FOSKE GEERTS, dochter van Geert Hindriks en Sijpke Jacobs, gedoopt op 28 april 1700 te Bellingwolde, overleden voor 2 februari 1727.

Uit dit huwelijk:

1 BERENT, gedoopt op 18 april 1723 te Wedde.

Hij is getrouwd op 2 februari 1727 te Blijham, (h.c. 31 jan.⁵⁶) (2) met HARMKE HARMS (VAN TUI NEN), dochter van Harm Jans-van Tui nen en Jantien Hindriks Tui nckers, geboren rond 1700 te Onstwedde, overleden voor 1749⁵⁷ te Hoorn.

Het huwelijkscontract van Jacob en Harmke op 31 januari 1727 te Blijham, wordt aan haar kant ondertekend door: Reint Derks aangetrouwde zwager, Jan Geerts idem, Jan Alberts idem Ailke Okkes aangetrouwde neef, Sijbel't Hoving halve neef, Ailke Eppes, aangetrouwde halve neef, Hindrik Geerts aangetrouwde halve neef.

Uit dit huwelijk:

2 FREERKJE, gedoopt op 15 februari 1728 te Blijham.

3 JANTJE, gedoopt op 8 januari 1730 te Blijham, volgt onder VII-a.

4 BERENDINA, geboren rond 1740 te Blijham, volgt onder VII-b.

VI-b GEERTIEN BERENDS EDES, dochter van Berend Jacobs Edes (V-a) en Freerkjen Jacobs ter Borg, geboren rond 1698 te Hoorn, begraven op

⁵⁴ RAG. R.A. V ff. 2 november 1666.

⁵⁵ HU. . 1 i j k a p r o t o c o l B e l l i n g w o l d e .

⁵⁶ RAG. R.A. VI A, 2 februari 1727.

⁵⁷ overlijdanadatum uit "Groninger Kwartierstatenboek", staat 137.

5 juni 1762⁵⁸ te Wedde.

Zij is getrouwd op 12 december 1727 te Wedde met KARSIEN THOMAS, zoon van Thomas Karsiens en Swaantje Jans, geboren rond 1690 te Wedderveer onder Wedde, overleden voor 15 februari 1772⁵⁹.

Uit dit huwelijk:

- 1 THOMAS, gedoopt op 1 augustus 1728 te Wedde, volgt onder VII-c.
- 2 FREERKJE, gedoopt op 26 december 1730 te Wedde, volgt onder VII-d.
- 3 SWAANTJE, gedoopt op 13 december 1733 te Wedde, volgt onder VII-e.
- 4 BERENT, gedoopt op 29 april 1736 te Wedde, overleden voor 1740 aldaar.
- 5 BERENT, gedoopt op 13 maart 1740 te Wedde.

VI -c HEIKE BERENDS EDES, dochter van Berend Jacobs Edes (V-a) en Freerkjen Jacobs ter Borg, gedoopt op 19 oktober 1704 te Wedde. Zij is getrouwd rond 1730 met HILLENUS POPPES, zoon van Poppo Hillenius en Esse Willems, waarschijnlijk gedoopt op 29 november 1705 te Blijham. (doopprotocol Blijham: 29 nov. 1705: Poppo Hillenius en Esse een sone, naam niet leesbaar.)

Uit dit huwelijk:

- 1 BERENT, gedoopt op 22 december 1731 te Wedde, volgt onder VI.l-f.
- 2 FREERKJE, gedoopt op 6 juni 1734 te Wedde.
- 3 POPPE, gedoopt op 21 juni 1739 te Wedde.

VI -d HARMKE UCKES, dochter van Ucko Jans en Toebe Jacobs Edes (V-b), geboren rond 1698 te Blijham, overleden na 12 juli 1776 aldaar. Zij is getrouwd rond 1723 te Blijham met ABEL JANS (ABELS), zoon van Jan (Jans) Abels en Gartje Hemkes, geboren rond 1660 te Zuidbroek.

(Hij, Abel Jans is eerder getrouwd, h.c. op 27 juni 1704⁶⁰ te Blijham, met Tjaaktien Aaldriks, gedoopt in december 1679 te Blijham.)

Uit dit huwelijk:

- 1 ESSE, geboren te Blijham, gedoopt rond juni 1723 te Blijham.
- 2 TJAKJE, geboren te Blijham, gedoopt op 25 maart 1725 aldaar.
- 3 TEUBE, geboren te Blijham, gedoopt op 9 februari 1727 aldaar.
- 4 MENSE, geboren te Blijham, gedoopt op 12 maart 1728 te Blijham, volgt onder VII-g.
- 5 TEUPKE, gedoopt op 14 januari 1731 te Blijham.

VI -e BARBER UKES, dochter van Ucko Jans en Toebe Jacobs Edes (V-b), geboren te Blijham, gedoopt op 12 mei 1701 aldaar. Zij is getrouwd op 22 april 1725 te Blijham met JAN PIETERS, gedoopt op 4 maart 1694 te Blijham, zoon van Jan Pieters en Chartie.

Uit dit huwelijk:

- 1 GARTJE, gedoopt op 7 december 1732 te Blijham.

⁵⁸ OI dooni aboek Wedds.

⁵⁹ Op 15 februari 1772, vindt de boedelscheiding plaats tussen de erfgenamen van Karsien Thomas en m. J. de Lange, pag. 178, 179. VI E. Sla Oock Grubbiinga 1770, genealogie Jacobes, door M. J. E. mar tuiq sri

⁶⁰ RAG, R. A. VI A, 27 juni 1704.

VI -f KIER EVERTS, zoon van Evert Jacobs Edes (V-c) en Frouwke Kiers, gedoopt op 6 juni 1697 te Pekela⁶¹.

Hij is getrouwd, h.c. op 3 december 1729⁶² te Oude Pekela, met JANTIEN HARMS, dochter van Harm Phebens en Renske Luppes (V-n), geboren rond 1698 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 EVERT, gedoopt op 18 september 1729 te Oude Pekela.
- 2 RENSCHÉ, gedoopt op 18 februari 1731 te Oude Pekela, volgt onder VII-h.
- 3 FROUKE, gedoopt op 8 februari 1732 te Oude Pekela.
- 4 TRIJNTJE, gedoopt op 6 december 1733 te Oude Pekela.
- 5 HARM, gedoopt tussen 3 juli en 24 juli 1735 te Oude Pekela.
- 6 PIETERTJEN, gedoopt op 27 januari 1737 te Oude Pekela.

VI -g TRIJNTJE EVERTS, dochter van Evert Jacobs Edes (V-c) en Frouwke Kiers, gedoopt op 13 januari 1704 te Oude Pekela, begraven op 17 mei 1776 te Westerlee.

Zij is getrouwd, h.c. op 4 april 1721^m te Oude Pekela, (1) met EDE JANS, zoon van Jan Hindriks Tichelaar en Remke Jans, gedoopt op 24 september 1698 te Westerlee.

Uit dit huwelijk:

- 1 EVERT, gedoopt op 4 oktober 1722 te Westerlee.
- 2 REMKE, gedoopt op 5 november 1724 te Westerlee.
- 3 JAN, gedoopt op 12 januari 1727 te Westerlee.

Zij (Trijntje) is getrouwd op 12 februari 1730 te Westerlee (2) met REINDER PIETERS, zoon van Peter Nannes en Foske Reinders, gedoopt op 17 april 1702 te Noordbroek, overleden voor 24 mei 1733 te Westerlee.

Uit dit huwelijk:

- 4 FROUKE, gedoopt op 17 november 1730 te Westerlee, volgt onder VII-i.
- 5 REINDER, gedoopt op 24 mei 1733 te Westerlee (na vaders dood geboren).

Zij (Trijntje) is getrouwd op 28 november 1734 te Westerlee, (h.c. 15 oktober) (3) met FRERIK HAIJKENS, zoon van Jan Edes en Jantjen Frerix, gedoopt op 25 augustus 1709 te Westerlee, overleden tussen 1741 en 1743 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 6 JANTIEN, gedoopt op 31 juli 1735 te Westerlee, volgt onder VII-j.
- 7 EVERDINA, gedoopt op 21 februari 1738 te Westerlee, volgt onder VII-k.
- 8 JANNA, gedoopt op 15 februari 1741 te Westerlee, volgt onder VII-l.

Zij (Trijntje) is getrouwd, h.c. op 24 maart 1744 te Westerlee, (4) met EGBERT HEMMES, zoon van Hemme Claesen Jager en Anne Jans, gedoopt op 5 september 1704 te Meeden.

⁶¹ Voor deze familie zie ook "Groninga" 1989/90. pag-31 "Edo Jans t• Westerla* en zijn nakomelingen" door Uf. P. BOS.

⁶² RAG. R. A. VI O, 3 december 1729.

⁶³ RAG. R. A. VI O. 4 april 1721.

⁶⁶ RAG, R. A. V cc, 16 oktober 1734.

⁶⁵ RAG. R. A. V cc. 24 maart 1744.

Uit dit huwelijk:

9 HEMME, gedoopt op 1 mei 1746 te Westerlee.

VI-h JACOB EVERTS, zoon van Evert Jacobs Edes (V-c) en Frouwke Kiers, gedoopt op 17 mei 1708 te Oude Pekela.

Hij is getrouwd op 15 juli 1740 te Oude Pekela (1) met GRIETIEN HARMENS, dochter van Harmen Berents (VI-x) en Beelke Elzes Hazelhoff, gedoopt op 10 april 1719 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

1 FROUKE, geboren op 12 april 1741 te Oude Pekela, gedoopt op 16 april 1741 aldaar, volgt onder VII-m.

2 BIELKE, geboren op 15 maart 1743 te Oude Pekela, volgt onder VII-n.

3 EVERT, geboren op 25 februari 1745 te Oude Pekela, volgt onder VII-o.

4 HARM, geboren op 25 mei 1747 te Oude Pekela.

Hij (Jacob) is getrouwd op 16 januari 1752 te Oude Pekela (2) met AALTJE CLAASSEN, dochter van Klaas Jans en Aaltje Jans, gedoopt op 6 januari 1709 te Oude Pekela.

(Zij was weduwe van Renze Hindriks te Oude Pekela.)

VI-i JAN EVERTS, zoon van Evert Jacobs Edes (V-c) en Frouwke Kiers, gedoopt op 28 september 1710 te Oude Pekela.

Hij is getrouwd, h.c. op 25 mei 1737 te Westerlee, met TIELCKE HAIJES, dochter van Haije Bennes en Scheltien Lui ties, gedoopt op 9 februari 1716 te Westerlee.

Uit dit huwelijk:

1 FROUKE, gedoopt op 23 februari 1738 te Oude Pekela.

2 HAJO, gedoopt op 27 september 1739 te Nieuwe Pekela.

3 REMKE, gedoopt op 27 september 1739 te Nieuwe Pekela.

4 SCHELT IEN, gedoopt op 3 april 1741 te Nieuwe Pekela.

5 SCHELTJE, gedoopt op 21 maart 1743 te Nieuwe Pekela, volgt onder VII-p.

6 EVERT, geboren op 1 april 1745 te Oude Pekela, volgt onder VII-q.

7 FRAUWKE, gedoopt op 28 mei 1747 te Nieuwe Pekela.

8 KIER, gedoopt op 23 maart 1749 te Nieuwe Pekela.

9 LUITJEN, waarschijnlijk gedoopt op 21 februari 1751 te Nieuwe Pekela.

Op 21 februari 1751 wordt er van bovenstaand echtpaar een kind gedoopt zonder vermelding van naam, dit zal Luitjen zijn, die als neef voorkomt in het huwelijkscontract van zijn nicht Bielke Jacobs (VII-n, dochter van VI-h, Jacob Everts en Grietien Harmens) en Hindrik Alles Buning op 11 november 1774 te Oude Pekela⁶¹.

VI-j GRIETJE PIETERS, dochter van Pieter Ottes en Teupke Wilkes (V-d), gedoopt op 5 september 1684 te Winschoten.

Zij is getrouwd op 13 augustus 1699 te Winschoten, (h.c. 18 juli) (1) met HAITZEN ROELFS HAITZEMA, zoon van Roel f Hai tzema en Maria Martina Loban, gedoopt tussen 7 december en 12 december 1675 te Winschoten, brouwer te Winschoten.

⁶⁶RAG. R.A. V cc, 26 8s1 1737.

⁶⁷RAG. R.A. VI O. 11 november 1774.

⁶⁸RAG. R.A. V dd. 18 Juli 1699.

Uit dit huwelijk:

- 1 MARIA MARTINA, gedoopt op 25 maart 1701 te Winschoten.
- 2 MARIA MARTINA, gedoopt op 16 juli 1702 te Winschoten.
Zij is getrouwd, te procl. op 6 juli 1721 te Winschoten, (1) met HARMEN HILLEBRANDS, geboren rond 1695 te Winschoten.
Zij is getrouwd, h.c. 21 april 1734 te Oude Pekela, (2) met HANS NICOLAAS' SCHMAAL (doopnaam Hans Haselhoff), zoon van ds. Nicolaas Hermannus' Schmaal en Magdalene Hansen Haselhoff, gedoopt op 19 januari 1716 te Wedde, brouwer te Oude Pekela.

Hans leeft niettegenstaande zijn doopnaam altijd onder de naam Schmaal.

- 3 TEUBE, gedoopt op 22 februari 1705 te Winschoten.
- 4 ANNA, gedoopt op 21 augustus 1707 te Winschoten, overleden voor 1729 aldaar.
Zij is getrouwd op 23 februari 1727 te Winschoten met TIARCK UDEMA, geboren rond 1690 te Winschoten, (hij hertrouwd, h.c. op 26 februari 1729⁷⁰ te Gron. (procl. 27 febr. Winschoten) met Alegonda Ringels, ged. 12 juni 1697 te Groningen, dochter van Johan Ringels en Heyl tien Schoonhals, wed. van Pieter Warendorp.
- 5 ROELOF, gedoopt op 8 september 1709 te Winschoten.
- 6 ROELOF, gedoopt op 21 oktober 1712 te Winschoten, volgt onder VII-r.

Zij (Grietje Pieters) is getrouwd, h.c. op 19 oktober 1715⁷¹ te Winschoten, (2) met HEIJE WAARSUMA, geboren rond 1680.

Uit dit huwelijk:

- 7 SIEKE, gedoopt op 6 november 1716 te Winschoten.
- 8 POPKE, gedoopt op 8 december 1718 te Winschoten.
- 9 POPKO, gedoopt op 14 april 1721 te Winschoten.
Hij (Popko) is getrouwd te Oude Pekela, h.c. 22 augustus 1743⁷² met MAGDALENA JANNES NIJEHOLT, dochter van Jannes Claassen Nieholt en Lammegien Folckerts Haselhoff, geboren rond 1724 te Oude Pekela.

Huwelijkscontract van Popko Waarsuma en Magdalena Jannes Nieholt, 22 aug. 1743 te Oude Pekela: Aan zijn kant tekenen: Lucas Haselhoff principale voormond, Allardus Relotius stiefvader en sibbevoogd, Hans Schmaal en Maria Martina Haitzema aangetrouwde halfbroer en halfzuster. Aan haar kant tekenen: Jannes Clasens Nieholt vader, Lammegien Folckerts moeder, Albert Haselhoff oom, Jan Folkerts oom.

- 10 TEUPKE, gedoopt op 26 november 1723 te Winschoten.
- 11 WEIJA, gedoopt op 12 april 1726 te Winschoten.
Zij (Grietje Pieters) is getrouwd op 29 mei 1729 te Winschoten (3) met ALLARDUS RELOTIUS, geboren rond 1690 te Winschoten.

VI-k AICKE ALBERTS WARRINGH, zoon van Albert Aikes Warmeringh/Warringh (V-e) en Hebel Roelfs, geboren rond 1692 te Laude, overleden tussen 1770 en 1771 aldaar.

Hij is getrouwd rond 1723 te Sellingen met RIXTE JANS SCHURINGH, dochter van Jan Harms Schuringh en Alke Bruijnes Trenning, geboren rond 1694 te Laude, overleden voor 1731 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 ALBERT, geboren rond 1723 te Laude, volgt onder VII-s.
- 2 HEBEL, geboren rond 1725 te Laude, volgt onder VII-t.

09 RAG, R.A. VI D, 21 april 1734.

70 GAG, III 17. 26 februari 1729.

71 RAG, R.A. V dd, 19 oktober 1715.

72 RAG, R.A. VI D. 22 augustus 1743.

3 ALCKE, geboren rond 1727 te Laude, overleden na 1753.

VI -1 HARM ALBERTS WARRINGH, zoon van Albert Aikes Warmeringh/Warringh (V-e) en Hebel Roelfs, geboren rond 1698 te Laude. Hij is getrouwd rond 1728 te Sellingen met JANTIEN JANS TER WISCH, dochter van Jan Boeles ter Wisch en Harmke Aikes Warmeringh/Warringh (V-g), geboren rond 1703.

Uit dit huwelijk:

1 JAN, geboren rond 1729 te Sellingen, volgt onder VII-u.

2 ALBERT, gedoopt op 3 juni 1731 te Sellingen, overleden voor 25 oktober 1732 aldaar.

3 ALBERT, gedoopt op 25 oktober 1732 te Sellingen.

4 HARMKE, gedoopt op 26 juni 1735 te Sellingen, overleden op 10 oktober 1815 te Sellingen.

Zij is getrouwd, h.c. op 10 november 1771⁷³ te Sellingen, met HARM HARMS SCHOENMAKER, gedoopt op 18 oktober 1739 te Sellingen, overleden 1793/1794 te Sellingen, zoon van Harm Harms Schoenmaker en Rixte Wi lts (Luth) . Dit echtpaar was kinderloos.

5 ALBERTIEN, gedoopt op 29 juni 1738 te Sellingen, volgt onder VII-v.

6 WUPKE, gedoopt op 24 februari 1741 te Sellingen, volgt onder VII-w.

VI -m HINDERTIEN ALBERTS WARRINGH, dochter van Albert Aikes Warmeringh/Warringh (V-e) en Hebel Roelfs, geboren rond 1705 te Laude. Zij is getrouwd, h.c. op 10 maart 1735 te Sellingen, met GEERT BERENTS BEUKHORST, zoon van Berent Hindriks en Teube Geerts, geboren rond 1705 te Laude.

Huwelijkscontract op 10 maart 1735 te Sellingen van Geert Berents en Hinderkien Alberts, Aan zijn kant: Berent Hindriks vader, Teube Geerts moeder, Harm Harms, Aaltien Berents, Jan Walster. Aan haar kant: Albert Warring vader, Hebel Roelfs moeder, Aicke, Roelef, Harm en Griete Alberts. Getuigen Broene Trennick en Harm Schuring.

De nazaten van dit echtpaar noemen zich Nieuwenkamp, Nieuwenhuis en Haan.

Uit dit huwelijk:

1 TEUBE, gedoopt op 12 februari 1736 te Sellingen, begraven op 10 juni 1803 aldaar, volgt VII-x.

2 ALBERT, gedoopt op 17 augustus 1738 te Sellingen, volgt onder VII-y.

3 BEREND, gedoopt op 11 mei 1741 te Sellingen, volgt VII-z.

VI -n GRIETE ALBERTS WARRINGH, dochter van Albert Aikes Warmeringh/Warringh (V-e) en Hebel Roelfs, geboren rond 1709 te Laude. Zij is getrouwd op 29 april 1736 te Sellingen (h.c. 23 april⁷⁶) met DERK ALBERTS MEIJER, geboren rond 1705.

Uit dit huwelijk:

1 ALBERT, gedoopt op 24 maart 1737 te Sellingen, volgt onder VII-aa.

2 HARMKE, gedoopt op 22 februari 1739 te Sellingen.

3 GEERT, gedoopt op 24 december 1741 te Sellingen, volgt onder VII-ab.

⁷³ RAG, R.A. VI aa, 10 november 1771.

⁷⁴ overlijdensdatum uit "Westerwolders en hun woningbezi t. Sellingen, door C.J.Wegman

⁷⁵ RAG, R.A. VI aa, 10 maart 1736.

⁷⁶ RAG, R.A. VI sa, 23 april 1736.

- 4 HEBEL, gedoopt op 24 november 1743 te Sellingen, volgt onder VII-ac.
- 5 HARM, gedoopt op 27 maart 1746 te Sellingen, volgt onder VII-ad.
- 6 HINDRIK, gedoopt op 24 juni 1749 te Sellingen.

VI -o AIKE JACOBS WARRINGH, zoon van Jacob Aikes Warmeringh/Warringh (V-f) en Harmtien Wubbes Renweringh, gedoopt op 17 augustus 1704 te Vlagtwedde.

Hij is getrouwd rond 1727 te Vriescheloo (1) met YKIEN JACOBS, geboren rond 1705 te Vriescheloo, overleden voor 1735 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 HARMKE, gedoopt op 2 november 1727 te Vriescheloo.
Zij is getrouwd, h.c. op 17 mei 1754⁷⁷ te Vlagtwedde met HARM KRISTIAANS, geboren rond 1725.
- 2 JACOB, gedoopt op 30 april 1730 te Vriescheloo.
- 3 JACOB, gedoopt op 2 november 1732 te Vriescheloo, volgt onder VII-ae

Hij (Aike) is getrouwd op 24 april 1735 te Vlagtwedde (2) met GEERTIEN GEERTS, dochter van Geert Luikens en Hille Jans, geboren te Veenhuizen, gedoopt op 27 juni 1706 te Onstwedde.

Uit dit huwelijk:

- 4 HILLECHIEN, gedoopt op 9 maart 1736 te Vriescheloo.
- 5 JANTIEN, gedoopt op 17 januari 1740 te Vriescheloo.
- 6 JANTJE, gedoopt op 21 oktober 1742 te Vriescheloo.

Hij (Aike) is getrouwd, h.c. op 17 januari 1749⁷⁸ te Vlagtwedde (3) met ANNECHIEN HARMS, geboren rond 1710, dochter van Harm en Elsjin Jans, weduwe van Beene Berents, met wie zij ca. 1735 gehuwd was.

VI -p BERENT JACOBS WARRINGH (BARENT JACOBSZ. VAN VEELLEN), zoon van Jacob Aikes Warmeringh/Warringh (V-f) en Harmtien Wubbes Renweringh, gedoopt op 30 mei 1715 te Vlagtwedde.

Hij is getrouwd op 27 oktober 1743 te 's Gravenzande (1) met TRIJNTJE HINDRIKSEN BROEKHOVEN, overleden voor 17 juni 1753 te 's Gravenzande.

(Zij was eerder gehuwd met Leendert Gerri tsz. van Staelduijnen.)

Hij (Berent/Barent) is ondertrouwd op 17 juni 1753 te Zoetermeer, om op 1 juli 1753 te 's Gravenzande te trouwen' (2) met LENA JACOBS DE VRIEND, dochter van Jacob Gerri ts de Vriend en Neeltje Louwrense van Staelduijnen, geboren te Zegwaard onder Zoetermeer.

Berent noemt zich bij zijn eerste huwelijk Barent Jacobsz. van Veele, bij de ondertrouw met Lena de Vriend op 17 juni 1753 te Zoetermeer heet hij Barent van Veele. Zijn nageslacht noemt zich "Van Veele".

Uit dit huwelijk: ^{BD}

- 1 HARMINA, gedoopt op 6 april 1755 te 's Gravenzande.
- 2 JACOB, gedoopt op 30 oktober 1757 te 's Gravenzande.
- 3 NEELTJE, gedoopt op 30 oktober 1757 te 's Gravenzande.
- 4 HARMINA MARTINA, gedoopt op 7 januari 1759 te 's Gravenzande.
- 5 HARMANNUS MARTINUS, geb. op 7 november 1760 te 's Gravenzande.
- 6 HARMINA, gedoopt op 20 april 1766 te 's Gravenzande.

⁷⁷RAG, R. A. VI a, 17 mei 1754.

⁷⁸RAG, R. A. VI z, 17 januari 1749.

⁷⁹N. B. Volgens trouwboek Zoetermeer, trouwdatum in 's Gravenzande niet te vinden.

⁸⁰Met dank aan dhr. G. Luth ta Heilno, die mij de gegevens van de kinderen uit dit huwelijk verschaftte.

VI -q KOELE JANS TER WISCH, zoon van Jan Koel es ter Wis ch en Harmke Ai kes Warmeringh/Warringh (V-g), geboren rond 1692 te Ter Wis ch. Hij is getrouwd voor 1723 te Sellingen met ALBERTIEN HARMS BRUININGH, dochter van Harm Wubbes Bruiningh en Willemtien Berents Renweringh, geboren te Weende, gedoopt op 1 januari 1695 te Vlagtwedde.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN, geboren in 1733 te Ter Wis ch, Sellingen, volgt onder VII -af.
- 2 HARM, geboren in 1733 te Sellingen, jong overleden.

VI -r NANTJE EPPES STIKKER, zoon van Eppe Jacobs Nantkes Stikker (V-i) en Hendrikje Lamberts Wallingh, gedoopt op 7 december 1674 te Veendam, overleden voor 1714 te Bourtange.

Nantje Eppes Stikker was timmerman te Bourtange. Op 26 mei 1705 wordt Nantje Eppes Timmerman aangenomen als lidmaat van de kerk te Bourtange, met attestatie van Sellingen.

Nantje overlijdt voor 25-8-1714 als zijn weduwe hertrouwt, waarschijnlijk overlijdt hij al voor 20 maart 1712 omdat zijn jongste kind naar hem ook Nantje heet.

Hij is getrouwd rond 1700 met TRIJNTJE WESSELS, geboren rond 1680. (Zij (Trijntje Wessels) is later getrouwd op 25 augustus 1714 te Bourtange met Jacob Tjeb(b)es).

Uit dit huwelijk:

- 1 EPPE, gedoopt op 4 oktober 1705 te Bourtange.
- 2 WESSEL, gedoopt op 29 september 1709 te Bourtange.
- 3 NANTJE, gedoopt op 20 maart 1712 te Bourtange.

VI -s ALBERT IDES EPPES STIKKER, zoon van Eppe Jacobs Nantkes Stikker (V-i) en Hendrikje Lamberts Wallingh, gedoopt op 21 januari 1677 te Veendam, lakenkoopman te Finsterwolde.

Hij is getrouwd rond 1720 (1) met ELSKE, geboren rond 1690, overleden op 5 oktober 1727 te Finsterwolde.

Uit dit huwelijk:

- 1 GEERT, gedoopt op 27 september 1722 te Finsterwolde.
- 2 WYBKE, gedoopt op 26 november 1724 te Finsterwolde, begraven op 3 mei 1731 aldaar.

Hij is getrouwd op 6 mei 1730 te Finsterwolde (2) met GRIETJE EPKES, weduwe van Hapke Jans.

VI -t HARM EPPES STIKKER, zoon van Eppe Jacobs Nantkes Stikker (V-i) en Hendrikje Lamberts Wallingh, geboren rond 1680 te Laude, Sellingen.

De doop van Harm is in Veendam niet te vinden, hij zal geboren zijn nadat de familie naar Laude ging.

Hij is getrouwd op 28 december 1704 te Sellingen met ANNECKE JANS, dochter van Jan Jans Veen en Anneke Jans, geboren rond 1680 te Ter Apel, overleden tussen 1737 en 1744 te Laude.

Uit dit huwelijk:

- 1 EPP0, geboren rond 1705 te Laude, overleden na 22 april 1732.
- 2 JAN, geboren rond 1710 te Laude, volgt onder VII -ag.
- 3 HINDERKIEN, geboren rond 1712 te Laude.

Zij is getrouwd op 2 mei 1737 te Sellingen, h. c. ^{B1} met JACOB ALBERTS, geboren rond 1710.

wordt vervolgd

*****rom***x*****

WESTERWOLDERS EN HUN WONINGBEZIT, Vlagtwedde, de gehuchten.

W. Horlings

Samenvatting van de inleiding door dhr. R.M.A. Wegman op de vergadering van 19 maart 1994 in de Ekkelkaamp te Onstwedde.

De spreker begint met het verklaren van de gekozen subtitel, omdat verschillende mensen vinden, dat het woord "gehuchten" denigrerend is. Als we het woordenboek er op na slaan, dan staat er bij gehucht: buurtschap of klein dorp. Naar de mening van de schrijvers past deze beschrijving beter bij dit deel, dan de beschrijving van "buurtschap". In dit deel worden 85 huizen behandeld, het grootste verschil met deel I "Het dorp Vlagtwedde" is, dat er weinig inwoners van buiten Westerwolde komen. Het aantal behandelde eigenerfde boerderijen is 32. 2 te Vlagtwedder Veldhuis, 11 in Veelle, 4 in Ellersinghuizen, 6 in Weende, 6 in Wollinghuizen en 3 in Jipsinghuizen. In Ellersinghuizen en Jipsinghuizen zijn respectievelijk 6 en 7 erven, maar in Ellersinghuizen behoren twee erven tot het kerspel Onstwedde, evenals drie erven te Jipsinghuizen. Deze erven worden behandeld in: Onstwedde, deel II: De gehuchten".

Omdat er in de gehuchten van Vlagtwedde veel grote boerenerven voorkomen met veel grondbezit, kwam het vaak voor, dat men "in de familie" trouwde. Wilde men een erve voor de familie behouden, dan was het vaak noodzakelijk, om in de naaste familie te trouwen, om de bruidsschat eventueel te kunnen verrekenen met nog niet betaalde boedelpenningen van eerdere verbintensissen. De gevolgen bleven dan ook niet uit, we lezen in huwelijkscontracten dat een broer of zuster "van God Almachtig was besocht" met een of ander gebrek en hij Jf zij kregen dan een groter deel uit de boedel; het bleef immers toch op het erve.

De behandelde erven zijn: te Veelle: Renweringh, Hiddingh, Jolingh, Eefsingh, Broers, Koops, Rensingh, Mattingh, Hilweringh, Luiiringh, Scheltes. Te Ellersinghuizen: Aisingh, Altingh, Hiddingh, Stroedingh. Te Weende: Huistringh, Eemsingh, Bruieningh, Wijbelingh, Boelmans, Liefstingh. Te Wollinghuizen: Bontkes, Hardingh, Coilers, Suimeringh, Teijingh en Wiltningh. Te Jipsinghuizen: Huisingh, Leusingh en Pollingh.

Doordat er in dit boek veel eigenerfde boerderijen worden behandeld, zijn ook veel huwelijkscontracten opgenomen. Verder de eerste vermelding van de gehuchten en van de daarin voorkomende families. Enkele personen komen al voor in het klaagschrift uit 1475.

Naast de eigenerfden worden ook behandeld: de molen, de Stobben met het osseheerdershuis, de Stakenborg, de Renneborg, de school van Jipsinghuizen en Plaggenborg. Het oorspronkelijke huis op de Plaggenborg (tussen Wollinghuizen en Jipsinghuizen) hoorde bij Onstwedde en wordt dan ook behandeld in deel 5.

De bewaard gebleven willekeuren worden ook hier weer volledig opgenomen in de bijlagen, die van Veelle uit 1760 en van Ellersinghuizen uit 1753.

Verder zijn in de bijdragen opgenomen: akten uit 1474 en 1482, de registers van hoenderbelasting, het lidmatenregister van 1693, lijsten van kerkelijke belasting, bijdrage aan de Lantssoldaet (armjagersgeld), repartitie voor het predikantentractement uit 1815, en de volkstelling van 1840. Ook weer een lijst van mutaties in het woningbezit van 1829, d.w.z. tot aan het jaar dat het desbetreffende huis werd afgebroken.

De spreker wijst erop, dat de transparante kaarten zo nauwkeurig mogelijk zijn weergegeven. Soms lukte het ternauwernood om het de oude en de huidige toestand passend over elkaar te krijgen. De oorzaak is dat de oudste kadastrale kaarten soms niet al te nauwkeurig zijn opgemeten.

Daarna meldt de spreker, dat in het volgende boek (4) het dorp Onstwedde zal worden behandeld. Er wordt naar gestreefd om deel 4 in het voorjaar van 1995 gereed te hebben; in 1996 volgt dan deel 6, de Onstwedder gehuchten. De spreker zelf is al begonnen met deel 7, het Fort op de Bourtange, dat hopelijk in 1997 verschijnt.

EXPOSITIE LANDKAARTEN,

Het museum "KAPITEINSHUIS PEKELA", verwierf het afgelopen jaar enige kaarten van Westerwolde en van de Pekela's.

Er zijn o.a. kaarten getekend door landmeter Goedhart Borgesius, waaronder "voorste deel aanleg van het Stadskanaal, achterste deel Veendam Wildervank, met daarop alle huizen van de stad, "bosschen, heemen, veenen en dallen". Verder kaarten van Nieuw-Stadskanaal, het "Waterschap Westerwolde (niet aanwezig in de archieven in Groningen), (stafkaart) Westerwolde naar verkenningen in 1852, Bourtange in 1860, etc.

De expositie van de kaarten is gedurende de zomermaanden van 1994, de expositie wordt op 18 september gesloten.

Verder vindt U in het "kapiteinshuis", (dat in 1799 gebouwd werd door Cornelis Boon en Jantje Roelfs Koop.) allerlei zaken, betrekking hebbend op de Pekelder scheepvaart in het verleden. Aardewerk, glaswerk en souvenirs, meegenomen door zeelieden uit o.a. Letland en Rusland. Schilderijen van schepen en kapiteins etc.

De entreprijs van het museum bedraagt fl. 1,-

Het museum is aan de ds. Sicco Tjadenstraat C 95 te Nieuwe Pekela Landszijde, op Westerwolds terrein. Een praam in het water -en een bord in de wal - van het Pekelderhoofddeep geven aan waar U moet zijn.

*****

VERSCHEENEN,

BOTS, IN HEDEN EN VERLEDEN, door H. W. M. Bots.

deel 4: stamboom van de Westerwoldse tak.

In dit werk wordt één van de Nederlandse families Bots beschreven en wel de Westerwoldse familie Bots, van oorsprong afkomstig uit Veenhuizen onder Onstwedde.

Vanaf ongeveer 1600 tot heden worden 11 generaties van deze familie beschreven. De stamboom vangt aan met Albert Buttes, die eerst met N. Schultes Meems getrouwd was en die later hertrouwde met Lamme Geerts Heijlcke.

U kunt dit werk bestellen door fl. 17,50 over te maken op Postbankrekeningnummer 185065 ten name van H. W. M. Bots, Berlagestraat 17, 2321 EK Leiden.

*****

"GRONINGER BRONNEN EN TOEGANGEN",

Kort geleden is de serie "Groninger bronnen en toegangen" van start gegaan. Het eerste deeltje is verschenen, binnenkort verschijnen meer delen.

deel 1. "De burgervandelen van de stad Groningen", in gelimiteerde oplage verschenen, is nog beperkt voorradig. Dit deel kan besteld worden bij de stichting "Stiep" te Groningen, door overmaking van fl. 35,- (incl. verzendkosten) naar ABN-AMRO-bank Groningen, rek. nr. 46.83.14.741. (Gronr. bank: 803935).

deel 3. "Naamsaanneming in Groningen" van mevr. P. J. C. El ema.

De registers van naamsaanneming in de provincie Groningen, ca. 200 bladzijden, met een index, die circa. 8500 naamsverwijzingen op zowel patroniem

als achternaam bevat. U kunt intekenen door fl. 29,50 (incl. verzendkosten) over te maken op Postbankrek. 1167954, of op ABN-AMRO rek. nr. 44.13.36.981, beide t.n.v. P.J.C. El ema te Groningen. Na verschijning fl.40,-

deel 4. "Zestiende-eeuwse bewonerslijsten van de stad Groningen" van R. H. Alma en W. G. Doornbos, met tevens handmerken van ca. 250 zestiende-eeuwse Groningers. U kunt intekenen door fl. 22,50 (incl. verzendkosten) over te maken op Postbankrek. 1460393 of op ABN-AMRO-rek. 46.43.23.541, beide t.n.v. W. G. Doornbos te Groningen. Na verschijning fl. 35,-

*****

"ZAKENREGISTER GRONINGER VOLKSALMANAK 1837 t/m 1851 en GRONINGSCHE VOLKSALMANAK 1890 t/m 1929" (ISBN-nummer 90 750 1001 X), Frans van Geldorp.

In 1899, 1909 en 1919 verschenen indexen op steeds de 10 voorafgaande jaren van de almanak. Deze indexen zijn nu met aanvullingen, als zakenregister bijeengebracht. Ook de inhoud van 1837 t/m 1851 en van 1920 t/m 1929 is bewerkt. De almanak is door dit werk veel toegankelijker geworden. 50 pagina's. Verkrijgbaar door overmaking van fl. 7,95 + fl. 3,50 verzendkosten over te maken op Postbankrek. 301108, of bankrek. 31.34.11.182. t.n.v. Uitgeverij ALVO te Delft, onder vermelding van "Zakenregister".

*****

T I J D S C H R I F T E N

Tijdschriften en boeken kunnen, na telefonische afspraak, worden ingezien bij onze secretaresse, mevr. Hiskes-Knigge, te Wildervank. In geen geval worden tijdschriften of boeken uitgeleend.

"Gens Nostra", februari 1994.

A. Sonneveld en J. S. Bontekoe, "Het voor en nageslacht van de Leidenaar Jan Janszn. van Sonneveld, ca. 1300-ca.1700".
P. J. K. van Werkhoven, "Turftrekkers in Kortenhoef anno 1743".
H. Zanting, "Spoorzoeken naar voorvaders. Het kan ook zonder doop- trouwen en begraafregisters", (toegepast op onderzoek naar voorouders in de grensstreek van Drenthe en Overijssel, o.a. Zuidwolde, den Kaat. Genoemd is een familie Ten Kate).

In Gens Nostra een nieuwe rubriek "Wegwijs". Voor het samenstellen van deze rubriek wordt van de leden medewerking gevraagd: tips en vingerwijzingen, berichten over bepaalde boeken en inventarissen, interessante archiefbronnen en dergelijke.

"Gens Nostra", maart 1994.

Prof. dr. ir. J. C. Francken, "Het geslacht Van Hengel uit Leiden".

"Stad en Lande", jaargang 3, nr. 1. 1994.

B. de Vries, "Van ambulante oogzorg tot oogheelkunde".
P. B. Kooij, "Een onbekend steenhuis te Heveskes". (Mogelijk gebouwd eind 12e- begin 13e eeuw en in de 14e eeuw weer verdwenen? Noch over de bouw, noch over de afbraak is tot dusverre iets uit de schriftelijke bronnen bekend. Nader archiefonderzoek zal moeten uitwijzen wie in de middeleeuwen de plaatselijke "heer van Heveskes" is geweest. Wellicht was hij een Ackinga).
J. Jel tema, "Een zwanehalband van de borg Piloersema". (Bij Den Ham, familie De Mepsche).

"Quellen und Forschungen" 1994, Heft 1.

Deze periodiek wordt nu uitgegeven door de "Upstalsboom Gesellschaft", volgens een overeenkomst met de "Ostfriesische Landschaft". Het adres van de "Upstalsboom Gesellschaft" is: Georgswall 1-5, 26603 Aurich. De redactie van "Quellen und Forschungen" wordt nu gevoerd door Erhard Schulte, Bachstrasse 5, 26789 Leer-Loga.

Erhard Schulte, "Die Tirkensteuer des Amtes Leerort der Jahre 1596-1598". (Was een rijksbelasting ter financiëring van de oorlog tegen de Turken, die in Leerort geheven werd per gras, = ca. 0,425 ha. Het Amt Leerort omvatte de "Vogteien" Weener, Bingum, de Moormer Vogtei, en de Overledinger Vogtei. In een aantal dorpen is de naam van de "Schuttemeister" vermeld, b.v. Behmerwolt Jacob Treminck, Leer Johann van Lengen, Hummo Friese, Eschlum Folkerdt Mel effs. 1597: Stapelmoor Hai cke Diddens, Behmerwolt Jacob Tremmingh. 1598: Behmerwolt Jacob Trennick.

Erhard Schulte, (Uit de nalatenschap van Hans Rudolf Manger) "Ostfriesische Schulmeister im Jahre 1629".

Erhard Schulte, "Torff Register der Sid-Brokmer Vogtie Anno 1657".

Erhard Schulte, "Register von den Einwohnern des Ihrhoyer Kirchspiels 1719" (Een aanvulling op het OSB Ihrhove dat in maart 1994 ver-verschijnt. De kerkboeken van Ihrhove beginnen in 1732.

Jurgen Diers, "Auszug aus den Personal-Chroniken, veröffentlicht im Amtsblatt fir Hannover".

"Drents historisch tijdschrift Waardeel".

Verschenen is dit tijdschrift, jaargang 14, nummer 1, 1e kwartaal 1994, als uitgave van de Drentse Historische Vereniging. Enige verschillen met de tot dusver bestaand hebbende situatie:

- De titel is ingekort tot "Waardeel",
  - De verschijning zal per kwartaal zijn, dus niet meer twee-maandelijks,
  - Het formaat is vergroot, de omslag in kleurendruk,
  - "Waardeel" wordt gratis ontvangen door de leden van de Drentse Historische Vereniging, maar is 66k verkrijgbaar in de losse verkoop, terwijl men zich ook alléén op dit blad kan abonneren.
- In een "Redactioneel" wordt gesteld: "Boeiende en ruim geïllustreerde verhalen, die de geschiedenis van Drenthe in al zijn caleidoscopische veelvormigheid onder de aandacht van een breed publiek brengen. Dit is wat het nieuwe "Waardeel" wil bieden".
- Als de redactie van "Waardeel" haar opvatting verder uitwerkt, blijkt dat de Drentse geschiedenis zich uitstrekt, onder meer tot Genealogie en Heraldiek. Dit is verrassend, want naast dit kwartaalorgaan zal er uitgegeven worden het "Drents Genealogisch Jaarboek", dat louter genealogische bijdragen zal gaan bevatten. Dit "Jaarboek" komt niet in de losse verkoop, maar is voorbehouden aan de leden van de Drentse Historische Vereniging.

W. R. Foorhuis, "Drost op afstand, S. P. A. van Heiden Reinestein (1740-1806)".

J. B. T. Kruijer, "De gerestaureerde kalkovens te Diverbrug".

José Martin, "Gedane zaken" (verhaal over auto's tijdens en na de oorlog).

Cees van Dijk, "De Podagrissen, hebben zij bestaan?" (Niet als drie indivi-duele personen, aldus de auteur).

H. R. Tupan, Drentse Landschappen op papier-maché".

"Gens Nostra", april/mei 1994.

Dit april/mei nummer is een speciaal "Breda-nummer", geworden, omdat de "Genealogische Dag" van de "Nederlandsche Genealogische Vereniging" in het jaar 1994 in Breda zal plaats vinden.

"Quellen und Forschungen" 1994, Heft 2.

Erhard Schulte, "Renteregister Amt Aurich 1627" (Een kroeghouder moest jaarlijks een vet varken leveren aan de graaf. Het valt op dat in 1627 door velen "niet gezapfet" is, dus niets verschuldigd).

Erhard Schulte, "Kirchengeschworene und Armenvorsteher 1629 in Ostfriesland" (Kerkvoogden en diakenen).

Erhard Schulte, "Aufzeichnungen des 17en Jh. im Kirchenbuch Reepsholt". (Interessant is hierin de instructie voor de "Cantor und Schulmeister", die in 1646 aangesteld werd, Hans Christoffer Vinberger uit "Augszpurgh": 1. Hij zal wonen in de "Capelle zu Abbinkhaue", die met een vak vergroot zal worden, 2. Hij 'zal

"die Schularbeit verrichten", zoals hij dat tegenover God, de overheid en iedereen denkt te verantwoorden, 3. Hij zal het koor dirigeren en voorzingen, telkens wanneer er gepredikt wordt, 4. Hij zal zijn leerlingen in de eerste plaats vlijtig zangonderwijs geven, 5. 's Winters, op alle vrijdagen, zon- en feestdagen zijn knapen en meisjes naar de kerk brengen, dezelve examineren, ook moeten ze bij alle begrafeniissen verschijnen, voor het gezang zorgen en wat overigens nodig is of tot de schooldienst behoort. Voor deze bemoeiingen en werk zullen hem toekomen: 40 gulden van de kerkegelden, 10 gulden van de armengelden, alles wat voorheen de organist ontving. (Zouden er in Westerwolde dergelijke gegevens uit de 17e eeuw te vinden zijn?).

Erich von Reeken, "Das Stammbuch von Jaques de Pottere (1758-1843)". (Een Stammbuch werd gebruikt om herinneringen aan en handtekeningen van b.v. medestudenten in aan te tekenen. Dit Stammbuch bevat namen van studenten aan de universiteit te Halle 1777-1779. Ze kwamen meest uit Ostfriesland, uit Nederland alleen E.W.G. Richter, in Halle aangekomen 15 augustus 1778).

"Gruoninga 1993".

- A. Kroeske, "Genealogie Krui zinga" (tak Wege, de oudste generaties woonden in de 16e eeuw te Doezum).
- P. J. C. El ema, "Genealogie Rijpema" (Stad Groningen).
- R. F. J. Paping en Karin W. P. Zuiderhoek, "Diaconieontvangsten: begrafeniissen te Uithuizen 1715-1811" (Ontvangsten uit collectes bij begrafeniissen en verhuur van doodlakens, soms worden de namen van de overledenen niet genoemd, maar alleen de relatie tot het gezinshoofd, b.v. Harm Jans vrouws moeder).
- P. J. C. El ema, "Genealogie Rost" (Groningen, afkomstig uit Duitsland in de 18e eeuw).
- P. Bos, "Inwoners van Oterdum in 1634".
- Ir. Th. P. E. de Klerck en dr. P. Bos, "Genealogie Moesker" (zes verschillende families met die naam, in de provincie Groningen gevolgd tot midden 19e eeuw).
- R. van der Ley, "Parenteel van Claas Jantjes" (woonde eerste helft 17e eeuw te Eibersburen onder Lutjegast).
- R. H. Alma, "Het schatregister voor de jaartax van 1556 en het huis te Adorp".
- P. Bos, "Lidmaten te Tjamsweer in 1705".
- P. J. C. El ema, "Genealogie Nové" (afkomstig uit Pilsum, Ostfriesland, begin 18e eeuw).
- R. H. Alma en R. F. J. Paping, "Register op de begrafeniissen te Uithuizen 1715-1811".

"Gronings Historisch Jaarboek 1994".

Uit het "Voorwoord": "In het begin van 1993 verscheen, bij drukkerij Erven Van der Kamp te Groningen, de laatste Groninger Volksalmanak (nl. jaargang 1990!), daarmee verdween in de provincie Groningen de mogelijkheid om artikelen op het brede terrein van de Groninger geschiedenis te publiceren". Nu hebben "Van Dijk en Foorthuis Regio Projekt" en de "Vereniging Stad en Lande" het initiatief genomen om een nieuw Gronings historisch jaarboek op te zetten. Hiervan is nu de eerste jaargang verschenen.

- W. A. Ligtenberg, "De ontginningsgeschiedenis van de gemeente Slochteren opnieuw bezien".
- M. W. van Boven, "Keizerlijke notariissen in Groningen in de 17e en 18e eeuw".
- Ds. G. van Hal sema Th. zn, "Een Groninger predikantenleven in de 18e en 19e eeuw. Ds. Willem Diderik van Hal sema te Stedum (1771-1862)" (Hij was gehuwd met Martha Liefstingh, dochter van ds. Bernardus Liefstingh en Gebbina Janssenius. Zie voor dit laatste echtpaar, "Westerwolde", het laatste nummer van 1984, blz. 45, 46, 47).
- Marcel Clement, "De groninger handel en zeevaart in de 19e eeuw".

Kroniek 1993: "In dit Gronings historisch jaarboek wordt de traditie hervat om een jaaroverzicht te geven van de gebeurtenissen op cultuurhistorisch terrein in de provincie Groningen. Deze kroniek bestaat uit een terugblik op het terrein van de archeologie en historie, alsmede een beredeneerd literatuuroverzicht over 1993".

*****g r i t*****

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN DE

VERENIGING

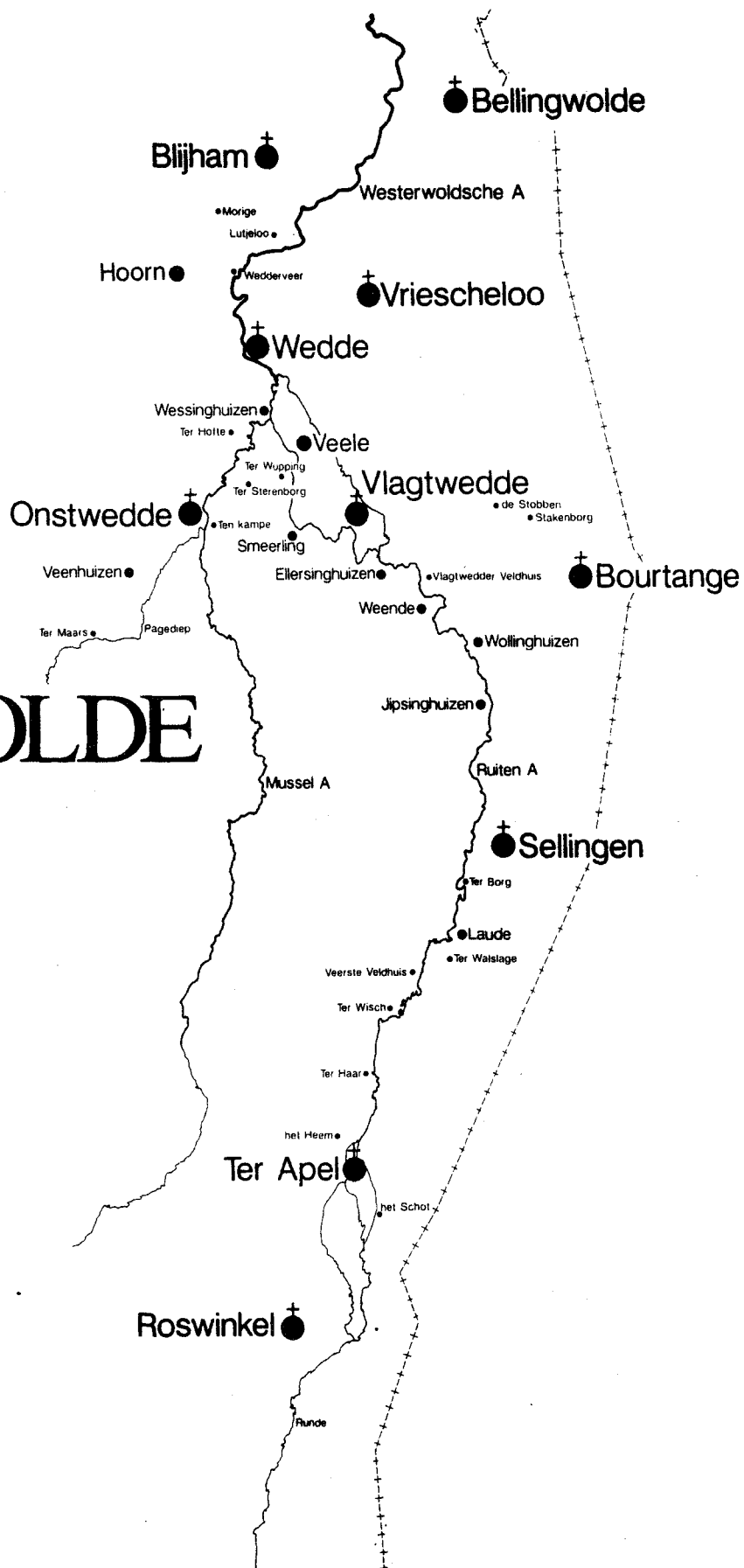
VOOR

GENEALOGIE

EN

HISTORIE

WESTERWOLDE

Jaargang 15 no. 3,
september 1994.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE VERENIGING VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE

WESTERWOLDE

JAARGANG 15 No_ 2,

SEPTEMBER 1994

REDACTIE:

S. H. ACHTEROP
ds. W. HORLINGS
J. S. A. HUIZING
E. G. SCHRAGE
JAN JOHAN KUIPER, eindredacteur
Dijksterweg 10,
9978 TB Hornhuizen,
tel. 05958-1289/1630.

SECRETARIAAT:

- * lidmaatschap
- * abonnementen
- * administratie
- * archief

Mevr. G. P. I. HISKES-KNIGGE,
M. Hardenbergstraat 3,
9648 LD Wildervank.
tel. 05987-13095.

PENNINGMEESTER:

G. KAMIES,
Postkade 51,
9503 AJ Stadskanaal.
tel. 05990-17272.
* postgironummer van de vereniging: 4222401.

BANK:

RABO-bank Stadskanaal
* rek.no. 3586.06.063 t.n.v. Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde;
* postgironummer van de bank: 810818.

LIDMAATSCHAP:

- * contributie f. 40,- per jaar (inclusief tijdschrift, uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten of toegezonden per post);
- * donateurschap f. 35,- per jaar (inclusief tijdschrift, toegezonden per post), alleen voor verenigingen en stichtingen.

INHOUD:

Jan Johan Kui per,	"CUM LAUDE", HET NAGESLACHT VAN ALBERT MEMES (en Engel e Si ckes?) vervol g.	bl z.	63.
E. G. Schrage,	"CONFLI CT".	bl z.	84.
Bram v. d. Laan,	"HUWELI JKEN VAN WESTERWOLDERS TE ANLOO".	bl z.	84.
E. G. Schrage,	"HET VEER TE WEDDE".	bl z.	85.
	"DAG DER GRONI NGER GESCHI EDENI S" (mededel i ng/ui tnod i gi ng.)	bl z.	87.
	"TI JDSCHRI FTEN"	bl z.	88.

C U M L A U D E

HET NAGESLACHT VAN ALBERT MEMES (en Engelse Sickness?)

of

De familie Edes te Hoorn (Wedde)

vervolg van pagina 55 van jaargang 15, no. 2, juni 1994 van "Westerwolde"

door Jan Johan Kuiper

In dit vervolg worden de rest van de zesde generatie, de zevende generatie en gedeeltelijk de kinderen van de zevende generatie met hun huwelijkspartners opgevoerd, voor zo ver aan mij bekend was. Aanvullingen zijn van harte welkom. De parenteel stopt bij de kinderen van de zevende generatie omdat daarna de familie te groot wordt voor publicatie in dit blad.

VI -u NANTKO GERRITS STIKKER, zoon van Gerrit Nantkes Stikker (V-j) en Metje Jansen, gedoopt op 28 augustus 1670 te Midwolda (Old.), overleden te Nieuwolda.

Nantko Gerrits Stikker en zijn vrouw Engel Harms woonden in 1695 in Nieuwolda. Op 20 maart 1696 kochten zij een huis in Midwolda², alwaar zij zich vestigden.

Hij is getrouwd rond 1695 met ENGEL HARMENS, geboren rond 1670.

Uit dit huwelijk:

- 1 METTIE, gedoopt op 23 augustus 1696 te Midwolda (Old.), overleden voor 1701 aldaar.
- 2 BERENT, gedoopt op 31 oktober 1697 te Midwolda (Old.), volgt onder VII-ah.
- 3 GERRIT, gedoopt op 28 mei 1699 te Midwolda (Old.), volgt onder VII-ai.
- 4 METTE, gedoopt op 3 juli 1701 te Midwolda (Old.).
- 5 HARMEN, gedoopt op 18 februari 1703 te Midwolda (Old.).

VI -v YCKE HINDRIKS STIKKER, dochter van Hindrik Nantkes Stikker (V-1) en Grietje Louwerts, gedoopt op 9 oktober 1687 te Blijham.

Zij is getrouwd op 13 mei 1714 te Blijham met ANDRIES POPPES, zoon van Poppo Hommes, geboren rond 1685 te Bellingwolde.

Uit dit huwelijk:

- 1 HESTER, gedoopt op 4 augustus 1715 te Bellingwolde, volgt onder VII-aj.
- 2 HINDERK, gedoopt op 2 mei 1717 te Bellingwolde, volgt onder VII-ak.
- 3 POPPE, gedoopt op 6 november 1718 te Bellingwolde.
- 4 POPPE, gedoopt op 25 december 1721 te Bellingwolde, volgt onder VII-al.
- 5 GRIETJE, gedoopt op 25 december 1721 te Bellingwolde.

VI -w HARMKE HINDRIKS STIKKER, dochter van Hindrik Nantkes Stikker (V-1) en Grietje Louwerts, geboren rond 1689 te Blijham.

Zij is getrouwd op 8 april 1714 te Bellingwolde (1) met ABEL WILKES, geboren rond 1685.

Uit dit huwelijk:

1 WILKO, gedoopt op 23 juni 1715 te Bellingwolde, volgt onder VII-am.

2 HINDERK, gedoopt op 23 juni 1715 te Bellingwolde.

Zij is getrouwd op 30 april 1719 te Bellingwolde (2) met HILLENBRANDT REINTS.

VI -x LUIKEN EPPES, zoon van Eppe Luppes (V-m) en Anne Luikens, waarschijnlijk gedoopt 29 april 1694 te Blijham, overleden voor 1739.

Op 29 april 1694 een kind gedoopt van Eppo Luppes en Anne Luikens, naam is niet te lezen, waarschijnlijk is dit Luiken.

Hij is getrouwd rond 1730 te Blijham? met EPPIEN EPPES, dochter van Eppo Hillenius en Rixte Aijolts, geboren rond 1700 te Blijham, overleden op 11 november 1768 aldaar.

(Zij is later getrouwd, h.c. op 25 februari 1739⁸³ te Blijham, met Gerhardus Derks Hazelhoff, zoon van Derk Lucas' Hazelhoff en Hester Hindriks Schinkel, geboren rond 1725 te Blijham.)

Uit dit huwelijk:

1 Eppo, geboren rond 1723 te Blijham.

2 RIXTE, gedoopt 22 oktober 1724 te Blijham, volgt onder VII-an.

3 ANNA, gedoopt op 9 februari 1727 te Blijham.

Zij is gehuwd op 22 september 1752 met ALBERT EGGES, geboren op 5 november 1724 te Scheemda, overleden op 14 mei 1790 aldaar.

Albert Egges was landbouwer te Scheemda.

4 LUPPE, gedoopt op 8 november 1729 te Blijham.

5 HELENIUS, gedoopt op 8 februari 1733 te Blijham, overleden op 7 september 1808 aldaar.

Hij is getrouwd, h.c. op 14 oktober 1767 te Blijham⁸⁴, met EPPIEN BERENTS KLEEN, dochter van Berent Berents Kleen en Aeltien Hilwers, geboren rond 1730.

6 REMKE, gedoopt in juli 1737 te Blijham, volgt onder VII-ao.

VI -y HARMEN BERENTS, zoon van Berent Roelofs (V-o) en Grietien Jans, geboren rond 1689 te Blijham.

Hij is getrouwd op 22 mei 1712 te Blijham met BEELKE ELZES HAZELHOFF⁸⁵, dochter van Elso Everts Hazelhoff en Anna Alberts Hubbelingh, gedoopt op 27 augustus 1693 te Vlagtwedde.

Uit dit huwelijk:

1 BEERENT, gedoopt op 13 augustus 1713 te Blijham, volgt onder VII-ap.

2 ELSE, gedoopt op 19 mei 1715 te Blijham, volgt onder VII-aq.

3 ANNA, gedoopt op 19 februari 1717 te Blijham.

4 GRIETIEN, gedoopt op 10 april 1719 te Blijham.

Zij is getrouwd op 15 juli 1740 te Oude Pekela met JACOB EVERTS (zoon van V-c), gedoopt op 17 mei 1708 te Oude Pekela, volgt onder VI-h.

VI -z LIJSABETH BERENTS, dochter van Berent Roelofs (V-o) en Grietien Jans, gedoopt op 15 januari 1693 te Blijham.

Zij is getrouwd op 21 februari 1712 te Blijham, (h.c. 17 jan. ⁸⁶)

met ADDO ELSESES, zoon van Elso Addes en Menste Heerens, geboren rond

⁸³RAG, R. A. VI A, 25 februari 1739.

⁸⁴RAG, R. A. VI A, 14 okt. 1767.

⁸⁵voor Hazelhoff/Hazelhoff zie ook "Familiiekroniek Hazelhoff" door A- en J.Fl.A. Hazehoff, Wedde 1992.

⁸⁶RAG, R. A. VI A, 17 Jan-1712.

1690 te Blijham, overleden in 1734 aldaar.

Op 14 december 1734 vermeldt het Breukenregister van Bellingwold: "De weduwe van Adde Elses, haar mans groeve f 6-0-0".^e

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETIEN, gedoopt op 19 november 1713 te Blijham.
- 2 TRIJNTIEN, gedoopt op 12 januari 1716 te Blijham.
- 3 BERENT, gedoopt op 25 december 1717 te Blijham.
Hij is getrouwd op 29 augustus 1745 te Blijham, (h. c. 28 aug.^m)
met TRIJNTJE SEBES, geboren rond 1720.
- 4 MENSKE, gedoopt op 21 januari 1720 te Blijham.
- 5 ELSE, gedoopt op 23 augustus 1722 te Blijham.
- 6 HARM, gedoopt op 6 mei 1725 te Blijham.
- 7 GRIETIEN, gedoopt op 25 mei 1727 te Blijham.
- 8 MEENTIEN, gedoopt op 20 januari 1730 te Blijham.

VI -aa GRIETIEN JARFKES, dochter van Jarfke Hermens (V-p) en Antje Lubberts, gedoopt op 17 oktober 1693 te Winschoten, overleden rond 1721 aldaar.

Zij is getrouwd op 24 februari 1719 te Winschoten met EEUTE HINDRIKS, geboren rond 1690 te Winschoten. (Eeute Hindriks hertrouwt op 16 november 1721 te Winschoten met Etjen Jans van Winschoten.)

Uit dit huwelijk:

- 1 ANTIE, gedoopt op 13 december 1720 te Winschoten.

VI -ab THOMAS SENNES JARFKES, zoon van Jarfke Hermens (V-p) en Antje Lubberts, gedoopt op 7 juli 1695 te Winschoten.

Hij is getrouwd op 2 maart 1727 te Winschoten met FENNECHIEN BERENTS, geboren rond 1700 te Winschoten.

Uit dit huwelijk:

- 1 ANTIE, gedoopt op 15 april 1729 te Winschoten.
- 2 ANTIE, gedoopt op 9 december 1730 te Winschoten.
- 3 GRIETIE, gedoopt op 24 oktober 1734 te Winschoten.
- 4 BEERENT, gedoopt op 20 november 1740 te Winschoten.
- 5 TRIENTIE, gedoopt op 27 december 1744 te Winschoten.

VI -ac LUBBERT JARFKES, zoon van Jarfke Hermens (V-p) en Antje Lubberts, geboren te Blijham, gedoopt op 23 december 1703 aldaar.

Hij is getrouwd op 3 juli 1730 te Winschoten met ANTIE ALBERTS, geboren rond 1708.

Uit dit huwelijk:

- 1 ANTIE, gedoopt op 1 juli 1731 te Winschoten.
- 2 ANTJE, gedoopt op 22 juni 1738 te Winschoten, volgt onder VII -ar.
- 3 ALBERTIEN, gedoopt op 11 maart 1742 te Winschoten.

VII -a JANTJE JACOBS, dochter van Jacob Berends Edes (VI -a) en Harmke Harms van Tuinen, gedoopt op 8 januari 1730 te Blijham.

Zij is getrouwd op 26 januari 1766 te Nieuw Scheemda met HINDRIK DERKS, zoon van Derk Reinders en Swaantje Hindriks Hekman, gedoopt op 24 maart 1719 te Winschoten.

Uit dit huwelijk:

- 1 DERK, gedoopt op 12 november 1769 te Nieuw Scheemda, overleden

GAG. breuken register Gericht van Bellingwold. . .

RAG. R. A. VI A. 28 aug. 1745.

op 24 november 1834 te Winschoten.
Hij is getrouwd op 8 mei 1801 te Bellingwolde met TRIJNTJE
DERKS PRINS, gedoopt op 17 april 1778 te Bellingwolde, overle-
den op 14 december 1854 te Winschoten.

VII-b BERENDINA JACOBS, dochter van Jacob Berends Edes (VI-a) en Harmke
Harms van Tuinen, geboren rond 1740 te Blijham.
Zij is getrouwd op 21 mei 1766 te Winschoten met THEODORUS FREDERI-
CUS (GERRITS) SCHELTS, zoon van Gerrit Lucas (Theodorus)' Schelts
en Clara Heijlina (Tiddes) Gerhardi, gedoopt op 15 oktober 1741 te
Winschoten, overleden op 27 oktober 1812 aldaar.

Theodorus Fredericus Schelts was kerkvoogd te Winschoten.

Uit dit huwelijk:

1 HARMKE, gedoopt op 29 juli 1770 te Winschoten, overleden op 8
maart 1855 aldaar.

Zij is getrouwd op 29 februari 1804 te Winschoten met MENNO
REMTS KLOOSTERHUIS, zoon van Remt Hindriks en Martje' Mennes van
Delden, geboren rond 1775 te Heveskes, overleden op 4 april
1850 te Winschoten.

Menno Kloosterhuis was landbouwer en vervener, doopsgezind.

VII-c THOMAS KARSIENS EDENS, zoon van Karsien Thomas en Geertien Berends
Edes (VI-b), gedoopt op 1 augustus 1728 te Wedde, overleden op 17
oktober 1773 te Hoorn.

Hij is getrouwd, h.c. op 20 april 1764⁸⁹ te Vriescheloo, met SWAAN-
TJE WILLEMS, dochter van Willem Berents Renckes en Naantje Elses
(Egges), geboren op 9 april 1745 te Vriescheloo, overleden op 20
januari 1809 te Hoorn onder Wedde.

Uit dit huwelijk:

1 KARSIEN, gedoopt op 30 maart 1766 te Wedde, overleden op 14 mei
1835 te Hoorn.

Karsien Thomas Edens was landbouwer te Hoorn onder Wedde.

Hij is gehuwd op 4 mei 1792 te Wedde met GEERTJE WUBBES, dochter
van Wubbe Edes en Aaltje Jans Hoi tzing, gedoopt op 26 december
1767 te Wedde, overleden op 27 november 1827 te Hoorn.

VII-d FREERKJE KARSIENS EDENS, dochter van Karsien Thomas en Geertien
Berends Edes (VI-b), gedoopt op 26 december 1730 te Wedde, overle-
den rond 1800 te Wedderveer.

Freerkje regelt de bestemming van haar goederen na haar dood in een akte dd 2 juni 1799.⁹⁰

Zij is getrouwd op 11 mei 1752 te Wedde, h.c. 10 mei⁹¹ met BERENT
GEERTS TJABBES⁹², zoon van Geert Tjabbes en Antje Geerts, geboren
rond 1715 te Vriescheloo, begraven op 15 januari 1777 te Wedde⁹³.

RA VI.x.l: Wedde, 10 mei 1752: Huwelijkscontract van Berent Geerts Tjabbes en Freektjen Kar-
siens: Aan bruidegomszijde tekenen: Antje Geers, weduwe van Geerd Tjabbes, als moeder, Tjabbe
Geers en Grietie Freeks, broer en aangehuwde zuster; aan bruids zijde: Karsijn Thomas als va-
der (de moeder is niet in staat om naar Wedde te komen noch om een volmacht te geven), Thomas
Karsijns broer, Swaantijn Karsijns zuster, boekhoudend diaken H. Poppes als aangehuwde oom.

Uit dit huwelijk:

1 GEERTJE, gedoopt op 27 mei 1753 te Wedde, overleden voor 1763.

⁸⁹RAG. R.A. VI dd. 20 apr. 1/64.

⁹⁰RAG. RA VI.e.lt. (zie ook Gruoninga. 1990, blz. 179 en noot 92.)

⁹¹RAG. R.A. VI x. 10 mei 1752.

⁹²Voor Tjabbes. zie Genealogie Tjabbes van H.J. t. Hartog en M.J. de Lange in "Gruoninga 1990

⁹³RAG. Diaconieaantekeningen Wedde

- 2 GEERT, gedoopt op 9 februari 1755 te Wedde, overleden voor 14 november 1756.
- 3 GEERT, gedoopt op 14 november 1756 te Wedde, begraven op 4 oktober 1805 aldaar.
 Geert Berents Tjabbes kocht het veerhuis te Wedderveer met de bijbehorende gerechtigheden uit de nalatenschap van zijn moeder.
 Geert was later koopman te Blijham, nog later landbouwer te Vriescheloo.
 Hij is getrouwd op 15 december 1785 te Blijham, (h.c. zelfde datum⁹⁴) met ANTJE JANS DE BOER, gedoopt op 17 september 1758 te Blijham, overleden op 20 oktober 1830 te Wedde.
- 4 KARSIEN, gedoopt op 25 maart 1759 te Wedde.
- 5 BERENT EDES (BROUWER), gedoopt op 21 december 1760 te Wedde.
 Hij is getrouwd op 2 maart 1802 te Nieuwe Pekela, h.c. zelfde datum⁹⁵ (1) met JANTJE ABRAHAMS, geboren op 2 juli 1767 te Nieuwe Pekela, gedoopt op 5 juli 1767 aldaar, overleden in juli 1805 aldaar, "bierbrouwersche", weduwe van Hendrik Harmannus Dijkhuis, dochter van Abraham Jans en Jantje Nannes.
 Hij is getrouwd, h.c. op 27 juli 1809⁹⁶ te Nieuwe Pekela, (2) met JANTJE ROELFS KOOP, geboren op 25 september 1769 te Nieuwe Pekela, gedoopt op 1 oktober 1769 aldaar, overleden op 10 augustus 1854 aldaar, weduwe van Cornelis Boon, dochter van Roelf Klaassens Koop en Marchien Pieters.
- 6 GEERTJE, gedoopt op 27 februari 1763 te Wedde, overleden op 25 oktober 1810 te Hoorn, Wedde.
 Zij is getrouwd op 27 juni 1788 te Wedde met EDE ALBERTS EDES, zoon van Albert Edes en Aaltje Meiliefs, gedoopt op 18 november 1742 te Wedde, overleden op 4 augustus 1811 te Hoorn, Wedde.
- 7 ANNEGIEN, gedoopt op 8 september 1765 te Wedde.
 Zij is getrouwd op 10 oktober 1794 te Nieuwe Pekela, h.c. 10 okt. ⁷met FOKKE HINDRIKS BONTJES, gedoopt op 24 november 1759 te Vriescheloo, overleden op 29 januari 1825 te Nieuwe Pekela.
 Fokke Hindriks Bontjes was schoenmaker te Nieuwe Pekela.
- 8 TIDDE, geboren op 21 november 1767 te Wedde, gedoopt op 22 november 1767 aldaar, overleden op 8 augustus 1847 te Lutjeloo, Vriescheloo.
 Tidde Berents Tjabbes was landbouwer te Lutjeloo. Hij was kerkvoogd te Vriescheloo.
 Hij is getrouwd op 15 mei 1799 te Vriescheloo, h.c. zelfde datum⁹⁸ met NANTJE HINDRIKS HOLLANDER, dochter van Hendrik Harms Hollander en Harmina Roelfs, geboren op 12 maart 1772 te Vriescheloo, gedoopt op 19 maart 1772 aldaar, overleden op 14 november 1825 te Lutjeloo, Vriescheloo.
- 9 THOMAS, geboren op 28 maart 1770 te Wedde, gedoopt op 30 maart 1770 aldaar, overleden op 15 november 1856 te Zuidwending.
 Thomas Berents Tjabbes was landbouwer te Nieuwe Pekela, later te Zuidwending.
 Hij is getrouwd, h.c. op 6 november 1801⁹⁹ te Nieuwe Pekela, (1) met GRIETJE HARMANNUS DIJKHUIS, dochter van Harmannus Jans Dijkhuis en Aaffijn Jans, geboren op 10 september 1772 te Nieuwe Pekela, gedoopt op 13 september 1772 aldaar, overleden

⁹⁴ RAG, R.A. VI A, 15 dec. 785.

⁹⁵ RAG, R.A. V n n, 2 mrt. 1802.

⁹⁶ RAG, R.A. V n n, 27 Juli 1609.

⁹⁷ R11G, R.A. V n 01n, 10 okt. 1794.

⁹⁸ RAG, R.A. VI dd, 15 mei 1799.

⁹⁹ RAG, R.A. V n n, 6 nov. 1801.

in 1802 aldaar.

Op 25 november 1802 wordt Thomas weduwnaar genoemd.¹⁰⁰

(Zij, Grietje, is eerder getrouwd op 12 december 1793 te Nieuwe Pekela met Pieter Menses.)

Hij (Thomas) is getrouwd op 28 november 1806 te Nieuwe Pekela (h. c. 27 nov. Oude Pekela¹⁰¹, (2) met LUKTJE PIETERS UFKES, geboren op 21 augustus 1785 te Winschoten, overleden op 28 april 1868 te Nieuwe Pekela, dochter van Pieter Hindriks en Jantje Heijes Venema.

10 SWAANTJE, gedoopt op 19 september 1773 te Wedde.

VII -e SWAANTJE KARSIENS EDENS, dochter van Karsien Thomas en Geertien Berends Edes (VI -b), gedoopt op 13 december 1733 te Wedde.

Zij is getrouwd, te procl. op 1 april 1759 te Oude Pekela, (h. c. 20 april te Wedde¹⁰²) met ALBERTUS JACOBUS KROON, gedoopt op 13 mei 1731 te Winschoten.¹⁰³

Uit dit huwelijk:

1 JAKOBUS, gedoopt op 19 oktober 1760 te Oude Pekela.

2 JAKOBUS, gedoopt op 6 juni 1762 te Oude Pekela.

3 GEERTJE, geboren rond 1765 te Oude Pekela.

4 AALTJE, gedoopt op 18 oktober 1767 te Oude Pekela.

5 ANDRIES, geboren rond 1770 te Oude Pekela, begraven op 1 juli 1809 te Veendam.

Hij is getrouwd op 20 januari 1793 te Veendam met ANNIGJE HENDRIKS DEKKER, geboren rond 1770 te Veendam, overleden op 27 mei 1837 aldaar.

VII -f BERENT HILLENIIUS, zoon van Hillenius Poppes en Heike Berends Edes (VI -c), gedoopt op 22 december 1731 te Wedde.

Hij was gehuwd. met MARTIEN HARMS KOETS, dochter van Harm Hindriks Coets en Trijntje Geerts Witkop, gedoopt op 15 januari 1747 te Vriescheloo.

Uit dit huwelijk:

1 LENUS, geboren rond 1771.

2 HARM, gedoopt op 18 april 1773 te Wedde, overleden op 25 januari 1826 aldaar.

Hij was gehuwd met GEPKE HINDRIKS EDING, dochter van Hindrik Engels Edingh en Jantien Harms Timmer, gedoopt op 18 januari 1784 te VI agtwedde, overleden op 19 januari 1842 te Wedde.

3 HAIKE, gedoopt op 5 maart 1775 te Wedde.

4 GEERT, gedoopt op 30 maart 1777 te Wedde.

5 POPPE, gedoopt op 6 februari 1780 te Wedde.

6 TRIENTJE, gedoopt op 10 februari 1782 te Wedde.

7 WILLEM, gedoopt op 8 mei 1785 te Wedde.

8 HEMMECHIEN, geboren op 3 april 1787 te Wedde, gedoopt op 8 april 1787 aldaar.

VII -g MENSE ABELS, zoon van Abel Jans Abels en Harmke Uckes (VI -d), gedoopt op 12 maart 1728 te Blijham, overleden voor 1792 aldaar.

Mense Abels was landbouwer te Blijham.

¹⁰⁰ RAG, R. A. V n s . 25 nov. 1802.

¹⁰¹ RAG, R. A. VI O, 2/ nov. 1806. zie ook "Oruoninga" 1990, blz. 1813.

¹⁰² RAG, R. H. VI o . 20 apr. 1759.

¹⁰³ Voor het nageslacht van Albertus Kroon, zie "Eens Nast. ra" 1984, blz 58, door Dr F. 130s en mevr. U. J. C. Elma.

Hij is getrouwd, h.c. op 27 mei 1751¹⁰⁴ te Blijham, met GRIETJE GEERTS STARKE, dochter van Geert Berents Starke en Rixte Egges, gedoopt op 28 maart 1723 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 BERENT, gedoopt op 26 januari 1765 te Blijham, overleden op 17 juli 1798 aldaar.

Berent Menses Starke was landbouwer te Blijham.

Hij is getrouwd, h.c. op 27 januari 1792 te Blijham¹⁰⁵, met ETTJE TJARKS SCHURING, gedoopt op 14 februari 1773 te Blijham, overleden op 11 maart 1848 aldaar.

VII-h RENSCHÉ KIERS, dochter van Kier Everts (VI-f) en Jantien Harms, gedoopt op 18 februari 1731 te Oude Pekela.

Zij is getrouwd op 4 maart 1750 te Oude Pekela met HARMANNUS JANS OORTWIJN, zoon van Jan Jans Oortwijn en Remke Hermannus Molanus, gedoopt op 2 april 1722 te Oude Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN, gedoopt op 16 maart 1753 te Oude Pekela, overleden op 20 oktober 1833 aldaar.
- 2 JANTJEN, gedoopt op 16 maart 1753 te Oude Pekela.
- 3 KIER, gedoopt op 26 juni 1763 te Oude Pekela.

VII-i FROUKE REINDERS, dochter van Reinder Pieters en Trijntje Everts (VI-g), gedoopt op 17 november 1730 te Westerlee, begraven op 16 september 1762 aldaar.

Zij is getrouwd op 27 november 1748 te Westerlee met MEINDERT PIETERS, zoon van Pieter Meinderts en Willemke Roelofs, gedoopt op 2 juni 1724 te Westerlee, begraven op 13 november 1789 aldaar.

(Hij is later getrouwd op 26 januari 1766 te Westerlee met Jantje Arents, geboren rond 1730 te Oude Pekela, overleden te Westerlee, weduwe Frans Pieters. Hij is later getrouwd, ondertr. op 25 juli 1785 te Westerlee, met Trijntje Wilbrants, gedoopt op 25 april 1745 te Westerlee, dochter van Wilbrant Hindriks en Trijntien Berents.)

Uit dit huwelijk:

- 1 REINDER, gedoopt op 7 april 1749 te Westerlee, overleden op 4 mei 1817 aldaar.
Hij is getrouwd, ondertr. op 25 april 1790 te Westerlee, met STIJNTJE HINDRIKS SLIK, dochter van Hindrik Slik en Lupke Ides, gedoopt op 28 mei 1758 te Nieuw Scheemda, overleden op 18 maart 1833 te Westerlee.
- 2 PIETER, gedoopt op 27 februari 1752 te Meeden, overleden op 28 juni 1812 te Westerlee.
Hij is getrouwd op 24 mei 1781 te Westerlee (1) met JANTJE FRANSEN, geboren op 9 november 1760 te Nieuwe Pekela, gedoopt op 16 november 1760 aldaar, dochter van Frans Pieters en Jantje Arents
Hij is getrouwd, ondertr. op 20 april 1794 te Westerlee (2) met HILLEGJEN PIETERS KIEWIET, dochter van Pieter Eilderts en Harmke Willems, geboren op 8 december 1766 te Westerlee, gedoopt op 11 december 1766 aldaar.
- 3 EGBERT, geboren op 31 augustus 1754 te Westerlee, gedoopt op 1 september 1754 aldaar, begraven op 12 oktober 1755 aldaar.

¹⁰⁴ RAG, R.A. VTA, mei 1/51.

¹⁰⁵ RAG, H.A. VTA, 81 jan. 17 2.

- 4 EGBERT, geboren op 12 september 1756 te Westerlee, gedoopt op 19 september 1756 aldaar, overleden in 1800 aldaar.
Hij is getrouwd op 9 december 1787 te Westerlee met ELZIEN ABELS, geboren op 25 januari 1760 te Westerlee, gedoopt op 27 januari 1760 aldaar.
- 5 JANNA, geboren op 1 september 1759 te Heiligerlee, gedoopt op 2 september 1759 te Westerlee, dochter van Abel Hindriks en Janna Jans.
Zij is getrouwd op 4 januari 1784 te Nieuwe Pekela met WILLEM KOERTS STUIT, zoon van Koert Hindriks en Hillechien Kunst, gedoopt op 24 juli 1757 te Veendam.
- 6 JACOB, geboren op 26 mei 1762 te Heiligerlee, gedoopt op 3 juni 1762 te Westerlee, begraven aldaar.

VII-j JANTIEN FRERIKS, dochter van Frerik Haijkens en Trijntje Everts (VI-g), gedoopt op 31 juli 1735 te Westerlee.
Zij is getrouwd op 21 februari 1762 te Oude Pekela, (h.c. 18 feb. Westerlee¹⁰⁶) met JAN DERKS, gedoopt op 25 november 1736 te Oude Pekela, zoon van Derk Jurjens en Stijntje Jans.

Uit dit huwelijk:

- 1 WOPKE, gedoopt op 28 augustus 1763 te Oude Pekela.
- 2 TRIJNTJE, gedoopt op 19 oktober 1766 te Oude Pekela.
- 3 DERK, gedoopt op 26 juni 1768 te Oude Pekela.

VII-k EVERDINA FRERIKS¹⁰⁷, dochter van Frerik Haijkens en Trijntje Everts (VI-g), gedoopt op 21 februari 1738 te Westerlee.

Zij is getrouwd op 3 april 1757 te Zuidbroek, h.c. 4 maart Westerlee¹⁰⁸ met PIETER BERENDS STEL, zoon van Berend Jans en Grietje Jans, gedoopt op 5 februari 1730 te Zuidbroek.

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETJE, geboren op 1 februari 1758 te Zuidbroek, gedoopt op 5 februari 1758 aldaar.
- 2 FREERK, geboren op 30 augustus 1759 te Zuidbroek, gedoopt op 7 september 1759 aldaar.
- 3 BEERENT, geboren op 1 mei 1762 te Zuidbroek, gedoopt op 2 mei 1762 aldaar.
- 4 TRIJNTIE, geboren op 16 mei 1764 te Zuidbroek, gedoopt op 20 mei 1764 aldaar.
- 5 EVERD, geboren op 13 augustus 1766 te Zuidbroek, gedoopt op 17 augustus 1766 aldaar.
- 6 ANNA, geboren op 4 maart 1769 te Zuidbroek, gedoopt op 9 maart 1769 aldaar.
- 7 FRERIK, geboren op 6 juni 1773 te Zuidbroek, gedoopt op 13 juni 1773 aldaar.
- 8 KIER, geboren op 6 augustus 1777 te Zuidbroek, gedoopt op 12 augustus 1777 aldaar.

VII-1 JANNA FRERIKS, dochter van Frerik Haijkens en Trijntje Everts (VI-g), gedoopt op 15 februari 1741 te Westerlee.
Zij is getrouwd op 21 maart 1765 te Westerlee, h.c. 21 maart¹⁰⁹ met

¹⁰⁶ RAG, R.A. V -c, 18 feb. 1162.

¹⁰⁷ Zie voor VII-k t/m VII-q ook "Edo Jans te Westerlap", door dr. P_Sns. Groninga 1990".

¹⁰⁸ RAG, R.A. V c_. 4 maart 1757_

¹⁰⁹ RAG, R.A. V cc, 21 maart 1765.

HINDRIK ALDERTS, zoon van Aldert Hindriks en Grietjen Luities, gedoopt op 18 januari 1733 te Westerlee.

Uit dit huwelijk:

- 1 ALDERT, geboren op 15 juni 1768 te Westerlee, gedoopt op 17 juni 1768 aldaar.
- 2 FREERK, geboren op 1 december 1771 te Westerlee, gedoopt op 13 december 1771 aldaar.
Hij is getrouwd, ondertr. op 6 mei 1797 te Meeden met GEESSIEN HARMENS, gedoopt op 24 september 1769 te Wedde, dochter van Harm Harms Hollander en Antje Harms Kuiper.
- 3 GRIETJE, geboren op 7 augustus 1774 te Westerlee, gedoopt op 14 augustus 1774 aldaar.

VII-m FROUKE JACOBS, dochter van Jacob Everts (VI-h) en Grietien Harmens, geboren op 12 april 1741 te Oude Pekela, gedoopt op 16 april 1741 aldaar.

Zij is getrouwd op 12 januari 1766 te Oude Pekela, h.c. 10 jan.¹⁰ met EDSERT HINDRIKS, zoon van Hindrik Edsarts en Grietje Sipkes, gedoopt op 28 maart 1738 te Oude Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETJE, gedoopt op 25 januari 1767 te Oude Pekela.
- 2 HINDRIK, gedoopt op 6 maart 1768 te Oude Pekela, overleden in 1797 aldaar.
Hij is getrouwd op 22 november 1794 te Oude Pekela, h.c. 21 nov.¹¹ met PIETERTJE FRERIKS PEPPER, geboren rond 1773 te Oude Pekela, overleden op 7 januari 1838 aldaar, dochter van Frerik Jans Peper en Grietje Adams.
- 3 GRIETJE, geboren op 27 februari 1770 te Oude Pekela, gedoopt op 2 maart 1770 aldaar.
Zij is getrouwd op 23 augustus 1791 te Oude Pekela, h.c. 23 aug.¹² met JAN HARMS SMIT, gedoopt op 17 juli 1768 te Oude Pekela, zoon van Harm Jans en Geertje Harms Meijboom.
- 4 ELTJE, geboren rond 1774 te Oude Pekela.
Zij is getrouwd op 19 december 1794 te Oude Pekela, h.c. 19 dec.¹³ met JAN EVERTS DUIN, zoon van Evert Jans en Trijntje Wijchers Bot, gedoopt op 30 augustus 1750 te Oude Pekela.
- 5 BIELKE, gedoopt op 25 april 1780 te Oude Pekela.
- 6 JANTJE, gedoopt op 25 april 1780 te Oude Pekela.
- 7 SIPKE, gedoopt op 16 juni 1780 te Oude Pekela.
- 8 SIPKE, gedoopt op 18 november 1781 te Oude Pekela.
Hij is getrouwd op 18 december 1808 te Oude Pekela, h.c. Nieuwe Pekela 26 dec.' met GEESSIEN REINTS FIJN, gedoopt op 5 december 1779 te Oude Pekela, overleden op 25 oktober 1811 aldaar.

VII-n BIELKE JACOBS, dochter van Jacob Everts (VI-h) en Grietien Harmens, geboren op 15 maart 1743 te Oude Pekela.

Zij is getrouwd, h.c. op 11 november 1774¹⁵ te Oude Pekela, met

11° RAG, R.A. VI D, 10 jan. 1766.

111 RAG, R.A. VI D, 21 nov. 1794.

112 RAG, R.A. VI D, 2.3 aug. 1791.

113 RAG, R.A. VI D, 19 dec. 1794.

U4 RAC, R.A. V n , 26 dec 1808.

115 RAG, R.A. VI D, 1 nov. 1774.

HINDRIK ALLES BUNING, zoon van Alle Hindriks en Bouwke Jacobs, geboren rond 1746 te Oude Pekela, overleden op 30 december 1834 te Oude Pekela, oud 88 jaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 KIND, geboren rond 1775 te Oude Pekela, begraven op 4 oktober 1780 aldaar.
- 2 JACOB, gedoopt op 15 juni 1777 te Oude Pekela.
Hij is getrouwd op 25 november 1798 te Oude Pekela met WUPKE FRERIKS PEPER, gedoopt op 2 november 1775 te Oude Pekela, overleden op 3 juni 1836 aldaar, dochter van Frerik Jans Peper en Grietje Adams.
- 3 ALLE, gedoopt op 25 november 1779 te Oude Pekela, overleden op 30 december 1839 aldaar.
Hij is getrouwd op 6 november 1807 te Oude Pekela, met JANTJE JANS, geboren te Zuidwending, gedoopt op 17 augustus 1783 te Veendam, dochter van Jan Ottés en Renske Gerlofs.
- 4 EVERT, gedoopt op 29 juli 1781 te Oude Pekela.

VII-o EVERT JACOBS, zoon van Jacob Everts (VI-h) en Grietien Harmens, geboren op 25 februari 1745 te Oude Pekela.

Hij is getrouwd op 18 december 1782 te Oude Pekela, h. c. 18 dec.¹⁶

(1) met TRIJNTJE JANS, overleden mei/juli 1784 te Oude Pekela.

Hij is getrouwd op 24 oktober 1788 te Oude Pekela (2) met TEELKE ELZES HAZELHOFF, dochter van Elso Elses Hazelhoff en Friescke Haijes, geboren te Wedde, gedoopt op 11 maart 1761 te Westerlee, overleden op 14 januari 1792 te Oude Pekela, begraven op 20 januari 1794 aldaar.

Hij is getrouwd, ondertr. op 25 augustus 1793 te Oude Pekela, (3) met GRIETJE JERONIMUS, dochter van Hieronymus Claassen en Grietje Jacobs, gedoopt op 24 juni 1764 te Noordbroek.

(Zij is later getrouwd, h. c. op 3 april 1806 te Oude Pekela¹⁷, met Harm Hilkes, van Noordbroeksterhamrik.)

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETJE, geboren op 4 juli 1794 te Oude Pekela, gedoopt op 20 juli 1794 aldaar, begraven op 2 januari 1795 aldaar.
- 2 GRIETJE, geboren op 25 december 1795 te Oude Pekela, gedoopt 3 januari 1796 aldaar.
- 3 JACOB, geboren op 10 augustus 1800 te Oude Pekela, gedoopt op 17 augustus 1800 aldaar.

VII-p SCHELTJE JANS, dochter van Jan Everts (VI-i) en Tielcke Haijes, gedoopt op 21 maart 1743 te Nieuwe Pekela, begraven op 22 september 1803 te Oude Pekela.

Zij is getrouwd rond 1775 te Oude Pekela met HARMANNUS ALBARTUS STERENBERG, geboren rond 1740.

Harmannus was timmerman te Oude Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN HARMANNUS, gedoopt op 28 december 1777 te Oude Pekela.
- 2 KIER, gedoopt op 13 juni 1779 te Oude Pekela, begraven op 15 augustus 1799 aldaar.
Op 15 aug. 1799 wordt de zoon van Harmannus Albartus Sterenberg begraven, dit is zeer waarschijnlijk Kier.

¹⁶RAG, R.A. VI U, 18 dec. 1782.

¹⁷RAG, R.A. VI n, :3 apr. 1806.

3 TIELKE, gedoopt op 8 september 1782 te Oude Pekela, begraven op 29 maart 1784 aldaar.

Zeer waarschijnlijk is Tielke het niet bij name genoemde kind van Harmannus Timmerman dat op 29 maart 1784 begraven wordt.

VII-q EVERT JANS, zoon van Jan Everts (VI-i) en Tielcke Haijes, geboren op 1 april 1745 te Oude Pekela, begraven op 19 augustus 1788 aldaar.

Hij is getrouwd rond 1775 te Oude Pekela met DINA ALBERTS, begraven op 2 december 1783 te Oude Pekela.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN, gedoopt op 21 december 1777 te Oude Pekela.
- 2 KIER, gedoopt op 21 oktober 1781 te Oude Pekela.
- 3 TIELKE, gedoopt op 21 oktober 1781 te Oude Pekela.

VII-r ROELOF HAITZENS HAITZEMA, zoon van Haitzen Roelofs Haitzema en Grietje Pieters (VI-j), gedoopt op 21 oktober 1712 te Winschoten. Hij is getrouwd op 20 maart 1739 te Oude Pekela met ANNA LUCAS' HASELHOFF, dochter van Lucas Berents Hazelhoff en Sara Hansen Hazelhoff, geboren op 12 mei 1716 te Winschoten, gedoopt op 15 mei 1716 aldaar, overleden op 16 juli 1754 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 LUCAS, geboren op 2 mei 1740 te Oude Pekela, gedoopt op 8 mei 1740 aldaar, overleden op 24 januari 1761 te Winschoten.
- 2 HAITZEN, gedoopt op 22 december 1741 te Oude Pekela.

Haitzen Haitzema was koopman te Groningen.

Hij is getrouwd op 5 mei 1769 te Groningen, Martinikerk met TRIJNJE JACOBS, gedoopt op 31 mei 1744 te Menkeweer (is nu Onderdendam), overleden voor 31 juli 1797 te Groningen, dochter van Jacob Martens en Grietje Willems.

- 3 ZARA, geboren op 28 oktober 1743 te Oude Pekela, gedoopt op 28 oktober 1743 aldaar, overleden op 4 september 1745 aldaar.
- 4 PETRUS, geboren in februari 1747 te Oude Pekela, overleden op 4 september 1754 aldaar.
- 5 MARGARETHA, geboren op 3 maart 1750 te Oude Pekela, gedoopt op 6 maart 1750 aldaar, overleden op 12 februari 1800 te Winschoten.
Zij is getrouwd op 11 maart 1768 te Oude Pekela (1) met JOHANNES WOLTHERUS HUISINGA, geboren rond 1740 te Oude Pekela, overleden op 20 april 1786 aldaar, zoon van ds. Petrus Johannes (Pieter Jan) Huisinga en Alegonda Geertruida Barlinckhof.
Zij is getrouwd op 25 maart 1789 te Oude Pekela (2) met JACOBUS DE JONGE, geboren rond 1750 te Oude Pekela.

Jacobus de Jonge was chirurgijn en vroedmeester te Oude Pekela.

- 6 BEREND, geboren op 18 december 1752 te Oude Pekela, gedoopt op 24 december 1752 aldaar, overleden op 18 december 1829 te Winschoten, begraven op 24 december 1829.
Hij is getrouwd op 22 juli 1774 te Winschoten met EGBERTIEN POST, geboren op 14 oktober 1756 te Winschoten, overleden op 20 mei 1838 te Winschoten.

Egbertien Post werd volgens de aantekeningen van Jan Fresemann Vietor geboren op 14 oktober 1754. Zij overleed op 20 mei 1838, bij de 84 jaar oud.⁷⁸

VII-s ALBERT AIKES WARRINGH, zoon van Aicke Alberts Warringh (VI-k) en

¹¹⁸H.-H. - 2, r, 'Het geslacht Victor', St.Ar 1jk 1910, 1,13-124).

Rixte Jans Schuringh, geboren rond 1723 te Laude, begraven op 29 maart 1790 te Sellingen.

Hij is getrouwd, h.c. op 2 september 1753 te Sellingen¹¹⁹, met HARMANNA JANS BRANDS, dochter van Jan Willem Brands en Jodoca Johannes' Sluiter, geboren op 30 mei 1731 te Appingedam, overleden tussen 1793 en 1806 te Laude.

Uit dit huwelijk:

1 JODOCA, gedoopt op 25 augustus 1754 te Sellingen.

2 AICKE, gedoopt op 5 september 1755 te Sellingen, overleden op 17 juli 1833 te Laude.

Hij is getrouwd, h.c. op 14 juni 1793 te Sellingen¹²⁰, met WENDELKE GEERTS KARSKENS, dochter van Geert Karskens Huitzingh en Wupke Reints Cornelius, gedoopt op 23 juni 1771 te Onstwedde, overleden op 25 juli 1835 te Laude.

3 JAN, gedoopt op 18 juni 1758 te Sellingen.

4 ROELF, gedoopt op 27 januari 1761 te Sellingen.

Hij is getrouwd op 27 april 1800 te Onstwedde (1) met GRIETJEN JANS TIMMER, gedoopt 25 februari 1776 te Vlagtwedde, dochter van Jan Harms Timmer en Janna Andries.

Hij is getrouwd op 14 december 1808 te Onstwedde (2) met GIJSSELINA WUBBES HEERES, dochter van Wubbe Gerardus Heeres en Jantien Harms Koijlens, gedoopt op 1 januari 1764 te Vlagtwedde, overleden op 12 januari 1839 aldaar.

(Zij is eerder getrouwd op 1 juni 1788 te Onstwedde met Harm Harms Bolder, geboren rond 1760. Zij is voor 1792 getrouwd met Wilt Jans, gedoopt op 26 september 1745 te Sellingen, begraven op 27 augustus 1807 te Vlagtwedde.)

5 JODOCA, gedoopt op 27 november 1763 te Sellingen, overleden voor 1769 te Laude.

6 RIKSTE, gedoopt op 23 februari 1766 te Sellingen.

7 HENDERICUS, gedoopt op 2 april 1768 te Sellingen, overleden voor 1773 te Laude.

8 JODOCA, gedoopt op 30 juli 1769 te Sellingen.

Zij is getrouwd rond 1790 met BERENT JACOBS MEEMS.

9 HENDERICUS, gedoopt op 31 mei 1773 te Sellingen.

Hij is getrouwd op 1 mei 1813 te Bourtange met JANTJE ENGELS MOORLAG, gedoopt op 7 april 1791 te Sellingen, overleden op 6 januari 1835 te Veerste Vel thuis, dochter van Engel Jannes Moorlag en Alke Hindriks Twiest.

VII -t HEBEL AIKES WARRINGH, dochter van Aicke Alberts Warringh (VI -k) en Rixte Jans Schuringh, geboren rond 1725 te Laude.

Zij is getrouwd op 29 augustus 1749 te Vlagtwedde, h.c. 24 aug.¹²¹ met HARM BERENTS HULS(T), zoon van Berend Jans en Talle Harms Hulst, geboren te Jipsinghuizen, gedoopt op 31 december 1713 te Vlagtwedde.

Harm Berents Hulst(t) was landbouwer te Veele.

Huwelijkscontract van Harm Berents Hulst en Hebel Aikes Warringh, 24 aug 1749:

Aan bruidegoms kant: Jan Boeles-oom, Jan Claassen-aangetrouwde oom, Hille Harms-moeije, Swaantie, Janna en Hinderkien Berends-zusters, Perk Berends, broeder

Aan bruidskant: Aike Warringh-vader, Alke-zuster.

Uit dit huwelijk:

¹¹⁹RAG. R.A. VI aa, 2 sept. 1753.

¹²⁰RAG. R.A. VS aa. 14 juni 1793.

¹²¹RAG, R.A. VI z, 24 aug. 1749.

- 1 BEREND, gedoopt op 11 september 1750 te Vlagtwedde, overleden op 21 juni 1827 te Veele.
Hij is getrouwd op 29 december 1782 te Vlagtwedde met AALTIEN HISKES HUIGES, dochter van Hiske Geerts HuiGES en Sibille Abrahams Thedingh, gedoopt op 3 oktober 1756 te Onstwedde, overleden op 25 september 1833 te Veele.
- 2 AIKE, geboren te Veele, gedoopt op 14 februari 1753 te Vlagtwedde, overleden in 1797 te Veele.
Hij is getrouwd op 24 mei 1778 te Vlagtwedde met JANTIEN ANDRIES, geboren te Veele, gedoopt 8 mei 1746 te Vlagtwedde, overleden 26 januari 1831 te Bellingwolde, dochter van Andries Geerts en Grietje Hilverts Meems. (Zij was weduwe van Jan Jans Cremer met wie zij op 12 mei 1765 te Vlagtwedde gehuwd was.)
- 3 RIKSTE, gedoopt op 21 december 1755 te Vlagtwedde.
Zij is getrouwd rond 1790 met JAN KLAASSEN MOORLAG, zoon van Klaas Jans Moorlag en Hillechien Aikes, gedoopt op 13 juli 1749 te Vlagtwedde.
- 4 HINDRIK, geboren te Veele, gedoopt op 28 november 1758 te Vlagtwedde.
Hij is getrouwd op 6 maart 1790 te Vlagtwedde, h.c. 5 april¹²² te Wessinghuizen, (Wedde) met JANTIEN HARMS ROTGERS, dochter van Harm Rotgers en Geertien Wubbes Heijs, geboren rond 1765 te Wessinghuizen.
Huwelijkscontract tussen Hinderk Harms Huls en Jantje Harms Rotgers, gesloten op 5 april 1790 te Wessinghuizen en opgemaakt door de predikant van Wedde, Arius Kranenborgh.
Genoemd worden aan bruidegomszijde: Harm Berends-volle vader, Hebel-Aijkes volle moeder, Berend Harms Huls en Aaltjen Hiskes-volle broer en aangetrouwde zuster, Aijke Harms en Jantje Andries-volle broer en aangetrouwde zuster.
Aan bruids zijde tekenen: Harm Rotgers-volle vader, Alke en Janna Harms-volle zusters.
Getuigen: Harm Jacobs Alting en Berend Smeding.
Aan de voet tekent de predikant Arius Kranenborgh aan: "De vrienden van den bruidegom, niettegenstaande bij het oplezen van de huwelijksvoorwaarden bovengemelt een ieder sweeg, weigerden dezelve te vertekenen".
- 5 JAN, gedoopt op 29 november 1761 te Vlagtwedde.

VII -u JAN HARMS TIMMER, zoon van Harm Alberts Warringh (VI -1) en Jantien Jans ter Wisch, geboren rond 1729 te Sellingen, overleden voor 1784 aldaar.

Hij is getrouwd rond 1753 te Sellingen met RIKSTE JANS BRUINS, dochter van Jan Bruins Uitenbeek en Griete Geerts Trenning, gedoopt op 27 april 1732 te Sellingen, overleden na januari 1784 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 HARM, geboren op 7 december 1755 te Sellingen.
Hij is getrouwd op 25 april 1779 te Sellingen met GEERTJE MENSES HORLINGS, dochter van Mense Jans en Alke Jans Horlings, geboren te Smeerling, gedoopt op 12 maart 1753 te Onstwedde, overleden op 18 januari 1824 te Sellingen.
- 2 GRIETJE, gedoopt op 6 november 1757 te Sellingen.
Zij is getrouwd op 21 mei 1780 te Sellingen met ROELF ROELFS SCHOLTS.

VII -v ALBERTIEN HARMS TIMMER, dochter van Harm Alberts Warringh (VI -1) en Jantien Jans ter Wisch, gedoopt op 29 juni 1738 te Sellingen.

Zij is getrouwd rond 1758 te Sellingen met HARM JANS MEENDERINGH,

zoon van Jan Dethmers Meenderingh en Wendelke Jans Schuringh,
gedoopt op 3 april 1733 te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

- 1 JAN, gedoopt op 1 juni 1760 te Sellingen, overleden in 1839 te Sellingen, ongehuwd.
- 2 HARM, gedoopt op 4 april 1762 te Sellingen, overleden op 19 januari 1845 aldaar.
Hij is getrouwd op 10 mei 1789 te Sellingen met JANTIEN JANS TEIJEN, gedoopt op 10 november 1765 te Vlagtwedde, begraven op 16 november 1803 te Sellingen, dochter van Jan Edes Teijningh en Dedde Lubberts.
- 3 DETMER, gedoopt op 20 januari 1765 te Sellingen.
- 4 DETMER, gedoopt op 16 maart 1766 te Sellingen.
Hij is getrouwd op 27 april 1805 te Sellingen (1) met GRIETJE KLAASSENS, gedoopt op 5 februari 1764 te Ter Apel, overleden op 11 mei 1811 aldaar, dochter van Klaas Alberts en Jantien Heijes Schot. (Zij was eerder gehuwd op 25 okt 1784 te Ter Apel met Aike Nannes.)
Hij is getrouwd op 10 mei 1814 te Sellingen (2) met NAANKE JANS MEENDERINGH, dochter van Jan Dethmers Meenderingh en Harmina Luikens Bruggers, gedoopt op 26 december 1788 te Sellingen.
- 5 ALBERT, gedoopt op 17 maart 1769 te Sellingen, overleden op 20 september 1819 aldaar.
Hij is getrouwd op 27 november 1803 te Sellingen met JANNA JANS MEENDERINGH, gedoopt op 4 februari 1776 te Sellingen, overleden op 14 mei 1853 aldaar, dochter van Jan Jans Meenderingh en Geesje Wessels Schoenmaker.
- 6 WUBBE, gedoopt op 12 juli 1772 te Sellingen.
- 7 JAN, gedoopt op 10 september 1775 te Sellingen.
Hij is getrouwd op 30 mei 1820 te Sellingen met GEERTIEN HINDRIKS AISINGH, dochter van Hindrik Jacobs Aisingh en Jantje Wubbes Hiskes, gedoopt op 31 maart 1775 te Vlagtwedde, overleden op 3 juni 1852 te Sellingen.

VII-w WUPKE HARMS TIMMER, dochter van Harm Alberts Warringh (VI-1) en Jantien Jans ter Wisch, gedoopt op 24 februari 1741 te Sellingen. Zij is getrouwd, h.c. op 6 april 1764¹²³ te Sellingen, met JAN JANS LUTH, zoon van Jan Jans Luth en Aaltjen Harms Meems/Sicks, geboren rond 1732 te Sellingen, overleden rond oktober 1795.

Uit dit huwelijk:

- 1 JANTIEN, geboren op 28 mei 1775 te Sellingen, overleden op 2 februari 1850 te Nieuwe Pekela.
Zij is getrouwd op 2 april 1804 te Sellingen, h.c. 13 maart¹²⁴ met JAN HARMS TIMMER/LUTH, zoon van Harm Jans Timmer en Geertje Menses Horlings, geboren op 23 april 1780 te Sellingen, overleden op 27 november 1845 te Nieuwe Pekela.
Jan Harms Luth was lange tijd actief in de hervormde kerk te Sellingen. Hij behoorde echter in 1836 als ouderling tot de eerste kerkeraad van de Afscheiden gemeente te Sellingen¹²⁵.

VII-x TEUBE GEERTS NIEUWENKAMP, dochter van Geert Berents Beukhorst en

¹²³ RAG. R.A. VI aa, 6 apr. 1764.

¹²⁴ RAG. R.A. VI aa, 13 maart 1804.

¹²⁵ Zie "Genealogie Luth", door G. Luth. Alkmaar 1987. en in "De Afscheiding van 1834 in Groningerland", door J. Wesseling. Groningen 1974.

Hindertien Alberts Warringh (VI-m), gedoopt op 12 februari 1736 te Sellingen, begraven op 10 juni 1803 aldaar.

Zij is getrouwd op 3 mei 1768 te Sellingen met JAN ADOLFS MOLANUS, zoon van Adolf Willems Molanus en Wende] Geerts, geboren rond 1728 te Ter Wisch, Sellingen.

Uit dit huwelijk:

1 HINDRIKKIEN, gedoopt op 26 februari 1769 te Sellingen.

VII-y ALBERT GEERTS NIEUWENHUIS/NIEUWENKAMP, zoon van Geert Berents Beukhorst en Hindertien Alberts Warringh (VI-m), gedoopt op 17 augustus 1738 te Sellingen.

Hij is getrouwd op 28 april 1765 te Sellingen met GARTIJN ENGELS, dochter van Engel Okkes en Aaltien Roelfs, geboren te Ellersinghuizen, gedoopt op 12 januari 1744 te Vlagtwedde, begraven op 28 december 1807 te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

1 GEERT, gedoopt op 4 mei 1766 te Sellingen, overleden op 9 december 1831 te Laude.

Hij is getrouwd op 3 november 1799 te Sellingen met ALBERTIEN JANS TEES, dochter van Jan Bruines Tees en Geertje Geerts Meeuws, gedoopt op 7 mei 1769 te Onstwedde, overleden op 23 juli 1839 aldaar. Dit huwelijk was kinderloos.

2 AALTIEN, gedoopt op 8 mei 1768 te Sellingen.

Zij is getrouwd op 27 november 1795 te Sellingen met JAN HILVERTS.

3 HINDERTIEN, gedoopt op 2 september 1770 te Sellingen.

4 ENGEL, geboren te Laude, gedoopt op 7 november 1773 te Sellingen, begraven op 12 augustus 1831 aldaar.

Hij is getrouwd op 20 april 1806 te Sellingen met JANNA ERNESTUS' HOMMES, dochter van Ernestus Jans Hommes en Willemtje Roelfs, gedoopt op 26 september 1779 te Sellingen, overleden op 21 juni 1827 te Laude.

5 HARMKE, gedoopt op 10 november 1776 te Sellingen.

6 ROELF, gedoopt op 18 juli 1779 te Sellingen.

Hij is getrouwd op 16 maart 1806 te Sellingen met WOLTKE BERENDS HAAN/NIEUWENKAMP, dochter van Berend Geerts Nieuwenkamp/Haan (VII-z) en Jantien Lammerts ten Velthuis, gedoopt op 3 september 1786 te Sellingen.

7 FEIJE, gedoopt op 8 februari 1784 te Sellingen.

8 HEBEL, gedoopt op 17 april 1786 te Sellingen.

VII-z BEREND GEERTS NIEUWENKAMP/HAAN, zoon van Geert Berents Beukhorst en Hindertien Alberts Warringh (VI-m), gedoopt Sellingen 11 mei 1741.

Hij is getrouwd op 28 april 1776 te Sellingen met JANTIEN LAMMERTS TEN VELTHUIS, gedoopt in 1752 te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

1 GEERT, gedoopt op 26 januari 1777 te Sellingen.

2 WOLTKE, gedoopt op 17 september 1780 te Sellingen.

3 WOLTKE, gedoopt op 3 september 1786 te Sellingen.

Zij is getrouwd op 16 maart 1806 te Sellingen met ROELF ALBERTS NIEUWENKAMP, zoon van Albert Geerts NIEUWENHUIS/NIEUWENKAMP (VII-y) en Gartijn Engels, gedoopt op 18 juli 1779 te Sellingen.

4 HINDRIKKIEN, gedoopt op 31 augustus 1788 te Sellingen.

VII-aa ALBERT DERKS MEIJER, zoon van Derk Alberts Meijer en Griete Alberts

Warringh (VI -n), gedoopt op 24 maart 1737 te Sellingen, overleden tussen 1786 en 1803 aldaar.

Hij is getrouwd op 6 maart 1774 te Sellingen (1) met FENNE HARMS JABING, dochter van Harm Jans Jabbing en Fiecke Hindriks, geboren rond 1750 te Onstwedde, overleden tussen 1776 en 1780 te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

1 DERK, geboren te Laude, gedoopt op 4 december 1774 te Sellingen, overleden voor 25 november 1781 te Laude.

2 FIEKE, geboren te Laude, gedoopt op 28 januari 1776 te Sellingen.

Hij is getrouwd op 3 april 1780 te Sellingen (2) met SWAANTIEN ENGELS STAAL, dochter van Engel Harms Staal en Trientien Adolfs Molanus, geboren te Ter Wisch, Sellingen, gedoopt op 26 januari 1749 te Sellingen.

Uit dit huwelijk:

3 DERK, geboren te Laude, gedoopt op 25 november 1781 te Sellingen.

4 TRIJNTJE, geboren te Laude, gedoopt op 5 mei 1785 te Sellingen.

5 ENGEL, geboren te Laude, gedoopt op 3 september 1786 te Sellingen.

VII -ab GEERT DERKS MEIJER/WEVER, zoon van Derk Alberts Meijer en Griete Alberts Warringh (VI -n), gedoopt op 24 december 1741 te Sellingen. Hij is getrouwd voor 27 oktober 1771 te Onstwedde (1) met ANTJE ENGELS EDINGH, dochter van Engel Jacobs Edingh en Geertien Roelofs Siks, gedoopt op 3 maart 1743 te Onstwedde.

Uit dit huwelijk:

1 GEERTIEN, gedoopt op 27 oktober 1771 te Sellingen.

2 DERK, gedoopt op 28 augustus 1774 te Sellingen.

3 ENGEL, gedoopt op 10 januari 1779 te Sellingen.

4 ENGEL, gedoopt op 19 oktober 1780 te Sellingen.

5 GRIETIEN, gedoopt op 29 februari 1784 te Sellingen.

Hij (Geert) is getrouwd op 9 april 1786 te Sellingen (2) met HARMKE ENGELS STAAL, dochter van Engel Harms Staal en Trientien Adolfs Molanus, geboren te Ter Wisch, Sellingen, gedoopt op 23 januari 1746 te Sellingen.

(Zij is eerder getrouwd op 3 mei 1777 te Sellingen met Jan Eijlerts Twiest.)

Uit dit huwelijk:

6 DERK, gedoopt op 15 april 1787 te Sellingen, overleden voor 12 maart 1789 aldaar.

7 DERK, gedoopt op 12 maart 1789 te Sellingen.

VII -ac HEBEL DERKS MEIJER, dochter van Derk Alberts Meijer en Griete Alberts Warringh (VI -n), gedoopt op 24 november 1743 te Sellingen. Zij is getrouwd rond 1778 te Sellingen met BERENT PIETERS WEGMAN, zoon van Peter Berents Wegman en Janna Derks Smit, gedoopt op 11 juni 1749 te Wedde, overleden op 1 maart 1826 te Laude, Sellingen.

B.P. Wegman was smid.

(Hij is later getrouwd op 23 april 1780 te Sellingen met Wupke Hiskes Menningh, dochter van Hiske Geerts Bots en Woltje Reints Menningh, gedoopt op 25 april 1756 te Onstwedde, overleden op 2 juni 1817 te Roswinkel.)

Uit dit huwelijk:

1 GRIETIEN, gedoopt op 29 januari 1774 te Sellingen.

2 JANNA, gedoopt op 15 november 1778 te Sellingen.

VII-ad HARM DERKS EEUWSINGH/THOOLS, zoon van Derk Alberts Meijer en Griete Alberts Warringh (VI-n), gedoopt op 27 maart 1746 te Sellingen. Hij was gehuwd met ZWAANTJE GEERTS EEFSTING.

Uit dit huwelijk:

- 1 GRIETIEN, gedoopt op 14 september 1783 te Sellingen.
Zij is getrouwd op 17 april 1808 te Vlagtwedde met PIETER JANS GELLING, gedoopt op 24 augustus 1777 te Vlagtwedde, overleden op 14 maart 1825 op de Stobben.
Pieter Jans Gelling was veeherder.
- 2 JAN, geboren op 26 januari 1799 te Jipsinghuizen.
Hij is getrouwd op 29 juni 1832 te Vlagtwedde met HILLEGIEN JANS HORLINGS, dochter van Jan Menses Horlings en Janna Wubbes Sijmens, geboren op 4 februari 1804 te Smeerling, Onstwedde, overleden op 27 februari 1884 aldaar.

VII-ae JACOB AIKES WARRINGH/JACOB ARYS WARMER/ JACOB ARYS VAN VEELLEN, zoon van Aike Jacobs Warmeringh (VI-o) en Ykien Jacobs, gedoopt op 2 november 1732 te Vriescheloo, overleden 9 april 1824 te Bleiswijk. Hij is getrouwd op 21 juni 1755 te 's Gravenzande met EVA JACOBS DE VRIEND, dochter van Jacob Gerrits de Vriend en Neeltje Louwrense van Staelduijnen, geboren in 1734 te Zegwaard onder Zoetermeer, zuster van Lena, de vrouw van VI-p.

Uit dit huwelijk:

- 1 NEELTJE, geboren op 9 juli 1757 te 's Gravenzande.
- 2 NEELTJE, geboren op 15 april 1760 te 's Gravenzande.
- 3 NEELTJE, gedoopt op 23 januari 1763 te 's Gravenzande.
- 4 IDA, gedoopt op 8 juni 1766 te 's Gravenzande.
- 5 ARY, gedoopt op 9 april 1769 te 's Gravenzande.
- 6 HARMINA, gedoopt op 14 november 1773 te 's Gravenzande.

VII-af JAN BOELES TER WISCH, zoon van Boele Jans ter Wisch (VI-q) en Albertien Harms Bruiningh, geboren in 1733 te Ter Wisch, Sellingen. Hij is getrouwd, le procl. op 6 april 1755 te Roswinkel met ENGELTIEN HARMS WILTS, geboren rond 1735 te Roswinkel, dochter van Harm Wilts en Rixte Wilts.

Uit dit huwelijk:

- 1 HARM, geboren te Ter Wisch, Sellingen, gedoopt op 7 mei 1758 te Sellingen.
Hij is getrouwd op 25 juli 1783 te Sellingen met ALKE DETHMERS HARWERINGH, dochter van Dethmer Wubbes Harweringh en Alke Harms Schuring, gedoopt op 26 december 1756 te Sellingen, overleden in 1784 aldaar.
Alke Harweringh overleed in de kraam.
- 2 ALBERT, geboren rond 1765 te Ter Wisch.
Hij is getrouwd op 20 maart 1791 te Sellingen (1) met WUPKE WUBBES BRUININGH, dochter van Wubbe Harms Bruiningh en Anna Geerts Nannings, geboren te Weende, gedoopt op 21 januari 1770 te Vlagtwedde.
Hij is getrouwd in 1795 te Vlagtwedde (2) met ANTJE WUBBES BRUININGH, dochter van Wubbe Harms Bruiningh en Anna Geerts Nannings, geboren te Weende, gedoopt op 15 maart 1772 te Vlagtwedde.

VII-ag JAN HARMS STIKKER, zoon van Harm Eppes Stikker (VI-t) en Annecke Jans, geboren rond 1710 te Laude, overleden 1758/1759 aldaar.
Jan Harms Stikker was landbouwer op 't Stickers te Laude.

Hij is getrouwd, h.c. op 3 juni 1744 te Sellingen¹²⁶, met LAMMEGIEN JACOBS TEES, dochter van Jacob Boeles Tees en Jantien Hindriks, geboren rond 1710 te Sellingen.

Huwelijkscontract van Jan Harms Stikker en Lammechien Jacobs Tees op 3 juni 1744 te Sellingen.

Dedigslieden aan de kant van de bruidegom: Jacob Alberts-zwager, Otte Jans-neef.

Dedigslieden aan de kant van de bruid: Wol tie Boeles-moeije, Jan Harms, Al cke Broens, Jantien Broens, Jacob Broens, Jan Broens en Albertien Brui ns-neven en nigten.

Uit dit huwelijk:

1 HARM, gedoopt op 1 maart 1745 te Sellingen, overleden op 20 januari 1796 te Ter Apel.

Hij is getrouwd op 28 april 1767 te Ter Apel met GEPKE HISKES WITKOP, geboren op 14 mei 1742 te 't Heem, Ter Apel, gedoopt op 20 mei 1742 te Ter Apel, overleden op 7 januari 1840 aldaar, dochter van Hiske Berents Witkpo en Marrijge Derks.

VII -ah BERENT NANTKES STICKER, zoon van Nantko Gerri ts Stikker (VI -u) en Engel Harmens, gedoopt op 31 oktober 1697 te Midwolda (Old.).

Hij is getrouwd op 3 mei 1729 te Midwolda (Old.) met HILJE BERENTS.

Uit dit huwelijk:

1 ENGEL, geboren rond 1730 te Midwolda (Old.).

2 NIESKE, gedoopt op 27 april 1732 te Midwolda (Old.).

3 NANTKO, gedoopt op 22 januari 1736 te Midwolda (Old.).

4 HARM, gedoopt op 15 april 1740 te Midwolda (Old.).

5 SWAANTIE, gedoopt op 15 april 1740 te Midwolda (Old.).

VII -ai GERRIT NANTKES STICKER, zoon van Nantko Gerri ts Stikker (VI -u) en Engel Harmens, gedoopt op 28 mei 1699 te Midwolda (Old.).

Hij is getrouwd, h.c. op 6 mei 1728¹²⁷ te Midwolda (Old.) met ANNEKE HILTJES, dochter van Hiltjo Uipkes en Harmke Roel ofs Kui per, geboren rond 1700 te Midwolda (Old.).

Uit dit huwelijk:

1 NANTKE, gedoopt op 17 september 1730 te Midwolda (Old.).

2 HILTJE, gedoopt op 19 oktober 1732 te Midwolda (Old.).

3 UI PKO, gedoopt op 17 oktober 1734 te Midwolda (Old.), overleden op 28 februari 1802 aldaar.

Uipko was landbouwer te Midwolda.

Hij is getrouwd op 28 februari 1762 te Midwolda (Old.) met GEESSIEN OBBES, gedoopt op 17 mei 1739 te Midwolda (Old.), overleden op 7 oktober 1811 aldaar, dochter van Obbo Hebels en Elske Poppes.

VII -aj HESTER ANDRIES, dochter van Andries Poppes en Ycke Hindriks Stikker (VI -v), gedoopt op 4 augustus 1715 te Bellingwolde.

Zij is getrouwd op 15 april 1736 te Bellingwolde met LEEUWE THIJES, zoon van Thijes Alofs en Sijtske Lieuwes, gedoopt op 4 november 1711 te Nieuweschans.

Uit dit huwelijk:

1 THYES, gedoopt op 17 februari 1737 te Bellingwolde.

2 ANDRIES, gedoopt op 5 januari 1740 te Bellingwolde.

3 JACOB, gedoopt op 29 oktober 1741 te Bellingwolde.

4 HINDERK, gedoopt op 5 januari 1744 te Bellingwolde.

5 FREERK, gedoopt op 10 september 1747 te Bellingwolde.

¹²⁶ RAG. R.A. V7 aa. 3 juni 1744.

¹²⁷ RAG. R.A. V jj. 6 mei 17'26.

- 6 POPPE, gedoopt op 10 maart 1750 te Bellingwolde.
- 7 KLAAS, gedoopt op 11 oktober 1751 te Bellingwolde.

VII -ak HINDERK ANDRIES STIKKER, zoon van Andries Poppes en Ycke Hindriks Stikker (VI -v), gedoopt op 2 mei 1717 te Bellingwolde.

Hij was gehuwd (1) met TETJE EILKES, geboren rond 1720 te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 EILKO, gedoopt op 19 maart 1752 te Bellingwolde.
- 2 IKE, gedoopt op 19 mei 1753 te Bellingwolde.

Hij is getrouwd op 11 maart 1757 te Bellingwolde (2) met ANTJE HINDRIKS, geboren rond 1725 te Blijham.

(Zij is eerder getrouwd rond 1750 met Wilko Abels, gedoopt op 23 juni 1715 te Bellingwolde, zie VII -am.)

Uit dit huwelijk:

- 3 ANTJE, gedoopt op 13 oktober 1754 te Bellingwolde.
- 4 GEERTJE, gedoopt op 29 juli 1757 te Bellingwolde.
- 5 ANDRIES, gedoopt op 1 oktober 1757 te Bellingwolde.

VII -al POPPE ANDRIES STIKKER, zoon van Andries Poppes en Ycke Hindriks Stikker (VI -v), gedoopt op 25 december 1721 te Bellingwolde.

Hij is getrouwd op 29 mei 1750 te Bellingwolde met WENDELKE LUBBERTS, dochter van Lubbert Stoffers en Tibeta Folkerts Muller, geboren te Bellingwolde, gedoopt op 25 juni 1730 aldaar.

Uit dit huwelijk:

- 1 ANDRIES, gedoopt op 4 december 1750 te Bellingwolde.
- 2 ANDRIES, gedoopt op 9 januari 1752 te Bellingwolde.
- 3 TIBETA, gedoopt op 18 maart 1753 te Bellingwolde.
- 4 LUBBERT, gedoopt op 22 september 1754 te Bellingwolde.
- 5 IKE, gedoopt op 6 november 1757 te Bellingwolde.
- 6 LUBBERT, gedoopt op 26 april 1759 te Bellingwolde.
- 7 LUBBERT, gedoopt op 30 mei 1760 te Bellingwolde.
- 8 TIBETA, gedoopt op 5 september 1761 te Bellingwolde.
- 9 ELTJE, gedoopt op 16 maart 1764 te Bellingwolde.
- 10 LUBBERT, gedoopt op 2 mei 1766 te Bellingwolde.
- 11 HINDRIK, gedoopt op 21 oktober 1770 te Bellingwolde.

VII -am WILKO ABELS, zoon van Abel Wilkes en Harmke Hindriks Stikker (VI -w), gedoopt op 23 juni 1715 te Bellingwolde, overleden op 23 november 1752 aldaar.

Hij is getrouwd rond 1750 met ANTJE HINDRIKS, van Blijham.

(Zij is later getrouwd op 11 maart 1757 te Bellingwolde met Hinderk Andries Stikker, gedoopt op 2 mei 1717 te Bellingwolde, zie VII -ak.)

Uit dit huwelijk:

- 1 kind, gedoopt op 1 december 1752 te Bellingwolde.
Het kind van Wilko Abels wordt 8 dagen na vaders dood gedoopt, de moeder wordt hierbij Geertje Hindriks, weduwe Wilko Abels Genoemd.

VII -an RIXTE LUIKENS, dochter van Luiken Eppes (VI -x) en Eppien Eppes, gedoopt op 22 oktober 1724 te Blijham, overleden op 14 augustus 1785 te Blijham, begraven op 19 augustus 1785 te Blijham.¹²⁸

Zij is getrouwd op 22 mei 1746 te Blijham met TJARK LUPKES, zoon van Lupke Tjarks en Lijsabeth Derks, geboren in 1725 te Blijham,

¹²⁸ "Groninger Gedenkwaardigheden. graf.schriftinboek, hierna te noemen GOW, nr_919. (Leeftijd op de grafsteen volgens het boek klopt niet. met doopdatum.)

overleden op 17 oktober 1781 aldaar, begraven op 25 oktober 1781 te Blijham.¹²⁹

Uit dit huwelijk:

- 1 LUPKO, geboren in 1749 te Blijham, overleden op 6 december 1789 aldaar, begraven op 11 december 1789 te Blijham.¹³⁰
- 2 EPPIEN, geboren tussen 1751 en 1752 te Blijham, overleden op 9 maart 1807 aldaar, begraven op 17 maart 1807 te Blijham.¹³¹

In Groninger Gedenkwaardigheden zijn de data van overlijden en van begraven overgenomen uit Grabschriften in Stad en Lande van Feith, Van Rijn, Vinhuizen en Wumkes, Groningen 1910. Aldaar wordt vermeld: "In 't jaar 1807, den 9 augustus, in den ouderdom van ruim 55 jaaren overleeden de eer en deugdzaam Eppe Tjarks, in leven erfgezeeten tot Blijham, en op Dingsdag den 17 maart alhier ter aarde besteld". De zerk is niet meer aanwezig. Een van beide maand-aanduidingen zal verkeerd zijn overgenomen. Indien voor beide maart wordt aangehouden, blijven er 8 dagen tussen dood en begravenis, in maart is dat mogelijk, in augustus lijkt dat onwaarschijnlijk! En 17 maart 1807 viel op een dinsdag!

VII-ao REMKE LUIKENS, dochter van Luiken Eppes (VI-x) en Eppien Eppes, gedoopt in juli 1737 te Blijham, overleden op 23 december 1773 aldaar.

Zij is getrouwd op 29 mei 1765 te Blijham met EVERT HARMS EVERS, zoon van Harm Everts en Anna Derks, gedoopt op 10 oktober 1737 te Blijham, overleden op 5 oktober 1788 aldaar.

Evert Harms was landbouwer te Blijham.

Uit dit huwelijk:

- 1 EPPYN, gedoopt op 24 november 1765 te Blijham.
- 2 HARM, gedoopt op 21 september 1766 te Blijham.
Hij was gehuwd met TJADDUWE GEERTS STARKE, dochter van Geert Pieters Starke en Eppijn Berends ten Have, geboren op 18 november 1781 te Blijham, gedoopt op 25 november 1781 aldaar.
- 3 LUIKEN, gedoopt op 12 februari 1768 te Blijham.
- 4 DERK, geboren op 14 september 1769⁷³² te Blijham, gedoopt op 17 september 1769 aldaar, overleden op 31 december 1805 te Hamdijk, Bellingwolde.
Hij is getrouwd, h.c. op 15 mei 1798 te Bellingwolde⁷³³, met FROUWE JANS WAALKENS, geboren op 5 augustus 1776 te Hamdijk, Bellingwolde.
- 5 EPPYN, gedoopt op 22 december 1771 te Blijham, overleden op 6 februari 1843 te Hamdijk.
Zij is getrouwd op 21 augustus 1793 te Bellingwolde met LUIKEN PIETERS DIJKEMA, geboren te Hamdijk, gedoopt op 23 december 1768 te Bellingwolde, overleden op 15 augustus 1835 aldaar.
Landbouwer te Hamdijk onder Bellingwolde.

VII-ap BEERENT ROELFS, zoon van Harmen Berents (VI-y) en Beelke Elzes Hazelhoff, gedoopt op 13 augustus 1713 te Blijham.

Beerents was verlaatmeester op "De Bult" in 1745. Hij tekent zijn huwelijkscontract als "Roel fsema".

Hij is getrouwd, h.c. op 25 november 1745¹³⁴ te Bellingwolde met STIJNE GERRITS, geboren rond 1720 te Beerta.

129 GDW 988.

130 GDW 990_

131 GDW 991.

132 Geboortedatum volgens \$ner der Ijenboek ae111ngwolde van da Groninger Mij s, an landbouw

133 RAG. R. A. VS z z, 15 mei 1798.

134 RAG. R. A. VI z z. 25 nov. 1745.

Uit dit huwelijk:

1 HARM, gedoopt op 25 september 1746 te Bellingwolde, overleden op 9 april 1799 te Groningen.

Harm was koopman te Groningen.

Hij is getrouwd op 11 november 1774 te Groningen met AALTIEN JANS NIEMEIJER, geboren rond 1750 te Yde, overleden op 1 juni 1816 te Groningen.

2 ANTIE, gedoopt op 26 mei 1748 te Blijham.

3 GERRIT, gedoopt rond oktober 1749 te Blijham.

VII-aq ELSE HARMENS HAZELHOFF, zoon van Harmen Berents (VI-y) en Beelke Elzes Hazelhoff, gedoopt op 19 mei 1715 te Blijham, overleden na 1757.

Hij is getrouwd op 5 november 1741 te Blijham (1) met AAFKE MEERTENS BULTENA, geboren rond 1720 op de Bult, Bellingwolde.

Uit dit huwelijk:

1 WILMINA, gedoopt op 5 april 1744 te Oudeschans.

De doop van Wilmina Elzes is aangetekend in het doopboek van Bellingwolde.

Zij is getrouwd op 23 mei 1744 te Nieuweschans, h.c. zelfde datum¹³⁵ met GEERT GEERTS GRIM, geboren rond 1745.

Hij (Else) is getrouwd, h.c. 20 maart 1757 te Oudeschans¹³⁶ (2) met WENDELKE HEERES, dochter van Heere Autjes en Doedjen Waldricks, geboren rond 1715 te Beerta.

(Zij was eerder gehuwd met Jan Sijbens, gedoopt op 8 januari 1699 te Bellingwolde.)

VII-ar ANTJE LUBBERTS, dochter van Lubbert Jarfkes (VI-ac) en Antie Alberts, geboren te Winschoten, gedoopt op 22 juni 1738 aldaar. Zij is getrouwd voor 1766 (1) met HINDRIK TEEBES, overleden voor 1766 te Winschoten.

Zij is getrouwd op 29 oktober 1766 te Winschoten (2) met HARM HARMS SPITTERS, geboren rond 1735.

Uit dit huwelijk:

1 GRIETIE, geboren te Winschoten, gedoopt op 27 september 1767 aldaar.

2 LUBBERT, geboren te Winschoten, gedoopt op 16 oktober 1768 aldaar.

3 GRIETJE, geboren te Winschoten, gedoopt op 14 juli 1771 aldaar.

4 HARMKE, geboren te Winschoten, gedoopt op 24 november 1776 aldaar.

5 ANTJE, geboren te Winschoten, gedoopt op 2 april 1779 aldaar, overleden op 30 april 1864 te Nieuwe Pekela.

Zij is getrouwd op 7 mei 1809 te Nieuw Beerta met GARRELT JANS BLOK, zoon van Johan (Jan) Focken en Zwaantje Arends, geboren op 9 februari 1774 te Holte, Westrhaudefehn, (Ostfriesland), gedoopt op 15 februari 1774 te Rhaude, overleden op 2 september 1850 te Nieuwe Pekela.

Einde.

*****

¹³⁵RAG. R.A. VI C, 23 met 1/44.

¹³⁶RAG, 1c n. VX a, 20 kaar+ i/ai.

C O N F L I C T

E. G. Schrage

Bron: Protocol van de Drost van Wedde enz. RAG, R.A. VI a 1:

15-01-1658 ALBERT TER HAAR wegen syn sone BOELMAN (Gehuwd met III-c-2 in het artikel "Cum Laude" pag. 38 "Westerwolde" juni 1994.) hebbende uitgebracht mandaat inhibitoriaal ten eynde richter Joh. Tammes niet sulde vermogen op francyn te brengen sodaene hillixbrieff als ALBERT EEDES (III-c in het voornoemde artikel.) sone, synde Bruidgom, ende CLAES SMIT syn dogter als Bruid met malkander hadden opgericht also de inhibent wegen syn sone hyr inne waer benadeelt wegen 't boelgoed so ALBERT EDES syn dogter voor desen hadde belovet ten tyde van houwelijck, aldewile ten volge gemene recht de olderen haar kinderen waren geholden AEQUALITER af te boedelen - waeromme alhyr geen comparatie en quame als synde hem inhibent in qualite een Geringen toegesecht ende alsnu syn sone omtrent drie eigen arften wilde mehr tot boelgoed overdragen, versochte nihiliteit der houwelijcksche voorworden so inhibeerden opgericht en hem hadden geweigert neffens confirmatie van 't mandaat. De inhibeerde sustineerde dat hy als eygenaer van syn goederen met deselve te doen en te laeten hadde nae syn gevallen ende dat inhibent met syn toegesechte bruitschatt voor desen waer gecontenteert gewest, boven desse als oldste sone, nu Bruidgom, hem des vaders heemstede toe quame ex jure primo genitu, versochte cassatie. De inhibeerde werdt opgelecht copia uit de hillixbrieff aen inhibenten te laeten volgen, verbljvende het mandaat ondertusschen in waereden en onwaerden.

Een vervolg, resp. afdoening van deze zaak is niet gevonden.

*****

HUWELIJKEN VAN WESTERWOLDERS TE ANLOO,

Bram van der Laan

Jan Alberts van Blijham	10-04-1718	Jantjen Reinders Poelman van Eexterveen
Derk Roelofs van Onstwedde	09-10-1729	Hendriken Jans van Anloo
Geert Hindriks (Prangen) van Wedde	22-05-1735	Engeltje Barmlø van Assen
Geert Harms van Bellingwolde	12-04-1738	Margje Roelofs van Rhooen, (Roden, red.) met att. na Rhooen.
Jan Wubbelts van Onstwedde	02-06-1805	Harmtjen Jakobs van Eext
Jannes Hendriks van Roswinkel	13-10-1805	Harmina Jans van Roswinkel beide geb. en won. te Roswinkel
Henrik Arends van Roswinkel	18-12-1808	Jantien Tijmens van Zuidlaren, nu te Annen

H E T V E E R T E W E D D E

door E.G.Schrage

Het protocol van de Drost te Wedde, RA VI e 8, bevat een acte d.d. 16 februari 1773 :

Petrus Muntinghe, Drossaard ect.

Betuige met deesen openen verseegelden Briefe, dat persoonlijk voor mij zijn gecompereert d'Erzame Beerent Geerts Tiabbes en Freerkjen Karsjens, Egtelieden, woonachtig op het veer geleegeen onder het karospel Wedde, bekennde voer haar en haare successoren hoe dat zij, bij ouderlijke Erfscheydinge sub dato den 15en February 1772, voor mij Drost gesolemniseert, ten vasten Eygendom hadden bekoomen de Behuzinge met het Recht van overvaart en daartoe benoodigde scheepen tot het van ouds bekende Wedder Veer over de Rivier de Aa vice versa:

hoedaane Regt de voorouderen van vrouwe comparatinne beneevens comparanten zelve seedert bijna Hondert en Dertig jaaren herwaarts tot heeden toe bij wettige successie alleen en met uitsluitinge van alle anderen hadden gepossideert en geëxerceert, alwaarom ook der comparanten overleden vader Karsjen Touras, daarin teegens de geattendeerde interruptie en turbatie van eenen Hindrik Bloem, bij sententie van de Edel Mogende Heeren Borgemeesteren en Raad der Stad Groningen in dato den 2en october 1739, bij mij seegelaar gezien en geleezen, regtweege waaren gemaintineert. Dog zij comparanten considereerende dat de blijken en bescheyden tot staavinge van hun Regt en posses behoorende, als naar maniere van vroegere tijden enkelijk op papier geschreven, bij verdere tijdsverloop van nu af aan geheel versleeten en onleesbaar mogten worden, en zij comparanten of haare nakomelingen alsdan gebeurlijkerwijze van alle fundamenteel bewijs ontstookten, overzulx zijlieden ernstig begerden dat dezelve in perpetuum rei memoriam op een daartoe gerequireerde Fransyn gerichtelijk mogten worden overgebracht en ten Protocolle geinserreert voor mijne judicieele subscriptione en signature gecoroboreert, soo is 't dat ik Drost, sodanig versoeek ambtshalve concedeerende door kragt van deezen certifieere dat opgemelde blijken en bescheyden door comparanten aan mij geëxhibeert, wijders door mij geëxamineert en geleezen, dezelve van woort tot woort zijn luidende als hierna volgt:

"Wij ondergescr. Egenerfden ende Ingesetenen der Heerlicheyt Wedde betuigen met ondertekende handen dat het feer bij Wedde, so zal. Tomas best hero gehadt, niemant sal mogen gebruiken ofte wedder in possessie nemen als alleene die seune Karsyen ende dewile wij het feerschat jaerlix betalen, willen wij niet consenteren Emant anders daer in te kennen als dese voorscr. Karsyen, dat dit die warheft beorkunden (wij) mit onse ondertekende hansen, actum den 12 octobris 1643.

Evert Abels
Jacob ten Veenhuis
Wybbe Abels
Elso ten Venhuis
Alverynck Simens
Johan Hoykinck
Hindrick Tuynckers
Johan Ellersinc
Wylcke Boyncke
Johan Clas
Hans Bannin

Albert Warninc
Hyllwert Waersynck
Gerdt Trenninck
Bolman ter Har
Allbert Boskers
Johan ten Velthuis
Sicko ter Walslage
Detmer ter Wyssche
Detmer Harwerynck
Tonnyes Hyllinck
Jacob Tess

Dewyle Wubbe Husynck
niet schreven kan
hebbe yck Gerdt Pol
lynck sine halven dit
onderteekent gelieken
oock Ede Hustick vor
Aeyke Nannyns II hem
Frerick Efsinck
Engel Wubbes
Berent Jolynck
Johan Hylwerds

Hyske ten Velthuys
Derck ten Velthuys
Ede Koeylers
Albert Teyenck
Alberdt Bunkens
Johan Schuryenck
Hiske ter Borch

Berent Engels
Adolphus Molanus
Ecci. in Sellingen
Jacub Lefstynck
Harmen Bolmannss
Jacob Loesunck
Nanne Stroedynck
Juryen Altinck
Detmaer Aeyssinck
Gerdt Pollynck

Hanne Hubbelynck
Johan Nanyenck
Jan Ollynck
Folker Folckers
Ede Hannes
Hans Hulsynck
Johannes Boeles
Joannes Henrici
Franck pastor
Menno Koetes
Jan Wilcke Sterenborch
Wubbe Koepesz. ".

waar benevens Comparanten ten voorschreven eynde aan mij Drost exhibeerden een tweede blijk of koopcharter gelijkerwijse in vroegere tijden tusschen consenterende) personen in geval van koop en verkoop doorgaans gebruikelijk luidende woordelijk als hieronder volgende:

"Ick ondergeschreven Jacob Freericks bekenne en betuige mits deesen dat ick hebbe verkofft an Karsyen Tooms soodaanig veer van de van Blijham - dat magh Karsyen gebrucken tot synnen wille en oock eenen veryen weg over (...) hemke daar magh Karsyen sijn schip an Leggen un faassen als het hem Belieft, belooft Karsyen Jacobs volck alle vrey ende vergeeffs over toe vaeren, niet daat (...) toe geven un dancke Karsyen Tooms voer goede betaallynck, un beloove Karsyen tooms dit vry unde vranck voer alle anspraeck Dat nu un ten Ewigen dage un dan sal geen anspraeck geschien unde daer muchte een ander op Jacob Freericks plaetse koemen te wonen, dat de oock nigt mach over vaeren.

Dit alle stelle ick Jacob Freericks mij voer im toe bevreyen, toe oorkunde unde bevesteniss soo hebbe ick mit eygener handd verteykent in Anno 1644 den 4 julii.

Jacob Freericks

Bartelt Meening

Welke beyde instrumenten op papier geschreven wel eenigsins op sommige plaatsen door ouderdom versleeten, egter ongeradeert en ongecancelleert, over hun geheel meest genoegsaam leesbaar waren, zijnde het eerste in originali en het tweede in copia aan mij seegelaar overhandigt, vermidts het oorspronkelijk schrift van het laatste, volgens der comparanten gemoedelijke verklaring uit de mond van hun overleden vader Karsjen Thomas, ter occasie zijner voorige procedures met Hindrik Bloem, bij hunnen toenmalligen Advocaat (-) den Heer Hooftman Wolbers in den jaare 1739 onder meer ander processtukken te Grooningen was verloren geraakt.

Dus beleeden en door mij Drost ten behoeve der comparanten met derselver nakoomelingen gevidimeert en pro vera authentica gepasseert, wijders ten meerderen vestenisse in Waerheyds oorkonde met myn gerigtelijk seegel en subscriptie in fide publicam gecooroboreert, sonder erg of list." Gedaan op den Huize te Wedde, 16 Februari 1773".

De persoon, die in verband met het veer het eerst genoemd wordt (n.l. in de verklaring van de Egenerfden en Ingesetenen der Heerlijkheid Wedde van 12 october 1643) is Thomas, die dan al overleden is ("zal. Thomas") Hij had een zoon Karsyen, die door de Egenerfden erkend wordt als eigenaar, en niemand anders.

Volgens de aan de drost getoonde acte van 4 juli 1644, had Karsyen Tooms het veer "van die van Bleyham" gekocht, van Jacob Freericks (die in het

breukenregister vermeld is van 1639 tot en met 1648).

Het is onduidelijk hoe de "Egenerffden" reeds op 12 oktober 1643 zoon Karsyen als eigenaar konden erkennen, terwijl hij het veer pas op 4 juli 1644 kocht van Jacob Freericks.

Dan volgt een hiaat tot 1739, datum van de sententie van Borgemeesteren ende Raadt in Groningen in de kwestie tussen Karsjen Thomas en een zekere Hindrik Bloem, waarbij Karsjen in zijn recht is gehandhaafd. Van Hindrik Bloem, genoemd in de sententie van 2.10.1739. weten we dat hij Hindrik Hindriks heette en gehuwd was met Geeske Jans Bloem (RA VI e 1, 17.5.1704 vermeldt een Jan Geerts Bloem bij 't Wedder veer. Hij was de schoonvader van Hindrik)

De in het geding genoemde Karsjen Thomas was gehuwd met Geertjen Berents. Hun dochter Freerkjen Karsyng, gedoopt te Wedde, 25 december 1730, trouwde 11 mei 1753 met Berent Geert Tjabbes. (Zie met betrekking tot Tjabbes "Gruoninga" 1990, blz. 171 e.v., zie ook pag. 66 van dit tijdschrift, en het voorafgaande in het vorige tijdschrift, Freerkje = VII-d, haar moeder, Geertje = VI-b.

Verklaring van enige vreemde woorden :

possideren	= bezitten	posses	= bezit
turbatie	= storing	insereren	= invoegen
subscriptie	= ondertekening		
signature	= handtekening	concederen	= inwilligen
geëhi beert	= getoond, overlegd		
ter occasie van	= ter gelegenheid van		
gevidimeert	= gezien (en overgeschreven)		
pro vera authentica	= als authentieke waarheid		
in fide publicam	= om publiekelijk geloofd te worden		
gecorrobeert	= bevestigd, versterkt		
consenteren	= toestemmen		
in perpetuum rei memoriam	= als voortdurende herinnering		

*****

DAG DER GRONINGER GESCHIEDENIS TE BAFLO OP 12 NOVEMBER 1994

Op zaterdag 12 november 1994, van 13.00-17.30 uur, organiseert de vereniging "Stad en Lande" haar jaarlijkse contactmiddag in zaal "Concordia", Wier 1 te Baflo. Organisaties en personen die zich bezig houden met geschiedenis zijn welkom.

Het thema van deze dag is de biografie. De dag wordt te Baflo gehouden omdat hier 550 jaar geleden de humanist Rudolf Agricola werd geboren. Op het programma staan lezingen van o.a. P. Brood, mw Ebel's-Hoving en J. Hagen. Na de lezingen wordt om 16.00 uur een historische informatiemarkt gehouden in het dorpshuis Agricola, Heerestraat 21. Ieder wordt van harte uitgenodigd activiteiten (onderzoek, genealogieën, boeken e.d.) te presenteren. In verband met de organisatie graag voor 3 november a.s. opgeven of U van deze mogelijkheid gebruik wilt maken en of U één of meer tafels wilt reserveren. (B. Vel ema, Rijksarchief Groningen, tel. 050-127347)

De middag valt samen met de laatste dag van de tentoonstelling over Agricola en Huisman (Agricola's vader, pastoor te Baflo) in de N.H. - Laurentiuskerk te Baflo. Het is de bedoeling dat er vooraf en in de pauze van het middagprogramma rondleidingen gehouden worden.

* * * * *

T I J D S C H R I F T E N

Tijdschriften en boeken kunnen, na telefonische afspraak, worden ingezien bij onze secretaresse, mevr. H. >kes-Knigge, te Wildervank. In geen geval worden tijdschriften of boeken uitgelend.

"Gens Nostra", juni 1994.

Drs. Ton Reniers, "De geslachten die Reede/Srees en van de Haenberge alias Stoops uit Gilze"
René Lauwers, "Genealogie in Guliks Limburg".
H. Westera, "Nogmaals hiaten in DTB-registers".
P. H. Ietswaart, "Kwartierherhaling en Kwartierverlies".

"Drents historisch tijdschrift Waardeel", 2e kwartaal 1994.

Peter Schonewille, "Gebrand en niet gebroken. Gebrandschilderde glasruitjes in Drenthe" (het oudste ruitje in het Drents museum dateert uit 1632. Het bestaat uit een fragment met de tekst "Wubbe ter Walslage 1632" en het zou afkomstig zijn uit Norg).
Jelle Hagen, "Heraldicus en bestuurder. Mr. G. A. Bontekoe en Drenthe".
José Martin, "Gedane zaken. De bioscoopexploitant" (gaat over Ab Holman te Coevorden).
E. Schut, "Tot zieleheil. De Heilige-Catharina-vicarie in Roden".

"Emsländische und Bentheimer Familienforschung, Heft 26, mei 1994".

Holger Lemmerman, "Altere Genealogien der münsterschen Eigenbehörigen im alten Amt Meppen". (Gebruikt zijn andere bronnen dan de kerkelijke registers berustend in het Staatsarchiv in Osnabrück. Genoemd zijn Hlfe o.a. in Altharen, Rhede, Wesuwe, Aschendorf, Sustrum, Heede.)
Christian B&rner, "Dein Vorfahr war Angehöriger der (ehemaligen) Hannoverschen Armee". (Over bronnen t.a.v. voorouders in militaire dienst, berustende in het Hauptstaatsarchiv in Hannover.)

"Emsländische und Bentheimer Familienforschung, Heft 27, juli 1994".

"In Dresden lagern "Groninger Schätze". (Tussen 1498 en 1515 was Albrecht van Saksen landsheer in Groningen. De archivalia uit deze periode zijn in het Saksische archief in Dresden gedeponeerd. Ze betreffen de rechtspraak, de belastingen en de verhouding tussen Stad en Ommelanden. De omvang ervan is 15000 bladzijden die overgebracht op microfilm nu op het Rijksarchief te Groningen gedeponeerd zijn.) In dit nummer is aangekondigd het boek van Anton Busemann "Bokel, Quellen und Beitr'äge zur Geschichte der fruheren Gemeinde Bokel, jetzt Ortsteil der Stadt Papenburg". Het boek omvat 467 bladzijden. Belangrijk uit de inhoudsopgave: "Steuererhebungen in den Jahren 1534-1782". Hierin worden negen soorten belastingen genoemd die in die tijd geheven werden, met de bijbehorende registers, waarvan er zes uit de 16e eeuw dateren.

"Gens Nostra" juli/aug. 1994.

M. de Boer e. a. "Doopsgezinden in het Groninger Westerkwartier, de nakomelingen van Hoyke Cornelis". (Uitvoerige parenteel, de stamouders zijn voor 1700 overleden. Weinig verspreiding buiten het Westerkwartier. Uitzondering: Jan Hilbrands Wiersema, rijkscommies, overleden Ter Apel 5 juni 1883, in tweede huwelijk (1859) getrouwd met Elizabeth Schuur, overleden Onstwedde 14 juli 1862, dochter van Gerrit Geerts Schuur en Zwaantje Mulder, geboren te Nieuwe Pekela.
M. Vul sma-Kappers "De ouders van Clara van Ghistele, de vrouw van Andries de Meester" (16e eeuw, familie in Antwerpen).

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN DE

VERENIGING

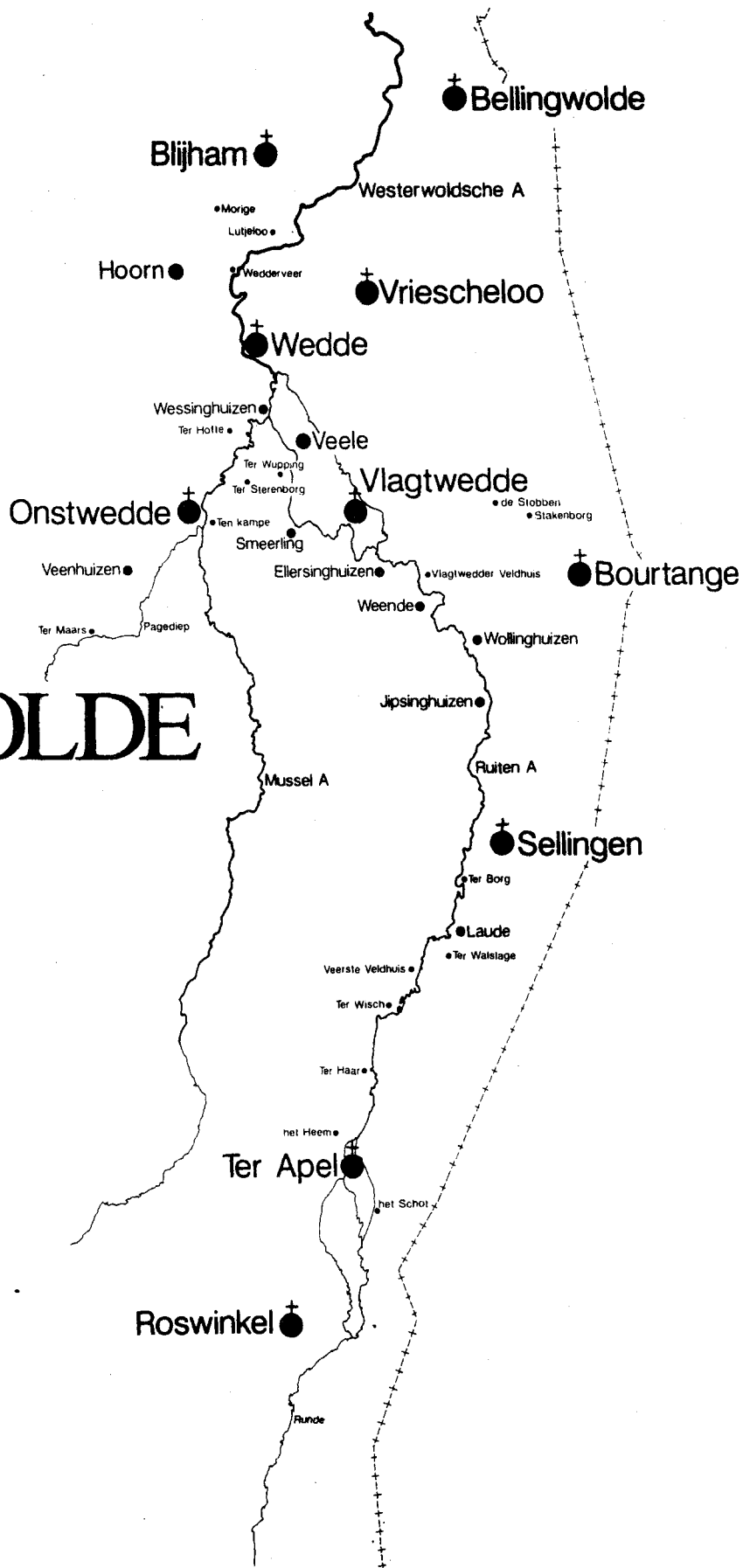
VOOR

GENEALOGIE

EN

HISTORIE

WESTERWOLDE

Jaargang 15 no. 4,
december 1994.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE VERENIGING VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE

WESTERWOLDE

JAARGANG 15 No-4,

DECEMBER 1994

REDACTIE:

S. H. ACHTEROP
ds. W. HORLINGS
J. S. A. HUIZING
E. G. SCHRAGE
JAN JOHAN KUIPER, eindredacteur
Dijksterweg 10,
9978 TB Hornhuizen,
tel. 05958-1289/1630.

SECRETARIAAT:

* lidmaatschap Mevr. G. P. I. HISKES-KNIGGE,
* abonnementen M. Hardenbergstraat 3,
* administratie 9648 LD Wieldervank.
* archief tel. 05987-13095.

PENNINGMEESTER:

G. KAMIES,
Postkade 51,
9503 AJ Stadskanaal.
tel. 05990-17272.
* postgironummer van de vereniging: 4222401.

BANK:

RABO-bank Stadskanaal
* rek.no. 3586.06.063 t.n.v. Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde;
* postgironummer van de bank: 810818.

LIDMAATSCHAP:

* contributie f. 40,- per jaar (inclusief tijdschrift, uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten of toegezonden per post);
* donateurschap f. 35,- per jaar (inclusief tijdschrift, toegezonden per post), alleen voor verenigingen en stichtingen.

INHOUD:

E. G. Schrage,	"GRENSGESCHILLEN IN EN ROND WESTERWOLDE".	blz. 91.
G. Luth,	"DE SCHULDEN VAN HARM HILVERTS COYLERS".	blz. 95.
	"SAMENVATTING LEZINGEN".	blz. 104.
E. G. Schrage,	"DE GAERELANDEN BIJ BLIJHAM".	blz. 105.
Bram v. d. Laan,	"HUWELIJKEN VAN WESTERWOLDERS IN DRENTHE": GASSELTE,	blz. 108.
D. Bos,	"VASTGELOPEN ONDERZOEK" (uit "Gens Nostra" okt./nov. 1994).	blz. 108.
Jan Johan Kuijper,	"DE KWARTIEREN VAN SCHOLTE ROELFS BESSELI NGH"	blz. 109.
	"VERSCHENEN"	blz. 114.
	"AANVULLINGEN EN VERBETERINGEN"	blz. 114.
	"TIJDSCHRIFTEN"	blz. 114.

GRENSGESCHILLEN IN EN ROND WESTERWOLDE

III - Jipsinghuizen contra Onstwedde

E.G. Schrage

In "Westerwolde", 7e jaargang no. 3 (september 1986) en 9e jaargang, no. 4 (december 1988) zijn bijdragen opgenomen over de "questieuse Mussel", waarover geschil was tussen Onstwedde en Jipsinghuizen.

De bron tot deze bijdrage, was een stapel papieren, die ter inzage was gegeven door de familie Wijbelingh te Weende.

Deze papieren behandelen het geschil als dit reeds voor de Hoge Justitiekamer te Groningen is gebracht. De behandeling ten overstaan van de drost te Wedde, is dan al achter de rug en juist hierover vonden we een aantal aantekeningen in het protocol van de drost: RA VI a.

In deze bron vinden we op 6 juni 1656, dat Nomno Stala, volmacht van Jipsinghuizen, wordt gelast "in te brengen op naent 't gene waarmede hij vermeent te kunnen annuleren 't mandaat van ----- vannde eigenerfden van de Unsda in hoer langdurige schriftelijke proces -----"

Helaas is deze tekst ten dele onleesbaar, maar het is wel duidelijk, dat een geschil tussen Jipsinghuizen en Onstwedde dan al lang loopt. Nomno Stala, de volmacht van Jipsinhuizen, is vermoedelijk dezelfde als Hommo °Stala, die van 1627 tot 1633 richter was van Westerwolde (onder protest van de inwoners, zie het Resolutieboek van Borgemesteren ende Raedt van Groningen, 5 maart 1627).

Doordat het protocol voor de richter te Vlagtwedde (RA VI o) een hiaat vertoont tussen 1634 en 1658, is het begin van deze zaak helaas onvindbaar. De situatie van de procedure in 1656 is zo, dat Onstwedde probeert die van Jipsinghuizen aan te zetten om voortgang te maken. Zo is er op een datum, tussen 5 september en 19 september 1656 het volgende aangetekend (RA VI a): "Eigenerfden van het ronde loech Onstwedde hebbende met mandaat van 10 en 15 m. verdaegt de eigenerfden van Ipsinghuizen om te laeten teeckenen acte van conclusie in haar geventileerde (aangespannen) proces, of bij ontstant van dien, pro conclusie de ingelechte stukken mochten worden angenommen, waer tegen gedaegden sustineerden (stelden), dat sy een repliq op 't nieuwe ten gerichte hadden geproduceert, daerom niet behoorden angesproken te worden en protesteerden van nulliteit (Jipsinghuizen stelt dus, dat zij reeds gedaan hadden, wat Onstwedde eiste, daarom was het mandaat van Onstwedde van nul en generlei waarde).

Op 26 september 1656 verduidelijken die van Jipsinghuizen: "de repliq hadde zij al op 9 may 1656 geproduceert" (uitgebracht).

Op 17 october 1656 worden namens Jipsinghuizen met name genoemd Johan Wibbes en consorten, voor wie Nomno Stala als volmacht optreedt. Zij zijn dan weer "verdaget" door de eigenerfden van Unsda, voor wie Eggerus Tiddens volmacht is.

Nadat op 23 januari 1657 is bepaald, dat "rotulatie" (?) zal geschieden binnen tien dagen, verzoeken op 29 februari 1657 die van Jipsinghuizen, als gedaagden, dat het gericht "oculaire inspectie" (bezichtiging) moge nemen "eer en bevorens haer quastie van de Mussel bij sententie werde gesloten".

Die "oculaire inspectie" van het gebied, wordt gesteld op "Vrijdag acht dagen, poena dages kosten en vijf mark breuke bij den suimachtge".

Hier zien we dus voor 't eerst dat het geschil ging over land in de Mussel. Dan volgt een pauze tot 9 september 1657. De "oculaire inspectie" heeft

dan nog steeds niet plaats gevonden, want op die datum wordt bepaald, dat de "oculaire inspectie" van de Mussel en de aldaar questiaeuse limiten is gesteld op "Saterdag acht dagen".

Een gevolg van dit geschil was, dat men elkaars vee ging "schutten". Daarover gaat het op 11 september 1657: De eigenarfdn van de Unsda, impetranten, contra de ingezetenen van Ipsinghuisen, gedaagden "hebbende impetranten gedaagden verdaeget omme te ontfangen sententie definityff wegen vier geschuttede beesten, welcke impetranten van 75 of meerder van de van Ipsinghuisen tot een rantsoen (losgeld) hadden gehouden, als wesende deselve op der impetranten groene weidelanden bij de Mussel door vermeent titul van eigendom van gedaagden aldaer bewaere geweest. Welke impetranten sustineerden haer desen eigendom te behoeren. Waerinne in contradictio judicia gedisputeert. Volgens dien van 't Gerichte oculaire inspectie genomen, worden partyen beidersyts geordonneert over de plaets, daer de beesten soudn gegaen hebben om de eigendom van deselve paarden ad proximam te disputeren" (ad proximam: op de naastvolgende zitting). Die van Onstwedde hadden dus op hun toebehorende "groene weidelanden" 75 of meer beesten aangetroffen (of waren het paarden?). Daarvan hadden ze vier "geschut", als losgeld.

Het Gericht heeft ter plekke oculaire inspectie genomen en nu moeten de partijen disputeren over wie de eigenaar is van "de plaets daer de beesten soudn gegaen hebben".

Als de zaak op 1 oktober 1657 voortgezet wordt, stellen de eigenerfdn van Onstwedde, dat zij de gronden in de Mussel "lange jaeren gemayet en begraven" hadden en dat zij daar ongeveer 75 beesten hadden aangetroffen, die aan de ingezetenen van Jipsinghuizen toebehoorden. Die van Jipsinghuizen moeten nu maar bewijzen, dat zij eigenaar zijn van de grond, waar de beesten aangetroffen zijn. Zo niet, dat die van Onstwedde dan de geschutte beesten mochten verkopen, wegens de "opgelopen onkosten". Gedaagden (die van Jipsinghuizen) stelden, dat de grond "Quaestieus" was, derhalve eisen zij "restitutie van haer beesten". De drost concludeert, dat niet kan worden beslist, over de eigendomskwestie "doordien haer document bij het grote proces over den eigendom van de grond sy geapliceert". Die van Unsda moeten de geschutte beesten "bij provisie restitueeren half en onverkortet haer schutgelt en voragie indien sy in de quaestie van de gront komen te triumfeeren".

Het vervolg van het "grote proces" over de eigendom is in RA VI a niet aangetroffen. We moeten hiervoor terecht bij de stukken van de Hoge Justitiekamer, die als basis dienden voor het artikel "De questieuse Mussel" in "Westerwolde", september 1986. Hieraan kan nu toegevoegd worden, dat door de heer B.J. Harding te Groningen, lid van onze vereniging, is beschikbaar gesteld (waarvoor dank!) het "Extract uit het Prothocol van de Hoge Justitie Kamer van Stad en Lande, thans berustend ter Griffie van het Provinciaal Gerechtshof van Groningen", welk stuk is gedateerd 28 september 1685.

De tekst van dit extract luidt :
"Alzoo de ingezetenen van Onstwedde ende die van Jipsinghuizen sedert honderd en meer jaren herwaerts questieus zijn geweest over het gebruik van de Mussel ende die van Jipsinghuizen zich altijd in het posses (bezit) van dien hebben zoeken te Maintineeren, waarin ook ten delen door Sententien

soo van de Richter, Drost als meede van de H.H. Luitenant en Hoofdmannen zijn gecontinueert voor zoo veele dat zij haere beesten in de Mussel onverhinderd souden mogen drijven ter tijd nader beweijs van eigendom van de Onstwedders ingebracht zou wesen, welke posses zij ook door beleggen van getuigen en daar op gevolgde verclaringe van deselve nader hebben zoeken te bewijzen, en hetzelve daar ook uit ten deele consteerde -----

Waartegen aan de zijde van de Onstwedders is gesustineerd deze tegenswoordige kwestieuse Mussellanden haer privative te competeren, gelijk sy hetselve met legel en brief van Hermanus Kopis, Johan ten Veenhuis, de Heer Richter Sibinga en de Heer Karel Schenk sogten te bewijzen, bij dewelke de Jipsinghuizers gecondemneert schutgeld van haar geschutte beesten aan de Onstwedders te betalen, als mede uit diverse andere sentenien, en belechte getuigen, en ten laatsten uit de sententie van den heer Drost Verrusie van den 15 februari 1661, waarvan aan de Hoge Justitiecamer door de Jipsinghuizers is geappelleerd, doch nademaal dezelve laatste sententie ten opsichte van de formaliteit alsook ten materie dienende scheen te laboreeren, en partijen daar op sententie verwachtende lichtelijk in zwaarder en langduriger Prosesstonden te geraken, waar oock al het gepasseerde van weinig belang zou wesen, temeer het proces in zich zelfs aan veele deelen defectueus is, zoo zijn partijen eigentlich te rade geworden, om van deze moogelijke en kostbare procedure af te komen, deze zaak aan de Heeren gecommiteerden G.H. Ripperda, in der tijdt Luitenant van de Hoge Justitiecamer wan Stad en Lande, de Heer Borgemeester Henrick Werumeus, de Heer Ulrich van Eussum, biede Hoofdmannen van de verschreven Camer, en de Heer Henr. Lant als Secretaris te compromitteeren, gelijk dezelve ook daarop volgens acte van de H.H. Luitenant en hoofdmannen in dato den 19 may 1685 zijn verzocht en gecommiteert om partijen in der minne te veraccorderen, off bij ontstentenis van dien, bij uitsprake finaallijk te enstschieden, opdat du hetzelve met vrucht geperfecteerd mochte worden.

Hebben welgemelde Heeren gecommiteerden haar na de questieuse Mussel doen transporteeren en partijen zoo op de Mussel als buiten dezelve niet alleen verstaan, maar ook de ingezetenen van de omliggende dorpen en Buurschappen zelfs, als van Ellersinghuizen, Sellinge, Ter Borg, Laude, Ter Walster, Velthuys, Ter Wische en ter Haar, dewelcke alle eenparig daarin overeenkwamen, dat se niet verder haare Syddriften, hare beesten wydeden, als tot aan de zwette van de galbarch tot aan Overhaar, zoo volgens dispositie van Carel Schenk, destijds landheer, was geordonneerd, sonder daarin enich verder recht te pretendeeren, als alleen die van Sellingen, dewelke door posses een weinig verder over geseide swette komen te springen.

Waar op dan partijen nochmaal verstaan en geseht om haar in der minne te accorderen, doch hetselve niet willende succederen, zoo hebben dieswegen de Heeren gecommiteerden na rijpe deliberatie en examinatie van haar onderlinge proses en daarop gevolgde conferentien geloudeerd en uitge sproken ----- dat die van Onstwedde privative en eigendommelijk wegens haar 33 andelen zal toebehoren al het land te veen en te velde, te hooi en te gras van de Galbarch af ingevolge genoemde Swette tot de Braamberg inclus, mit de landen daar tegenover van de Swette tot de Mussel A gelegen.

Waar tegens die van Jipsinghuizen wegens haar zes arven privatief eb eigendommelijk zullen hebben te genieten al het land te veen ----- van de voorgeschreven zwette af van het oosten na het westen, met een regte liene voorbij aan de voet van de Braambarch tot op honderd roeden na an de Mussel A, de roede à veertien voeten, en zoo vervolgens van daar de geheele Mussel langs tot an de Liemietscheidinge van Drente toe, welke honderd roeden zoo als gezegt an de Mussel A langs die van Onstwedde prifatief sal toebehoren, soo nochtans, dat hetgeene door die van Onstwedde an Boelman Ter Haar ter sette is gedaan, aan die van Onstwedde eigendommelijk zal verblijven, dat

respective partijen volgend deze uitsprake des te ---- sich zullen kunnen reguleeren, sal te dien fine door beide partijen een swette getrokken ende bekostiget worden, naar aaltal van haar respective arven, waarmede de partijen in hare onderlinge qiestien sullen sijn gesloten, met compensatie van kosten, en dese om altijd te kunnen genieten ten protocolle worden geinsereert.

Actum den 28 7bris 1685 en paryen om desen tegen den 5 october 1685 te --- geordonneert.

Onderaan staat: In ontvang genomen te Groningen den 2 september 1845.

Zowel de ingezetenen van Onstwedde, als die van Jipsinghuizen appelleerden tegen deze uitspraak, zoals blijkt uit een stuk in de coletie H.L. Wichers, 1686-21, in het Rijksarchief te Groningen, gedateerd 13.04.1686.

Aan bezwaren werden ingebracht :

- welke is de "grootheid" (uigestrektheid) van de Braamberg?
- waar begint de voet van de Braamberg?
- die van Jipsinghuizen hebben geen "dryft" toegewezen gekregen, over dewelke zij hun beesten naar de aangewezen Mussellanden zouden kunnen brengen.
- er is daar geen water om de beesten te drenken "angesien zij van den Mussel A ten eenenmaal waren afgesneden".

Partijen hadden zich hierover meermalen gewend tot de "vorige Heeren Gecommitteerden", maar dit had niets opgeleverd.

Nu - 1686 - treden als gecommitteerden op :

G.H. Ripperda, Lieutenant van de Hooge Justitiecamer,
Hindrick Muntingh, Borgemeester en Hoofman,
U. van Ewsum, Hoofman en de Gerichtssecretaris Lant.

De uitspraak van deze commissie luidt :

"Dat de van Ypsinghuisen, boven hetgeen haar in de uitsprake reedes is geadjucideert, zullen hebben te genieten een Drift van 15 Roeden breedte ten westen langes de linie bij wijlen Carel Schenk getrokken, om alzo haar beesten bequamelijck daar over in haar angewesen Mussel landen te kunnen drijven en het Hooy aldaar wordende gewonnen, over dezelve meede af te halen, blijvende niet te men het regt van de landerijen, zoo aan Boelman Ter Haar ter sette zijn gedaan, an die van Onstwedde, gelijk hetselve ook in de uitsprake is is vermeld, alsmede de eygendom van de andere landerijen an dezelve, met de geheele Braamberg, die zig na het zuiden zal opstrekken met hondert Roeden Lang en beginnen van het middelste off hoogste van de berg, daer ten dien fine een paal geslagen zal worden.

Waartegens de van Ypsinghuisen ook sullen behouden de Landerijen, haar in de uitsprake geadjucideert buiten de 100 Roeden ----- daer de Braamberg sig sal eindigen alwaer ----- door wedersijdse carspelen, yder na antal van haar plaatze een bequame Dobbe gegraven sal moeten worden, 14 Roeden viercant, dog na verloop van tijdt door de van Ypsinghuisen alleen onderhouden, ten waer die van Onstwedde haar beesten daer uit mede quamen te drinken, in welke gevalle dezelve dobbe alsdan na antal van plaatsen door wedersijdse partijen onderhouden sal worden. Daarenboven, zoo ook Eenige Schattynghe op deeze afgedielde Mussellanden quamen te vallen, zullen dezelve van gelijken door yder carspel na antal van haar plaatsen betaeld worden.

Ten laatsten : zoo het ook gebeurde, dat de eene of anders beesten over geseide swette quamen te weyden en geschuttet wyerden, zullen de eygenaers der geschutte beesten het ordinaire schutgelt daer voor moeten betalen.

DE SCHULDEN VAN HARM HILVERTS COYLERS

G. Luth.

Wie gedacht mocht hebben dat na het verschijnen van alle "Kerspel boeken" van vader en zoon Wegman *De Vereniging voor Genealogie en Historie "Westerwolde"* wel opgeheven zou kunnen worden, omdat dan het laatste woord over onze landstreek geschreven zou zijn, zal na de laatste twee artikelen van Jan Johan Kuiper wel hebben begrepen, dat er nog veel meer te ontdekken valt over oud-Westerwolde. Uit deze artikelen blijkt dat nieuwe bronnen, nieuwe inzichten kunnen geven. Met nieuwe kennis komt nieuw inzicht en meer begrip van het verleden.

Het volgende is een poging tot meer begrip.

Bronnen:

a C. J. en R. M. A. Wegman:

"Westerwolders en hun woning bezit" Het Kerspel Vlagtwedde deel I:
blz. 109, 110 Erve Wiltingh).

b Idem deel II, blz. 336: Coylers Erve I te Wollinghuizen

c ,, ,, blz. 357: Hardingh Erve I te Wollinghuizen

d ,, ,, blz. 349: Teijningh Erve I te Wollinghuizen

e Protocol van vrijwillige, beneficiare en gerechtelijke beschrijvingen. R.A. VI s in 1765 en 1767.

f Concepten van executoriale koopbrieven. R.A. VI t 10-12-1765.
(e en f in doos 665)

De volgende erven behoorden aan Harm H. Coylers:

a Wiltingh in 1739 gekocht voor 1300 Car. gld. van Berent Berents Smidt.

b Coylers van zijn ouders, meijerwijs bewoond door JAN SIJWERTS.

c Hardingh van zijn ouders, meijerwijs bewoond door HINDRIK KOERTS.

d Teijningh in 1763 gekocht voor 2205 Car. gld. van Jan Sanders.
JAN BERENTS was hier meijer.

HARM HILVERTS COYLERS of HARM KEILERS

Gedoopt op 17-12-1719 in Vlagtwedde, geboren op Het Coylers in Wollinghuizen, overleden tussen 1772 en 1776 in Vlagtwedde, zoon van Hilwert Harms Coylers en Jantien Wubbes Sijmens.

Gehuwd 05-10-1738 te Vlagtwedde (huwelijkscontract 3-10) met Gijssel Jacobs Tammes, gedoopt 27-02-1718 aldaar, dochter van Jacob Tammes en Grietien Engberts.

Harm en Gijssel werden beiden aangenomen op 08-03-1742 te Vlagtwedde.

Kinderen gedoopt te Vlagtwedde:

1. 31-03-1739 Jantien

2. 16-08-1740 Grietien

3. 01-03-1744 Jantien Coylers x VI. 12-09-1762 met Wubbe Gerhardus Heeres

4. 06-11-1746 Grietien Coylers x VI. 27-01-1771 Klaas Elses Haselhoff

Gijssel Tammes trouwde 13-06-1784 te Vlagtwedde met Jan Jans.

Harm H. Coylers woonden niet op de familieboerderij in Wollinghuizen, maar op Wiltingh-erve in Vlagtwedde. Mogelijk woonde hij in het dorp omdat hier meer mensen woonden, dan in Wollinghuizen. Dit was misschien gunstiger voor zijn handel, want uit zijn schulden blijkt dat hij veel hout kocht en in ossen handelde, die in Zwolle, ja zelfs in Holland werden verkocht.

Harm was tevens kerkvoogd. Uit de schulden blijkt, dat hij zijn privé financiën niet altijd van de kerkelijke gescheiden hield.

Zijn vrouw gaf vrij veel uit bij kruidenier Jungken in Bourtange.
Was Harm in later jaren ziek, had hij pech in de handel, of waren er andere redenen, dat hij schulden kreeg?

Op 18-12-1765 vindt de executoriale verkoop plaats van Teyingh I en Harding I voor resp. f 1705 en f4205, totaal f 5910.

Op 08-04-1767 vindt de executoriale verkoop plaats van:

1. Coylers erve te Wollinghuizen met rosmolen, bomen en plantagen
2. Behuizing in Vlagtwedde huisnr. 20. (Wiltzingh Erve) Prijs f 3200

PROTOCOL VAN VRIJWILLIGE, BENEFICIAIRE EN GERECHTELIJKE BESCHRIJVINGEN.

(De rekeningen zijn door samensteller op alfabetische volgorde gezet.)

Gerechtelijke beschrijvinge van renten, actien, schulden en presentien op en over de vaste goederen van HARM KEILERS tot Vlagtwedde of elders in dezen Gerigte van Westervolde gelegen, zo

ter instantie van GERRIT EVERTS wordt uitgebracht, aanvang nemende met Dinsdag den 17 Sept. en eindigende op Dinsdag den 29 Oct. 1765.

Nagekomen posten tussen 3 en 5 Nov., als a gemerkt.

Latere toevoegingen van 4 Juny tot 17 July 1767, als b gemerkt.

A Hindrik ALVERINGH, als volmacht van het Carspel Vlagtw. des debiteurs quotale porsie tot de redemptie penningen van het gepasseerde jaar 1766 een restant	b	13	14	3
Deselve, dit jaar n.t.beg. (nader te begroten)	b	19	17	1
Koopman Jannes ALVERINGH, verdiend arbeidsloon		6	16	-
B Frerik Jans BAKKER en cons. te Vlagtw. wegens verzegelde pagtbrief van 12-01-1765 wegens zeker stuk tuingrond		420	-	-
Harm BERENDS tot Vlagtwedde, wegens geleend geld, volgens hand en 6 st. voor het aantekenen		146	16	-
Deselve, boekschuld, en voor het aantekenen 6 st.		19	1	1
Harm Berents tot Vlagtwedde, boekschuld	b	7	13	5
Deselve, in qlte, schattinge	b	8	11	-
Deselve, ad idem	b	5	18	3
Deselve, touw	b	-	15	-
Hindrik BERENTS, kooppenningen wegens verk. en gel. ev. ossen	61	-	-	-
Hindrik Berents tot Vlagtw., boekschuld		3	15	-
Deselve, boekschulden	b	15	11	6
Jan Bornholt BONTENDRAGER, restant van meerder ingevolge boek voor behouden van desselvs regt over des debiteurs huisvrouw ten opzichte van zodane goederen als door haar zijn gekogt voor zo verre debiteur die schulden zo hier mede in betrokken is niet mogte accepteren, of uit desselvs boedel niet mogte worden voldaan		129	8	-
Jan Alberts BOSKES van Ellesinghuizen, boekschuld	b	171	19	6
Deselve, boekschuld		98	4	6

Jan BROUWER van Jipsinghuizen wegens het gebruik van een stuk veen boven de Stakendijk om uit te boekweiden door hem an de debiteur verkogt	170 - -
Willem Jans BROUWER, wegens 2 zeilen door hem als ossedrijver van den debiteur met deselve gedaan als een reis na Zwol en een na Zuidlaren en verschot van tol (nader te begroten)	11 8 -
Luiken Roelfs (BRUGGERS) tot Sellingen, boekschuld Adv. VAN BUIREN, regtskosten 10 - -	28 - -
C Juffer Trijntje CRANSEN, boekschuld van 9 12 6, onder deductie van 1 4 - voor 2 spint lijnsaat op des debiteurs camp uitgesaaid	8 8 6
E Albert Jans EEMSINGH tot Weende wegens 2 verkogte en geleverde ossen onder kortinge van f 3 8 - so Eemsingh erve an den debiteur in qlte. als boekhoudende kerkvoogd volgens de laatste besettinge moest worden voldaan en f 3 10 - wegens 2 spint lijn(zaad?) op des debiteurs land uit te saaijen	34 - -
Juffer Engelina Alagonda EISONIUS, obligatie 20-06-1765 plus rente, n. t. begr.	400 - -
Dr ENGELHAR'D en cons. in qlte., regtskosten	21 - -
Gerrit EVERTS, regtskosten waardoor de boedel onder geregtelijke beschrijvinge is gebragt, n. t. begr. Deselve volgens conventie van 28-02-1765	173 - -
F Adv. FOLKERS, advokaten salaris, n. t. begr.	
Harm Jans FRANK, verdiend arbeidsloon	3 - -
G Hindrik GELLING, schoolmeester te Ter Apel, wegens os en koe door H.G. verkocht aan Wubbe Gerhardus, schoonzoon van Harm Keilers	70 - -
Wubbe GERARDUS wegens 7 ossen door hem van wijlem Tammo Jacobs voor den debiteur gekogt, restant	120 10 -
Deselve, wegens 2 ossen, zo den debiteur voor hem in Holland hadde verkogt, en die penningen onder zig gehouden	105 - -
Deselve, wegens een verkogte en geleverde veerse	34 - -
Deselve, door den debiteur van Jan Harms Timmerman ingehouden ter betalinge van hem W.G. en niets an hem zijnde voldaan	9 - -
Deselve, wegens een voor debiteur van Hindrik Sassen gekogte os	45 - -
Jan GRAVENMEIJER wegens vertering door den debiteur	b 2 12 -
Jan Gravemeijer in de Stobben, boekschuld	9 14 -
H Adv. Derk HASELHOFF, volgens hand	104 - -
Deselve, wegens voor 2 paarden	275 - -
Deselve, verschotten en salaris	37 1 -

Deselve, wegens gehouden houtmijninge	23 5 -
Deselve, verschotten en salaris voor Folkert Nesse en regtskosten n. t. begr.	
Deselve, wegens verschotten en salaris	39 14 -
Deselve, idem. n. t. begr.	
Deselve, wegens geleverd geld 10 10 -Deselve, 2 mudde rogge 8 - -	
Deselve, regtskosten en salaris, voor den debiteur tegen Engel Bruggers in qlte (akte 4-04-1759)	65 8 -
Deselve, wegens een geleverd ... en regtskosten	b 8 13 -

Mons. Aei jke NESSE en Jacob AYSSINGH beide in qlte. als kerkvoogden van Vlagtw. presentie van 204 9 6 volgens bezettinge van den 12-01-1765, zo den debiteur als boekhoudende kerkvoogd v. d. Carspellieden moeste innen, onder deductie van 't geen daar van in zijn gem. qualiteit ten dienste der kerke mogte hebben vol daan, en van hetgeen daarvan nog niet geind heeft

	204 9 -
--	---------

met de interesse van hetgeen door wanbetalinge van den debiteur heeft moeten worden genegotieert tot schaadloos stellinge van het Carspel wordt gerequireert.

Deselven, als boven, als boekhouder en mede kerkvoogd	76 6 4
---	--------

Mons. Aei jke NESSE wegens regtskosten over de nominatie van Ds Waalkens (Schmaal op 26-10-1755) aan de Hoogm. Heeren Borgem. en Raad in Gron.

	9 11 -
--	--------

Albert NESSE tot Vlagtw. voor verkogte en geleverde vaersen 51 5 -

Koopman Folkert NESSE	202 17 3
Deselve, boekschuld	159 15 4
Deselve, regtskosten, gerigte over te geven	
Deselve, " , verkogt en geleverd hout	
Deselve, boekschuld	21 17 6
Deselve, een gouden ducaat of 5 5 - volgens accoord over het verschil over het verkocht hout	
Deselve, ingevolge boek ten laste v. d. debiteur als boekhoudende kerkvoogt van verteringe	b 18 12 4
Deselve, ingevolge boek	b 19 19 1
Deselve, nog presentie	b 25 - -
Voogd Berent Jans HOMMES, wegens verteringe, etc.	b 44 10 -
Deselve, volgens afrekeninge	16 11 -

Geert-Berenlis-HUISIN6H; -dten, tknegt-ven-N}ndr+k-Stredn+ngH; resi ; ar+l ; -verd}end-bede}een----- 28-----

J Berent JANS van Jipsinghuizen, wegens reis met den debiteur als ossedrijver na Zwol en Utrecht gedaan, n. t. begr.

Deselve, wegens wagenvragten eikenhout voor den debiteur van 't Klooster Ter Apel gehaalt, elke vracht 3 gld. (x 90)	270 - -
Deselve, wegens 2 wagenvragten eikenhout van 't Klooster Ter Apel voor den debiteur, jeder met twee span peerden, gehaalt tot een stranketting voor Jonkheim, jeder vragt 6 gld.	12 - -
Deselve, wegens een verkogte en geleverde os	25 - -
Deselve, wegens mudde rogge	3 10 -

Eede JANS van VI agtw. volgens vertekende hand	b 51 18 4
Deselve, boekschuld	b 54 18 -
Jan JANS, uitnaam van zijn huisvrouw Hadewich Alverigs, zijnde haar vaderlijk boelgoed, volgens verzegeling uit desselvs nagelatene goederen, welke door den debiteur zijn verkogt, competerende voorn. behoudens haar regt tegens haar swager Nanne Ter Haar, die gem. goederen door den debiteur hadde laten verkopen in eventum	200 - -
Jan Harberts JOLING, in q1te., geld heerkomende uit het overschot der besette penningen tot inninge van de gemene middelen, zullende en moete strekken tot betalinge van de nog resterende Carspel schulden, daer antekenaar in q1te. is verplicht moete sulks uitvondig gemaakt worden uit het boek als hebbende den debiteur de ontvangst gehad, salvo jure wegens dat het welke zig uit dien hoofde meerder mogt bevinden	300 11 2
Deselve, in q1te, regtcosten, daarover, n. t. begr.	
Deselve, in q1te, regtscosten i. v. m. executie van debiteurs goederen, n. t. begr.	
Deselve, restant wegens verkogte en geleverde ossen	4 1 -
Deselve, nog presentie verschotten regtscosten tegens Tamme Jacobs, des debiteurs portie	8 12 -
De heer Captein VAN JUNGKEN, boekschuld voor behoudens `desselvs recht over des debiteurs huisvrouw voor zo verre de winkelwaren, door haar zijn gekocht in eventuin onder deductie van hetgeen hier tegens in liquidatie kan worden gebracht	463 1 7
Deselve, boekschuld	6 -
Deselve, boekschulden, voor geleverde waren, waaronder voor f 154 16 - door de vrouw gehaalt voorbehouden des aantekenaars regt tegens de vrouw of over de vrouwen boedel in eventum	b 273 8 3
Deselve, obligatie	b 40 18 -
Deselve, nog een rekening	b 54 10 1
K Wubbe KEILERS van Veenhuisen, restant boedelgeld	120 - -
Hindrik KOERTS, obligatie, 23-11-1766	b 100 - -
Deselve, afrekening	b 13 - -
L Ham Erenst LAARMAN, restant verdiend arbeidsloon	6 3 -
Deselve, zoo hij, H. E. L., aan zijn broer Wubbe Keilers te betalen tot landhuur, doch nagelaten	6 10 -
Reint Gerhardus LEUSSINGH, een jaar verdiend knegtenloon	a 18 - -
Lijsabeth Reints, wed. Gerhardus LEUSSINGH, 5 t mudde haver	a 5 10 -
Deselve, vuren planken	a 16 - -
Deselve, nog in q1te. voor een verkogte kerkebanke door den debiteur voor haar ontvangen	a 30 - -
Deselve, regtscosten n. t. begr.	b
Menno LIEFSTINCK tot Weende, wegens verkogte en geleverde os plus 6 st. voor het aantekenen	37 6 -

Ham LUBBERS van 't Heem bij het Clooster Ter Apel, wegens verkogte en geleverde 3 ossen		100 - -
Deselve, restant verdiend arbeidsloon		7 17 -
Tiarke LUPKES, wegens weidegeld	b	8 - -
Berent LUTTER, smit tot VI agtw. minus 5 spint lijnsaats en 5 spint reuve saats, op des debiteurs land uit te saaijen		6 1 -
M Dr MESTINGH, boekschuld	b	8 9 4
De Heer DROST MUNTINGHE, presentie, n. t. begr.		
De heer Pastor N. MUNTINGH te Boertange, 21-03-1765		225 - -
N De weduwe van Aejke NANNINGHS tot Onstwedde in ql te., restant cooppennig wegens 7 ossen door Klaas Nanninghs aan des debiteurs vader Hilvert Keilers verkogt en geleverd		54 - -
S Jan SANDERS van Veele, versegeling 14-11-1764		1102 10 -
rente á 3 % n. t. begr.		
Nanne Harms SASSEN in 't Klooster Ter Apel, doodskosten van Boel em Alverigs		50 - -
Deselve, geleend geld		31 - -
Deselve, boekschuld		32 8 -
Nanne Harms Sassen, wegens zijn huisvrouw Albertje Alverigs		200 - -
Hendrik SASSEN van 't Heem, verk. en geleverde ossen		6 10 -
Hindrik SEXTRO tot VI agtwedde, boekschuld		3 6 -
Deselve, voor 2 dagen turfgraven	b	1 12 -
Deselve, vertering	b	8 4 -
Hindrik Roel fs SMEENGH tot VI agtwedde, restant boekschuld		8 16 4
De heer ontvanger W. SPARRINGA, versegeling 27-10-1763 plus rente, n. t. begr.		3600 - -
Jurjen Jans STERENBORGH tot Ter Wisch, restant voor verkochte en geleverde koe		10 - -
Klaas STEVENS verdiend loon wegens het oppassen en drijven van des debiteurs ossen in het 1763 op de reise na en in Holland		18 - -
met verschooten geld daarboven		1 10 -
Coopman Simon Harms STRATHE tot Onstw., boekschulden		2 6 -
Albert SUIMERINGH, presentie, wegens eenig land uit de buirschap van Wollinghuizen door den debiteur in ql te. aan Wilt Jans verkogt en waarvoor de debiteur de kooppennige hadde ontvangen		13 6 -

De RIGTER A. H. VAN SWINDEREN, zekere presentie, n. t. begr.			
Deselve, wegen een verkoping		14	14 -
Deselve, restant boedel penninge van uitmijningen		634	10 -
Deselve, verschotten		390	15 -
Deselve, obligatie van 30-09-1763		715	- -
plus rente, n. t. begr.			
Deselve, obligatie 27-02-1765		50	- -
plus rente, n. t. begr.			
Deselve,		30	- -
Deselve, boel penninge van 2 uitgemijnde koeien door de debiteur van Harm Thomas van Jipsinghuizen		52	10 -
T Gijsel Jacobs TAMMES, huisvrouw van debiteur, ingebrachte boedel penningen, ingevolge huwelijk contract met de toehaken nader te bepalen		3400	- -
Lammert TAMMES tot VI agtw. wegens verkogte eike bomen op deselvs plaats te Veelle, zoden debiteur wederom bij uitmijninge heeft laten verkopen de rente n. t. begr.		600	- -
Deselve presentie n. t. begr.			
De heer Adv. P. THEODORI, coopbrief, wegen twee aan de debiteur verkogte waren over VI agtwedder Hamrik plus interest n. t. begr.		350	- -
Deselve verschotten en salaris, n. t. begr.			
Beerent Geert TIABBES van verteringe bij hem gedaan	b	-	24 -
Harm Hindriks TIJKS, ingevolge boek	b	22	15 1
V Albert ten VELTHUIS, voor 6 eiken bomen		144	5 -
Deselve, boeschulden		29	4 -
Jan ten VELTHUIS, als buirmeester v. VI agtw. wegens peerden weiden in de gepasseerde herfst verschenen	b	6	- -
Jan Wubbes uit 'T VELTHUIS, wegens zijn huisvrouw Trijntje Alverigs		200	- -
Jan Hindriks VRIESE te VI agtw., volgens rekeninge		22	12 -
W Jan WILTS Roswinkel, obligatie		500	- -
plus rente n. t. begr.			
Jan WILZINGH tot Veenhuisen, obligatie interest n. t. begr.		250	
Totaal		f 18.589	8 7

Hierbij zijn de bedragen "nader te begroten" (ca 25 maal) niet inbegrepen. Als we deze op gemiddeld 10 gulden schatten, was de totale schuld bijna 19.000 gulden. De opbrengst van zijn onroerende goederen was minder dan de helft van dit bedrag.

Ham Keilers had iets met ossen en eikehout.

OSSEN

Elf maal is er sprake van os of ossen:

1 os (4x)	4 voor f 25, 37, 45, 61
os en koe 1 voor f 70	
ossen	2 ?
2 ossen	2 voor ?
3 ossen	3 voor f 100 is gem. f 33
7 ossen (2x)	14 voor f 120 is gem. f 17

Totaal 24 ossen, hoogste prijs per os 61 gulden.

De gemiddelde prijs was f 458 : 14 ossen = f 32.

De ossen gingen naar Zuidlaren, Zwolle, Utrecht, Holland.

Zijn drijvers (cowboys) waren:

Willem Jans Brouwer, Berent Jans van Jipsinghuizen en Klaas Stevens (Moorlag), timmerman in Vlagtwedde.

(EIKE)HOUT

Koopman Folkert Hesse: geleverd hout

Berent Jans van Jips. wagenvragten eikehout van 't Klooster Ter Apel, elke vragt f 3. f 270 betekent dus 90 vrachten.

Twee wagenvragten eikehout van 't Klooster Ter Apel.

Gerard Leussingh voor vuren planken

Eikebomen op een boel dag (L. Tammes) voor f 600

Van Albert ten Vel thuis 6 eikebomen voor f 144. In totaal ruim f 1000 aan hout.

PRPROTOCOL R.A. VI t 10-12-1765

Dit betreft HET HARDING, zie hierboven.

Albert Hindrik van Swinderen der beide regten Doctor wegens de Ed. Mog. H. Heeren Borgemeesteren ende Raaad in Groningen, Rigter des Landschaps Westerwolde, betuige met deesen openen versegelden koopbrieven, dat ik ambtshalve ad instantiam creditorum van HARM KEILERS tot Vlagtwedde, na voorgaande geregelijke beschrijvinge van renten, actien en schulden op en over desselvs vaste goederen en publicatie tot verkopinge van een gedeelte van deselve en waaronder nagenoemde plaats op drie Zondagen van alle de predikstoelen in de zeven kerken deeser jurisdicture ingevolge trekcedulle in dato den 18 December 1765, bij executie en publieke uitmijninge ad usum jus potius habentium steede vast en onherroepelijk hebbe verkocht, gecedeert (= afstand doen van), en op- en overgedragen, zulks doende kracht deesen an de E. JAN HARMS BRUINING van Weende, des debiteurs plaats en erve tot Wollinghuizen, bestaande in:

- behuisinge en schuure, appelhof en hof om het huis toe met de eikenbomen daarop staande en verder al het hout, zo bij deeze plaats behoort, voor zo verre nog niet is verkogt en
- drie tuinen en
- het bouwland leggende voor 22 mudde inzaads in verscheiden akkeren en
- plusminus 11 dagwark Miedland in verscheiden stukken en delen te Wollinghuisen om 't Loeg toe gelegen, en
- vijf vierendeel deimpt Miedland in het Wedder Meer gelegen en
- vier waren over Wollingbuiir hamrik andere waren aldaar in alles gelijk, behalve in 't veen, alwaar dese plaats maar voor drie waren geregtigt is.

- Een halve legerstede op 't Vlagtwedder kerkhof, waar van de andere helfte bij des debiteurs groote plaats behoort en
- twee en een halve zitplaatsen als een vrouwen en een manne, en om de andere zondag een derde in de kerke te Vlagtwedde en bij de halve legersteede ook een pand in de riggeling om het kerkhof.

Lasten van deese plaats:

- f 2 8 - tot het jaarschattinge
- f 3 5 1 tot het jaarverpondinge
  - 3 scheepel rogge jaarlijks an de Vlagtwedder pastori j
- f 1 2 4 jaarlijks an de Sellinger pastori j
- f 0 12 6 jaarlijks an de Vlagtwedder kosteri j
- f 0 3 6 alle vierenddels jaars an de armjager

en thans meyerwijze bewoont en gebruikt door HINDRIK KOERTS, die deese plaats volgens huurceter (certificaat) tot May 1770 heeft gehuurt voor 120 gulden jaarlijks vrij geld an deese plaats met zijn lasten aldus opgegeven.

Verder op conditie dat gem. meyer zo lange, te weten tot May 1770, in de huur zal continueren (=daaraan) mits de van May 1766 lopende huuren zullen komen ten profijte van den koper.

En verder alles met zijn lusten en lasten, vriedheden en geregtigheden, zo ende invoegen door den debiteur is gepossideert (= wordt bezitten) en eenigsins heeft konnen worden verdedigt, en de behuisinge met alles wat daar an eerd en nagel vast is, welke ook voorts op des kopers pericel (=gevaar) zoude overgaan en de landerijen zo groot en klein worden bevonden zonder mate te gedogen, en zonder dat het EE. Gerigte of de creditoren wegens overmoedelijk kwalijk geëxprimeerde (= uitdrukken, te kennen geven??) lasten zullen reponsabel (= verantwoordelijk) zijn. En zulks voor de somme van 4205 (in woorden) Car.gld., zegge 4205 Car.gld. blijvende den 80ste penn. en onkosten van versegelinge ten laste van de koper.

En also den koper ingevolge-koopconditie deese koopschatpenningen met het stui vergeld ingevolge koopconditie, ten volle heeft betaald, en bij mij in regtshanden opgebracht zo word deselve bij deesen regtswegen verwisset in den waren eigendom en possessie van boven gementioneerde (=genoemde) plaats, om daarmede te doen en handelen als een jegelijk met het zijne te doen geoorloofd is, vrij en onbelast van actien, schulden of swarigheden bevorens daarop gelegd en gevallen, exempt Heerenschattinge en andere gemene landslasten.

Aldus opgemedde verkopinge gedaan an het regthuis tot Vlagtwedde op den 18-12-1765.

In oirkonde der waarheid hebbe ik Rigter opgemed deesen met mijns Naams subscriptie en anhangenden zegeli bekragtigt, actum ut supra.

Op 08-04-1767 werd erve Coylers, Wollinghuizen nr. 2. aan de beide schoonzoons van Harm H. Coylers verkocht voor 3200 gulden. Meijerwijs bewoond door JAN SIJWERTS.

In 1773 verkochten Wubbe Gerardus Heeres en zijn vrouw Jantien Coylers, tezamen met Klaas Haselhoff en diens vrouw Grietien Coylers "de boere plaatse en erve Het Koilers genaamd, staande en gelegen te Wollinghuizen voor f 8300 aan B. Schuring en diens schoonzoon Harm Berends Trenning. (Zie Wegman: Vlagtwedde, De gehuchten blz. 336.)

Harm H. Coylers woonde op Erve Wiltigh, Vlagtwedde nr. 20.

In 1773 is bepaald dat zijn vrouw "zal genieten de behuizing met hof en tuin, wegens haar boedelgoed bij haar man ingebracht".

(Zie Wegman: Dorp Vlagtwedde blz. 109.)

Westerwolde, middelen van bestaan

Samenvatting van de inleiding van A. C. van Oorschot en F. Post over het derde deel van "De geschiedenis van Westerwolde" op 18 juni j.l.

Drs. Van Oorschot begint de lezing met de "Verbalen Wedde en Westerwoldingerland" uit de "Verbalen van Commissieën tot de inspectie der fortificatiewerken", die men vindt in het archief van de Raad van State in het Algemeen Rijksarchief te 's Gravenhage.

Over de periode 1629-1794 geven de "Verbalen" veel informatie en namen, meest handelen ze over inspecties van vestingwerken.

Drs. Post behandelde het onderwerp "Bedrijfsarchieven, zij vormen een belangrijke bron voor de kennis van de middelen van bestaan in een bepaalde periode. De heer Post had zelf o.a. de bedrijfsarchieven van de aardappelmeel fabriek "Westerwolde", de zuivel fabriek te Laude, een branderij te Bellingwolde en een interessant kasboek van een smid te Bellingwolde bestudeerd.

Het Nederlands Historisch Archief bewaart bedrijfsarchieven om te voorkomen dat ze verloren gaan.

*****

Archeologie in Westerwolde, de laatste stand

Samenvatting van de lezing, door dr. H. Groenendijk, op de afgesloten septembervergadering van de vereniging voor Genealogie en Historie "Westerwolde".

Westerwolde was onbewoond vanaf het einde van de prehistorie, ca. 200 v. Chr. tot het begin van de Christelijke tijd (ca. 700 na Chr.). Toen in de jaren twintig professor Van Giffen zijn onderzoek in Westerwolde verrichtte waren er nog veel oude grafheuvels (nu is misschien de "Gieselbaarg" de laatste nog bestaande grafheuvel). Bij opgravingen bleek dat urnenvelden onder kleine heuvels soms omgepeld waren met een greppel in sleutelgatvorm. Graven vond men dan in het ronde gedeelte van de sleutel, de ingang in de "baard". Prof. Van Giffen kon deze graven niet precies dateren, nu weten we met behulp van de C-14-methode dat ze zijn uit de periode ca. 1100-950 v. Chr. De graven zijn dus niet Keltisch of Germaans.

Bij opgravingen bij Wessinghuizen en op de Onstwedder Holte in 1986 en 1990 trof men grafheuvels aan uit de tijd tussen 1700 en 1500 v. Chr. Op de Onstwedde Holte vond men een graf van 16 m doorsnee, het graf was ooit omgeven geweest door een driedubbele palenkrans van 243 palen. In dit laatste graf vond men ook een beker van ca. 20 cm hoogte, afkomstig uit de wikkel draadbekercultuur van omstreeks 2100 v. Chr. Waarschijnlijk is er dus al een nog oudere nederzetting geweest.

In 1993 zijn bij Rijsdam palen uit ca. 500 v. Chr. gevonden waarop waarschijnlijk een brug over een meander van de Ruiten-A gerust heeft.

Tot slot vertelde de heer Groenendijk over de wording van het landschap van Westerwolde en het geïsoleerd raken van de streek door het oprukkende veen. In de periode van 2500 tot 2000 v. Chr. was het gehele gebied bewoond, daarna kwam de opmars van het veen en omstreeks 1200 v. Chr. was de top van de Sikkenberg al bereikt. Omstreeks 500 v. Chr. was er alleen nog bewoning mogelijk langs de beken en op de tangen (zandruggen).

De beekdalen bleven vrij van veenvorming door de beweging van het water.

In de Romeinse tijd was Westerwolde onbewoond.

D E G A E R E L A N D E N B I J B L I J H A M ,
en enige families met belangen aldaar.

E.G. Schrage

Het protocol van verzegelingen van de drost, RA VI e 7, bevat een akte d. d. 22 oktober 1766 :

Jan Vriese, als gemachtigde van zijn moeder, vrouw Jantjen Boelcken, weduwe van Jan Vriese te Roswinkel, verkoopt aan Pieter Geerts Starcke, molenaar des carspels Blijham, gehuwd met Tjaduwe Heeres, circa 1/4 part in een stuk van tien deimat land in de Gaere onder Blijham (te noemen part A).

Verder: De Brouwer Boele Doedens, ook handelend voor zijn zuster Frouwe Doedens, weduwe van de veenmeester Jacob Eitjes, te Pekela.

De Brouwer Harmannus Oortwijn, mede als voormond over de kinderen van Aaldrik Unekes, gehuwd met Gebbina Oortwijn, en tevens caverend (optredend) voor Jan Unekes en Harbert Heeres als sibbe en vreemde voogden over dezelfde pupillen, benevens Jacob Geerts Huis, gehuwd met Trijntje Molanus, mede voor Remke Molanus, gehuwd met Jacob Jeltjes, en nog voor Jan Egberts Molanus, verklaren te hebben verkocht: een dergelijk 1/4 part (part B).

Deze beide verkochte percelen vormen de helft van die tien deimt, thans mandelig met Everwijn Klaassen Nanning, molenaar te Onstwedde. De totale koopsom is 1522 gulden.

Zwetten :   ten noorden - het Heeren Hoofddiep.
                              ten oosten - de vaandrig Gerhard Uchtman.
                              ten westen - Menne Liefstingh.
                              ten zuiden - de Gaere weg.

Bedoeld stuk land, groot circa tien deimt, gelegen in "de Gaere" bij Blijham, was ooit eigendom geweest van ds. Adolphus Molanus te Sellingen. Het werd geërfd door zijn schoonzoons Harmen Claessen Boelken, schulde op Roswinkel en Henricus Schaede, receptor van het Gericht Haren, wonende op Bergham in het ambt Meppen. Deze twee gingen op 18 september 1705 (zie RA VI e 1) een "erfwissel" aan: Schaede ontving daarbij van Boelken diens "anpart" in een camp land in de "Gaere" te Blijham, groot circa tien deimt, die ze tot dan "in de mande" gehad hadden. Boelken ontvangt daartegenover 550 gulden.

Bij deze transactie was ds. Everwinus Molanus te Onstwedde, "swaeger" van Schaede, diens gevolmachtigde.

Henricus Schaede vererfde dit bezit op zijn dochter Elisabeth Lutgerdina Schaede, die te Landegge woonde. Zij overleed voor 11 mei 1765 (RA VI w 10), op welke datum haar erfgenamen krachtens haar testament van 3 september 1764 verkochten: 1/4 part van de door testatrice nagelaten, bij de Winschoter Hogebrugge onder Blijham gelegen landerijen, groot bijna tien deimt, waaraan zwette ten noordoosten : Menne Liefstinck.

Kopers van dit 1/4 part zijn dan Everwijn Klaasens Nannings, gehuwd met Naantje Freriks (Harding) te Onstwedde, voor 730 car. gld. .

De boven aangehaalde transactie van 22 oktober 1766 roept vragen op :

Verkoper van part A (1/4) was Jan Vriese namens moeder Jantjen Boelken, weduwe van Jan Vriese.

Deze Jantjen Boelken was een dochter van Adolph Boelken, kleindochter van Harmen Claessen Boelken, gehuwd met (Harmina?) Molanus, en achterkleindochter van ds. Adolphus Molanus te Sellingen.

Hoe kon deze Jan Vriese dat 1/4 part verkopen? Zijn overgrootvader Hammen Claesen Boelken had immers op 18 september 1705 zijn portie overgedragen

aan Henricus Schaede. Heeft Jan Vriese nog geërfd van Elizabeth Lutgerdina Schaede, wier testament we niet kennen ?

Dan het tweede kwart part (B).

De verkopers van perceel B d.d. 22 oktober 1766, waren nakomelingen van:

I - Ds. Hermannus Molanus, gehuwd met Frouwe Hillenius. Zie "Westerwolde", 4e jaargang no. 4, juni 1984, blz. 83.

Voor de onderhavige transactie zijn van belang :

II-1 : Remke Molanus, geb./ged. te Blijham d.d. 22 augustus 1686, overleden te Oude Pekela, circa 1726. Zij trouwde tweemaal :

- a - te Oude Pekela, 22 juli 1708 met Doede Boelens, brouwer te Oude Pekela, zoon van Boele Doedens en Wieke Aylkes.
- b - te Oude Pekela 30 mei 1717 met Jan Oortwijn, geboren te Vries, circa 1687, brouwer te Oude Pekela, aldaar overleden circa 1735. Het huwelijkscontract ven Remke en Jan is gedateerd 28 mei 1717 (RA VI D 1).

Kinderen uit het eerste huwelijk :

- Frouwe, ged. Oude Pekela 6 oktober 1709, volgt III-1.
- Boele Doedens, ged. Oude Pekela 25 januari 1711, volgt III-2.
- Hermannus, ged. Oude Pekela 18 maart 1712.

Kinderen uit het tweede huwelijk :

- Gebbina Oortwijn, ged. Oude Pekela 4 juni 1719, volgt III-3.
- Harmannus Oortwijn, ged. Oude Pekela, 2 april 1722, volgt III-4

II-2 : Hermannus Molanus.

Gehuwd te Veendam, huwelijkscontract RA VII 12 d.d. 12 juni 1721 met Annijen Jans, ged. Veendam, 21 juli 1700, dochter van Jan Egberts, coopman te Veendam en Trijne Luirts.

Jan Egberts (de vader van Annijen) is driemaal getrouwd geweest :

- a. met Trijne Luirts.
- b. met Grietjen Buitink, dochter van Jan Buitink, van de Veenhof, Gieten en Aaltje Leving. Het Unikenarchief bevat onder no. 50 hun huwelijkscontract d.d. 28 augustus 1711.
- c. met Betjen Hindriks, met wie gehuwd te Veendam 7 mei 1720. Betjen was weduwe van Addeke Addekes te Muntendam.

Kinderen van II-2 Hermannus Molanus en Annijen Jans, ged. te Blijham :

- Frouwe ged. 13 februari 1722
- Trijntie ged. 17 december 1724, volgt III-5
- Remke ged. 21 maart 1727
- Jan Egbert   ged. 14 mei 1730, gehuwd te Veendam 17 mei 1760 met Marchijn Harms Boer.
- Remke ged. in 1734, volgt III-6
- Egbert Jans ? gehuwd met Aagtje Alles.

Kinderen van II-1 : Remke Molanus en Doede Boelens.

III-1   Frouwe Doedens, ged. te Oude Pekela, 6 oktober 1709, gehuwd aldaar

op 29 september 1729 met Jacob Eitjes, veenmeester namens de stad Groningen, overl. 20 juli 1756 (zie Groninger Gedenkwaardigheden no. 3176). Frouwe werd bij de verkoop op 22 oktober 1766, bovengenoemd, vertegenwoordigd door broer Boele Doedens.

Op 24 augustus 1773 (RA VI a 14) verzoekt Frouwe Doedens, weduwe van de veenmeester Jacob Eitjes, te Oude Pekela, aanstelling van curatoren over haar zoon Boele Eitjes, studiosus, maar innocent. Hierbij zijn gecompareert: de veenmeester Eitje Jacobs Eitjes, Boele Doedens en de brouwer Tamme Reynders de Ruiter, die aanstelling als curatoren accepteerden.

III-2 : Boele Doedens, ged. te Oude Pekela 25 januari 1711. Hij was brouwer te Oude Pekela en trouwde 6 oktober 1735 met (huwelijkscontract in RA VI dd) Ayke Aylkes, van Vriescheloo.

Zoon: Doede Doedens, ged. Oude Pekela 15 juni 1740, gehuwd te Oude Pekela op 17 mei 1765 met Elje Jans.

Kinderen van II-1: Remke Molanus en Jan Oortwijn.

III-3 : Gebbina Oortwijn, ged. Oude Pekela 4 juni 1719, overleden voor 28 mei 1764 (RA VI w 10).

Gebbina is gehuwd te Bellingwolde op 25 juni 1741 met Aeldrik Uniken, landbouwer te Vriescheloo, ged. Bellingwolde 31 juli 1718, zoon van Uniko Aeldriks, landbouwer te Bellingwolde en te Bunderneuland, geb. te Bellingwolde in december 1679, aldaar overleden 7 december 1719 en van Remke Elleri, dochter van Ellerus Hillenius en Wieke Poppens.

III-4 : Harmannus Oortwijn, ged. Oude Pekela 2 april 1722, aldaar gehuwd 4 maart 1750 (huwelijkscontract in RA VI D) met Renske Kiers, ged. Oude Pekela 18 februari 1731, dochter van Kier Evers en Jantien Harms.

Zoon : Jan Oortwijn, ged. Oude Pekela 16 maart 1753, aldaar overleden 20 oktober 1833, gehuwd te Oude Pekela 23 maart 1780 (huwelijkscontract in RA VI D) met Renske Uchtman, geb. circa 1757, overleden te Oude Pekela 18 september 1816, dochter van Gerhardus Uchtman en Johanna Moorrees.

RA VI e 7, 20 febr. 1769 vermeldt Gerhardus Uchtman, vaandrig in het 2e Battallion Oranje Stad en Lande, gehuwd met Johanna Moorrees. Hij was zoon van ds. Wilhelmus Uchtman en Renske Doedens. Op 28 februari 1754 en 8 maart 1771 is de "vaanderich" Uchtman in RA VI e vermeld als zwette in de Blijhamster Gare.

Een dochter van Jan Oortwijn en Renske Uchtman, n.l. Renske Jans Oortwijn trouwde zo omstreeks 1812 met Sophius Conraad Hindrik Piccardt, notaris.

Kinderen van II-2 Harmannus Molanus en Annigjen Jans:

III-5 : Trijntje Molanus, ged. Blijham 17 december 1724, gehuwd te Blijham, 5 mei 1748 met Jacob Geerts Huis, ged. Blijham 24 november 1715, zoon van Geert Huis en Wende] Elses.

Kinderen :

- Harmannus Molanus   ged. 15.01.1757
- Wendeltje   ged. 3.09.1758
- Geert Huis   ged. 26.12.1760

III-6 : Remke Molanus, gedoopt te Blijham in 1734, overleden 11 februari - 1810, 76 jaar oud. Zij trouwde op 3 juni 1759 te Winschoten (huwelijkscontract 3 juni 1759 in RA V dd) met Jacob Jeltjes, van Winschoten.

HUWELIJKEN VAN WESTERWOLDERS IN DRENTHE

door Bram van der Laan

GASSELTE:

Wendel e Jansen, van Onstwedde	x 15-11-1618	Hyndri ck Lui chens
Fennechi en Wessel s, van Roswi nkel	x 12-05-1754	Jacob Geerts, van Gassel te
Emke Geerts, van Veenhui sen onder Onstwedde	x 03-05-1767	Jan Hinderi ks, van Boereveen Karspel s Gassel te
Derk Geerts, van Morrig, Karspel s Wedde, scheper te Gassel te.	x 28-4-1771	Jantjen Jans, geb. van Beijlen en wonende te Gassel te

*****

VASTGELOPEN ONDERZOEK

tips van D. Bos

(Met toestemming van de redactie overgenomen uit "Gens Nostra", oktober/november 1994.)

Iedere genealoog komt wel eens "vast" te zitten . De heer D. Bos uit Alkmaar komt met een aantal praktische tips om vastgelopen onderzoek weer vlot te trekken. Hij schrijft aan "Gens Nostra" het volgende:

Toen ik op Terschelling naar twee broers Reltje en Tjeerd zocht, vond ik wel hun geboorteakten en in de bevolkingsregisters van de twintiger jaren hun adres, maar verder niets. Zij moesten dus het eiland verlaten hebben zonder op te geven waarheen zij gingen. Mogelijk waren zij overleden en ik vroeg bij het Centraal Bureau voor Genealogie hun persoonskaarten aan. En inderdaad, Tjeerd bleek te zijn overleden en wel in Aalsmeer. Hij was in 1935 te Ter Aar getrouwd. Broer Reltje zou dus nog in leven kunnen zijn, maar waar? Ik vroeg een fotokopie aan van de huwelijksakte van Tjeerd. En wie stond daar als getuige? Inderdaad: broer Reitje, wonende te Amsterdam. En zo had ik via de Burgerlijke Stand van Amsterdam het adres van Reltje.

Moeilijker wordt het als familieleden emigreren naar een ander land. Maar ook daar heb ik een mogelijkheid gevonden om de verlorenen terug te vinden. In vrijwel ieder land heeft Nederland een ambassadeur. Bij mijn onderzoek naar de familie Pool bleken enige familieleden te zijn geëmigreerd naar Chili. In de leeszaal van de openbare bibliotheek heb ik via Pyttersen's Nederlandse Almanak, het adres opgezocht van de Nederlandse ambassade in Chili (in deze almanak staan o.a. alle ambassades). Mijn brief aan de Nederlandse ambassadeur in Chili werd uitvoerig beantwoord met alle namen en adressen van de familie Pool aldaar, zodat ik rechtstreeks met deze familieleden kon corresponderen. Eenzelfde ervaring heb ik met de Nederlandse ambassades in Frankrijk en Zweden.

DE KWARTIEREN VAN SCHOLTE ROELFS BESSELINGH

Jan Johan Kui per

-- I --

- 1 SCHOLTE ROELFS BESSELINGH, gedoopt op 3 augustus 1760 te Onstwedde, overleden op 20 maart 1837 te Vlagtwedde. Eigenerfde.
(Hij is gehuwd op 29 april 1787 te Onstwedde met Rixte Wubbes Heeres, gedoopt op 15 maart 1767 te Vlagtw., overl. op 12 febr. 1846 aldaar, dochter van Wubbe Gerardus Heeres en Jantje Harms Kojlers).

-- II --

- 2 ROELF SCHOLTES, gedoopt op 10 november 1726 te Onstwedde, begraven op 30 januari 1797 aldaar. Landbouwer.
Hij is getrouwd op 28 maart 1755 te Onstwedde met
- 3 HADEWIECH NANNES BESSELINGH, geboren rond 1728 te Onstwedde.

-- III --

- 4 SCHULTE ROELFS, geboren rond 1685 te Onstwedde. Meijer op Thedingh.
Hij is getrouwd rond 1725 te Onstwedde met
- 5 GEERTIEN HARMS SICKS, gedoopt op 4 augustus 1695 te Onstwedde.
- 6 NANNE WILTS BESSELINGH, gedoopt op 17 maart 1701 te Onstwedde, begraven op 2 april 1734 aldaar. Eigenerfde.
Hij is getrouwd in juni 1727 te Onstwedde met
- 7 ALKE GEERTS TER MAARS, gedoopt op 1 mei 1704 te Onstwedde.

-- IV --

- 8 ROELEF, geboren rond 1640.
Hij was gehuwd met
- 9 GEPKE SCHULTS, geboren rond 1645.
- 10 HARM JANS SICKES, geboren rond 1665 te Onstwedde, overleden op 6 maart 1758 aldaar. Landbouwer.
Hij is getrouwd op 8 oktober 1694 te Onstwedde met
- 11 GEPKE HARBERS, geboren rond 1665 te Onstwedde, begraven op 1 juli 1733 aldaar.
- 12 WILT NANNES BESSELINGH, geboren rond 1662 te Onstwedde. Landbouwer.
gehuwd met
- 13 GEERTIEN HARMS CAMPINGH, geboren rond 1668 te Onstwedde.
- 14 GEERT AIKES TER MAERSE, geboren rond 1660 te Ter Maars, Onstwedde, overleden op 30 juni 1719 te Ter Maarsch, Onstwedde. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1688 te Onstwedde met
- 15 HADEWIJCH AIKES NANINGH, geboren rond 1667 te Onstwedde, overleden op 22 mei 1738 te Ter Maarsch, Onstwedde.

V --

- 18 ws. SCHULTE JANS, geboren rond 1608, overleden tussen 1665 en 1668 te Vlagtwedde. Landbouwer te Vlagtwedde
Hij is getrouwd rond 1640 te Vlagtwedde met

- 19 ws. TRIJNE HINDRICKS, geboren rond 1615.
- 20 JAN SICKES, geboren rond 1625 te Onstwedde. Landbouwer.
Hij is getrouwd rond 1655 te Onstwedde, (h.c. 5-4-1662 Veenhuizen) met
- 21 GEERTIEN GEERTS HEIJLCKE, geboren rond 1630 te Onstwedde.
- 24 NANNE JANS BESSELINGH, geboren rond 1637 te Onstwedde, overleden voor
1667 aldaar. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1660 te Onstwedde met
- 25 SWAENCKE WILTS WILTS, geboren rond 1635 te Wessinghuizen, Onstwedde,
betaald voor begraven op 17 oktober 1710
- 26 HARM GEERTS CAMPINGH, geboren rond 1630 te Wedde.
Hij is getrouwd rond 1660 te Onstwedde met
- 27 BOUWKE JOHANNES' FRANCK, geboren rond 1638 te Onstwedde.
- 28 AIKE GEERTS TER MAERSE, geboren rond 1620 te Ter Maarsch, Onstwedde,
boete betaald bij begraven in 1663.
Hij was gehuwd met
- 29 TALLE REINTS HARDINGH, geboren rond 1636 te Onstwedde.
- 30 AIJCKE REINTS NANINGH, geboren rond 1637 te Onstwedde, betaald voor
begraven op 4 november 1705.
Hij is getrouwd voor 1667 te Onstwedde met
- 31 =25 (Swaencke Wilts Wilts)

-- VI --

- 40 SICKE JANS, geboren rond 1595 te Onstwedde. Landbouwer.
Hij is getrouwd rond 1620 te Onstwedde met
- 41 METTE HARMS, geboren rond 1600 te Onstwedde.
- 42 GEERT JOHANS HEIJLCKE, geboren rond 1585 te Onstwedde, overleden na
1639 aldaar. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1618 te Onstwedde met
- 43 ALCKE, geboren rond 1590, betaald voor begraven op 2 december 1639.
- 48 JAN FOLCKERS BESSELINGH, geboren rond 1605 te Onstwedde. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1635 te Onstwedde met
- 49 N. N. .
- 50 WILT BOELES WILTS, geboren rond 1590 te Wessinghuizen. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1640 met
- 51 N. N. .
- 54 JOHANNES HENRICUS FRANCK, geboren rond 1600 te Onstwedde, predikant,
overleden in 1669 te Onstwedde.
Hij is getrouwd rond 1633 met
- 55 TRIJNTJE MICHAELS FISCHERS, geboren rond 1600 te Bellingwolde,
overleden na 1658.
- 56 GEERT ENGELKES HUISINGH, geboren rond 1595 te Jipsinghuizen, boete
betaald voor begraven 16 juni 1634. Eigenerfde.
Hij is getrouwd rond 1628 met
- 57 SWAENCKE WUBBES TER MAERSE, geboren rond 1595 te Ter Maarsch ,
Onstwedde, overleden voor 9 juni 1657 aldaar.

58 REINT JOHANS NANINGH, geboren rond 1602 te Onstwedde. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1 juni 1632 te Onstwedde met
59 GEPKE FRERICKS HARDINGH, geboren rond 1615 te Onstwedde.

60 =58 (Reint Johans Nani ngh)
61 =59 (Gepke Frericks Hardi ngh)

62 =50 (Wilt Boeles Wilts)
63 =51 (N.N.)

-- VII --

84 JOHAN LAMBERTS HEIJLCKE, geboren rond 1555 te Onstwedde, overleden na
1592 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1585 te Onstwedde met
85 N.N..

96 FOLCKER FOLCKERS FOLCKERS, geboren rond 1565 te Onstwedde, overleden
na 1633 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1595 te Onstwedde met
97 N.N..

100 BOELE WILTS, geboren rond 1560 te Wessinghuizen, Onstwedde, overleden
voor 1631 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1590 te Onstwedde met
101 N.N..

110 MICHAEL FISCHERS, geboren rond 1560, overleden na 1622. Gerichts-
schrijver te Bellingwolde. Hij is getr. rond 1600 te Bellingwolde met
111 N.N..

112 ENGELCKE AIJCKES HUISINGH, geboren rond 1560 te Jipsinghuizen,
overleden voor 1613 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1595 te Vlagtwedde met
113 ALCKE, geboren rond 1575 te Roswinkel ?.

114 WUBBE TER MAERSE, geboren rond 1565. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
115 N.N..

116 JOHAN OLERTS NANINGH, geboren rond 1570 te Onstwedde, overleden
tussen 1643 en 1658 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1600 te Onstwedde met
117 N.N..

118 FRERICK FRERICKS HARDINGH, geboren rond 1585 te Onstwedde, overleden
in 1660 te Onstwedde. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1615 te Onstwedde met
119 SWAANTJE ENGELKES HALMINGH, geboren rond 1594 te Smeerling, overleden
na 1660 te Onstwedde.

120 =116 (Johan Olerts Nani ngh)
121 =117 (N.N.)

122 =118 (Frerick Frericks Hardi ngh)
123 =119 (Swaantje Engel kes Hal mi ngh)

124 =100 (Boele Wilts)
125 =101 (N.N.)

-- VIII --

- 168 LAMBERT JOHANS HEIJLCKE, geboren rond 1525 te Onstwedde, overleden
tussen 1574 en 1589 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1655 te Onstwedde met
169 N.N.
- 192 FOLCKER JOHANS HEIJLCKE, geboren rond 1535 te Onstwedde, overleden
rond 1614 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1565 met
193 N.N.
- 200 N.N., geboren rond 1530 te Wessinghuizen, Onstwedde. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1560 te Onstwedde met
201 LAMME WILTS, geboren rond 1535 te Wessinghuizen, Onstwedde.
- 224 AEIJCKE ENGELS HUISINGH, geboren rond 1510 te Jipsinghuizen, overle-
den tussen 1574 en 1589 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1540 te Vlagtwedde met
225 TALLE, geboren rond 1515.
- 232 OLERT AI CKES NANINGH, geboren rond 1540 te Onstwedde, overleden na
1591 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1570 te Onstwedde met
233 N.N.
- 236 FRERICK KARSKENS HARDING, geboren rond 1555 te Onstwedde, overleden
na 1610 aldaar. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
237 LUPKE BERENTS SCHULTEN, geboren rond 1560 te Wedde, boete voor het
schenken bij begraven op 23 mei 1633.
- 238 ENGELCKE ELSE HALMINGH, geboren rond 1560 te Smeerling. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
239 RI XTE WILLEMS HEIJES, geboren rond 1565 te Terwupping, Onstwedde,
boete voor begraven op 5 november 1635.
- 240 =232 (Ol ert Ai ckes Nani ngh)
241 =233 (N.N.)
- 244 =236 (Frerick Karskens Hardi ng)
245 =237 (Lupke Berents Schutten)
- 246 =238 (Engel cke El ses Hal mi ngh)
247 =239 (Ri xte Wi llems Hei jes)
- 248 =200 (N.N.)
249 =201 (Lamme Wi lts)

-- IX --

- 336 JOHAN HEIJLCKE, geboren rond 1495 te Onstwedde, overleden tussen 1568
en 1569 aldaar. Eigenfde.

Hij is getrouwd rond 1525 te Onstwedde met
337 N. N. .

384 =336 (Johan Heijlcke)
385 =337 (N. N.)

448 ENGEL HUIJSINGH, geboren rond 1480 te Jipsinghuizen. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
449 N. N. .

464 AICKE NANINGH, geboren rond 1510 te Onstwedde, overleden tussen 1574
en 1589 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1540 te Onstwedde met
465 N. N. .

472 KARSKEN HARDING, geboren rond 1525 te Onstwedde, overleden tussen
1574 en 1589 aldaar. Eigenfde.
Hij is getrouwd rond 1565 te Onstwedde met
473 N. N. .

474 BERENT SCHULTEN, geboren rond 1515 te Wedde, overleden tussen 1574 en
1589 aldaar. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
475 N. N. .

476 ELSE HALMINGH, geboren rond 1525 te Smeerling. Eigenfde.
Hij was gehuwd met

477 SWAANTJE ? ALBERTS LUIJRINCK, geboren rond 1530 te Veelle.

478 WILLEM HEIJES, geboren rond 1525 te Terwupping. Eigenfde.
Hij was gehuwd met
479 N. N. .

480 =464 (Aicke Nani ngh)
481 =465 (N. N.)

488 =472 (Karsken Hardi ng)
489 =473 (N. N.)

490 =474 (Berent Schul ten)
491 =475 (N. N.)

492 =476 (El se Hal mi ngh)
493 =477 (Swaantje ? Al berts Lui j ri nck)

494 =478 (Wi l l em Hei j es)
495 =479 (N. N.)

X --

954 ALBERT LUIJRINCK, geboren rond 1495 te Veelle.
Hij is getrouwd rond 1530 te Vlagtwedde met
955 N. N. .
986 =954 (Al bert Lui j ri nck)
987 =955 (N. N.)

VERSCHEENEN:

In "Gens Nostra" juli/aug 1994 verscheen de parenteel van Hoyke Cornelis, doopsgezind landbouwer te Oostwold in het Westerkwartier, door M.de Boer, mevr. A.G.de Boer-Everts, J.Hofman, G.W. Kuijk, M.J.de Lange, mevr. D.Poortinga en D.K.Visser.

De stamouders zijn voor 1700 overleden, de nazaten heten o.a. Van Til, Moes, Hamming, Van Bruggen, Kooistra, Ter Veer, Aalfs, Reitsema, Zuidema, Boersema en De Boer.

Liefhebbers kunnen de parenteel bestellen (kosten f. 10,- incl. verzendkosten) bij mevr. D.Poortinga, Zagerij 58, 9713 DE Groningen, tel. 050-122585.

Aanvullingen en verbeteringen

In "Westerwolde", 5e jaargang, nummer 3/4, december 1984 wordt door dhr. E.G.Schrage de familie Liefstingh beschreven. Op blz. 45 (545 volgens de index) komt voor onder IV-f: Dedde Berents Liefstingh, ged. Vlagtwedde 16-12-1714. Zij sluit een huwelijkscontract op 27-5-1740 (R.A.VI.z.deel 3) met Wessel Berents Braam, zoon van Berent Jans Braam en Gepke Menses Roosevelt. Deze Gepke Menses Roosevelt is echter niet de moeder, maar de stiefmoeder van Wessel Berents Braam, zij is gehuwd op 16-4-1730 (h.c. 5-5-1730) te Noordboek met Berent Jans uit Noordbroek. In het huwelijkscontract worden 2 voorkinderen van de bruidegom vermeld. Als getuigen tekenen o.a. Mense Roosevelt, Ebbe IJving, Meneke Menses wed. van Willem Jans als grootmoeder, Jan Roosevelt en Meena Roosevelt als broeder en zuster, Meester Everhardus Roosevelt als oom, Meester Jacobus Roosevelt als oom, Catharina Romelinh als nicht, enz.

Wessel Berents Braam is geboren (gedoopt? red.) te Noordbroek als zoon van Berend Jans Braam en Kaetje Wessels op 20-8-1713.

H.de Jong

*****

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschriften en boeken kunnen, na telefonische afspraak, worden ingezien bij onze secretaresse, mevr. Hiskes-Knigge, te Wildervank.
In geen geval worden tijdschriften of boeken uitgelend.

"Gens Nostra", september 1994.

K. A. Reuvers, "Ringlever" (Kitzingen, Rotterdam).
A. J. Stasse, "Nogmaals de kwartierstaat van Jannegje de Hek" (verscheen in "Gens Nostra" 44, 1989, kwartieren hoofdzakelijk in Zuid-Holland).

M. Vulsma-Kappers, "De ouders van Clara van Ghistele, de vrouw van Andries de Meester" (vervolg op "Gens Nostra" no.49, 1994).
"Wegwijs": "De maanden van het jaar".
"Familiebijbel als bewijsstuk" (In de 18e eeuw werden soms aantekeningen in familiebijbels bij gerechtelijke procedures als bewijs aangevoerd).

"Waardeel", 3e kwartaal 1994.

Harry Gras, "Ane, verdrachtsels rond een veldslag".
Roel Sanders, "Kunstenaars in Exloo, rond 1900".

José Martin,
V. T. van Vilsteren,

"Gedane zaken, de schoenmaker".
"Het Spaanse kerkhof. Relict van een verdwenen dorp"
(Overblijfsel van het vroegere Veenhuizen bij Norg).

"Emsländische und Bentheimer Familienforschung, oktober 1994".

"Boerrigter, Familie auf den Spuren der Vorväter". (Deze familie stamt uit Getelo, graafschap Bentheim. In de 19e eeuw emigratie naar Michigan en North Carolina).
"Neue Ortsbocher aus dem Emsland vorgestellt" (Genoemd worden Papenburg-Bokel, Emsboren en Freren. Helaas blijkt niet wat de inhoud is van deze "Ortsbocher").

Heinz Menke, "Katholischer Familien und Personenstand in der Pfarre, resp. Colonie Rutenbrock, Diocese Osnabruck, im Jahre 1831". (Staatsarchiv Osnabruck, Dep. 62 b, overdragen van Heinz Menke, Diepenbrockstraße 4, 49733 Rutenbrock. Namen der gezinshoofden, aantallen gezinsleden, betreft Rutenbrock, Schwartenberg, Lindloh. Pastoor H. Pelig tekent aan dat tot de parochie Rutenbrock ook behoren ongeveer 38 gezinnen a an de grens in het Koninkrijk der Nederlanden, die van hun Nederlandse parochie te ver verwijderd wonen).

Heinrich Karl Voet, "Ahnenliste H. K. Voet" (kwartierstaat, Graafschap Bentheim).
J. M. S. Kopers-Oude Kempers, "Ahnenliste Gerhard Johann Heinrich Kopers, Gildehaus" (kwartieren in Bentheim en Twente).

"Gens Nostra" oktober/november 1994.

I. r. W. van de Westeringh, "Van Doeyenburg te Heteren en Lakemond (Over-Betuwe), afkomstig uit Utrecht".

F. G. M. Manche, "Meer dan een woordenboek" (Gaat over "Verklarend woordenboek van de familienamen in België en Noord-Frankrijk", door Frans Debrabandere. Wordt beoordeeld als "boeiend, zeer informatief, stimulerend en bovendien instructief").

A. M. Bosters, "De familie Willigers/Willegers in West-Brabant" (Stamvader een militair, vermoedelijk uit het graafschap Ravensberg, die in 1650 te Bergen op Zoom trouwde).

D. Bos, "Vastgelopen onderzoek" (Wijst op de mogelijkheid om adressen van geëmigreerde families te vinden via de Nederlandse ambassades in de betreffende landen. De adressen van die ambassades zijn te vinden in "Pyttersen's Nederlandse almanak", veelal in openbare bibliotheken in te zien).

P. Sanders, "Registers Burgerlijke Stand na 1811 betrouwbaar?" (De auteur schrijft: "Neem nooit iets klakkeloos over, maar bekijk alle mogelijkheden die er zijn om Uw genealogie betrouwbaar te maken).

"Drents Genealogisch Jaarboek", 1994, jaargang 1.

Redactie: "Het "Drents Genealogisch Jaarboek" fungeert als platform voor het publiceren van onderzoeksresultaten en opdoen van nieuwe informatie, in het bijzonder op het terrein van de genealogie".

Het jaarboek is alleen verkrijgbaar voor de leden van de Drentse Historische Vereniging. Dit in tegenstelling tot "Waardeel" dat ook in de boekhandel verkrijgbaar is.

P. L. Goutbeek, "ter Maat, een Drentse pastoorsfamilie?" (In feite twee families, aanvang in de 14e eeuw, in Zuidwest-Drenthe, Twente, alsook Selwerd en Haren (Gron.). Zeer uitvoerige genealogie tot in de 17e eeuw).

R. van der Ley, "9000. Van Kooten in Friesland naar het Drentse Hoogeveen".
A. Smegen, "Vier erven en hun bewoners te Zwinderen" (Oldenhuis, Nijenhuis, Lantinge).

B. Jonker, "Asser parentelen" (Voerman, Jans, Reint Jansen, Jan Reinier Sickens. Trijntje Jans Sickens trouwde te Assen op 3 april 1784 met Jan Geerts Koens, gedoopt te Wedde op 1 april 1756, zoon van Jan Koens en Swaantje Detmers).

W. J. Ponne, "Iets over de Meppeler familie Houwink en haar afstamming. Van

zelfstandige ondernemers naar wetenschappers" (Zeer oud Drents geslacht. Naam komt al voor in de 14e eeuw in Weerdinge. Eén voorbeeld van namen die zowel in Drenthe als in Westerwolde vertegenwoordigd zijn: Alting, Hidding, Hubbeling, enz.).

A. Smegen,

"De nalatenschap van Albert Ebels".

"Drentse veroordeelden in Veenhuizen en Ommerschans, 1896-1911".

F. J. Ebbens,

"Schoolmeesters in Noord-Drenthe".

"Quellen und Forschungen zur Ostfriesischen Familien- und Wappenkunde", 1994, Heft 4.

Prof. Dr. Harro Buss, "Bericht von der Jahrestagung der Upstalsboomgesellschaft", 12 februari 1994, te Emden. (De voorzitter, prof. Buss, deelt mee dat de Gesellschaft nu 318 leden telt. Met de Ostfriesische Landschaft wordt samengewerkt. Namens de Ostfriesische Landschaft sprak Landschaftsrat Jelden. Hij wees op de succesvolle omstructurering van de voorm. Arbeitsgruppe Familienkunde und Heraldik in deze Upstalsboom-Gesellschaft, ondanks zekere weerstanden. Hij spoorde de nog terzijde staande leden van de Arbeitsgruppe aan om zich aan te sluiten bij de Gesellschaft. Dr. Dr. V. Weiss, Leipzig, hield een rede over "Ahnenlisten, Stammlisten und Ortsfamilienbücher als Quellen der Bevölkerungs- und Sozial-Geschichtlichen Forschung. Hij deed mee dat reeds ongeveer 4000 delen Ortssippenbücher zijn verschenen, waar nog jaarlijks een ongeveer honderd aan toegevoegd worden. Spreker bepleitte een toekomstige tweede generatie OSB, met volledige gegevens, in het bijzonder betreffende de sociale status. Door de huidige eerste generatie OSB is in het Duitse taalgebied 5 á 10 % van het benodigde werk gedaan. Het samenstellen van een tweede generatie OSB zou nog een eeuw moeten duren.

Joachim Dette,

"Lijste der Eingepfarrten und Contribuanten zu Loga 1787-1789" (Betreft bijdragen voor de Armenkasse).

Fr. Lupkes,

"Verteilungsliste

ober die Communal-Schuld 1862/63, Utgast" (Utgast was tot 1972 een zelfstandige gemeente. Het gaat om de betaling van schulden van die gemeente).

Ruth Boyken,

"Achter de Sunn

an. Der Weg nach Iowa" (Lijst van naar de Verenigde Staten geëmigreerde oostfriezen, 1e helft 20e eeuw, met opgave van de geboorteplaats. Opvallende namen: Barkela uit Weener, Ihren en Holthusen, geëmigreerd in 1913 naar Iowa, Franklin County en Huisinga uit Wymeer, 1884-1899 naar Iowa, Hamilton County).

Dr. Heinrich

Buurman,

"Herschup"Fraterna" (De term "Herschup heeft bij verschillende schrijvers diverse betekenissen, maar in het algemeen waren het landeigenaren, verpachters. Merkwaardig is dat de term "herschup" ook enkele keren in Westerwolde en Roswinkel vermeld is, met ongeveer dezelfde betekenissen).

Dr. Hermann Freese,

"Nehle Harmens verehret der Kirchen" (Legateerde 12 jan. 1680 de kerk te Westerbur een zwart laken voor over lijkkiisten.

Uwe H. Boelken,

"Kopfschatzungsregister Steenfelde 1719".

"Stad en Lande", 3e kwartaal 1994.

Lies Ast-Boiten,

"Het portret van Beetke van Raskwerd" (gehuwd geweest met Wigbold van Ewsum, 1502).

Henny Groenendijk,

"Appingedam steeds ouder" (aantoonbaar tot midden 12e eeuw).

Margriet Panman,

"Monumenten van jongere bouwkunst in Groningen".

B. Velema,

"Een snelle carrière, een tragisch einde" (over jhr. mr. J. Ae. A. van Panhuys, overleden 1907).

"Haselhoff Bulletin" 2/94 (5e jaargang, okt. 1994).

Uitgave van de familiestichting Haselhoff te Wedde. In voorbereiding is een aanvulling op "De Kroniek van het geslacht Haselhoff", die omstreeks de eeuwwisseling zal verschijnen.